

- آب پای درخت خشک
یادداشتی از مهدی مسائلی، عضو هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران
- قراردادهای برابر موج نهیب فسخ و توقف
در «اعضا روی خط»

در این بودجه برای حمایت از توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و شبکه برق روستایی و تامین منابع مالی مطمئن برای این دو حوزه، با استفاده از ظرفیت‌های قانون حمایت از صنعت برق و قانون تشکیل سازمان ساتبا با اخذ ۱۰ درصد مبلغ برق مصرفی تا سقف ۱۹۸۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است.

• در گفت و گو با محسن بختیار
معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزیر نیرو

پیداو { پنهان بودجه

چند وقتی هست که لایحه بودجه ۱۴۰۰ کشور از سوی دولت اعتدال به مجلس نوپا فرستاده شده متنی که از یک سو آخرین لایحه نوشته شده دولت یازدهم است و از طرف دیگر اولین لایحه‌ای که مجلس جدید آن را می‌خواهد بررسی کند؛ اما...

• در یادداشتی از نفیسه زارع کهن
روزنامه نگار

در بودجه سنواتی سال‌های گذشته مرز بین بودجه عمومی و بودجه شرکتی در تبصره ۱۴ برداشته شده بود و درآمدها و هزینه‌های شرکت‌های دولتی تابعه وزارت نیرو، بصورت بودجه عمومی طرح و تصویب می‌شد که با اصول مالی قانون تجارت مبنی بر اختیار مجمع عمومی در تصویب اسناد مالی شرکت‌ها تعارض داشته است...

• در یادداشتی از علیرضا اسدی
معاون پژوهش و برنامه‌ریزی سندیکای صنعت برق ایران

یکی از مهمترین نکاتی که در تدوین بودجه سالانه باید در نظر گرفته شود، اصلاح ساختارها و فاصله گرفتن هر چه بیشتر از اقتصاد نفتی است. در واقع بودجه باید بر پایه واقعیت‌های اقتصادی باشد. سیری که سال گذشته در بودجه برای فاصله گرفتن از اقتصاد نفتی در پیش گرفته شده بود...

• در گفت و گو با حمیدرضا صالحی
رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

بعد از برنامه چهارم توسعه، وضعیت اقتصاد صنعت برق از ریل صحیح و اصولی آن بتدریج خارج شده و پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تمام شده و تکلیفی برق از طرف دولت هم علاوه بر اینکه تاکنون مقدور نبوده، اتکاء به این منابع با نظریات کارشناسی هم خیلی مطابقت ندارد...

• در گفت و گو با نصرت‌الله عباس‌زاده
مدیرکل دفتر بودجه و توسعه سرمایه‌گذاری شرکت توانیر

گروه صنعتی پادرعد

PAUD RAAD

Industrial Group

- Relay modules and solid-state relays
- Power supplies
- Timer
- Tools

Weidmüller
Let's connect.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولیعصر، خیابان بزرگمهر، نبش فرمان، بن بست بوجاری صفت، بلاک ۲، طبقه ۳، واحد ۱۲
کد پستی: ۱۴۱۶۸۵۴۵۲۳ تلفن: ۰۲۱-۶۱۹۷۱ فکس: ۰۲۱-۶۶۱۷۴۲۸۳

RTU

AZARTU®

Remote Terminal Unit

Up to 90 Digital and Analoge I/O
MODBUS, DNP3, IEC60870-5-101, 103, 104
Powerful ARM Microcontrollers
Softwares: Config - Test - Monitor

دفتر مرکزی:

تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان احمد قصیر، کوچه ششم، پلاک ۲۲
تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۷۵۷۶۹۱ - ۸۸۵۴۰۲۰۸
فکس: ۰۲۱ - ۸۸۷۳۲۱۵۸

Head Office: No. 22, 6th St., Ahmad Qasir Ave.,
Beheshti Ave., TEHRAN - 1514644711 - IRAN.
Tel: +98 21 88540208
Fax: +98 21 88732158
www.azarkelid.com | contact@azarkelid.com

Azar Kelid
Engineering of
Electrical Inds.

FTU

Feader Terminal Unit

Up to 24 Digital and Analoge I/O
MODBUS, DNP3, IEC60870-5-101, 103, 104
User Friendly HMI
Embedded Power Meter
Softwares: Config - Test - Monitor

- تفکیک مصارف داخلی در صنایع و کارخانجات، صدور قبض برق و گزارشات ویژه انرژی
- مانیتورینگ، کنترل و حفاظت از دستگاه ها، ماشین آلات و تجهیزات تولید
- جمع آوری، ذخیره و ارسال اطلاعات انواع کنتورهای بازار برق به سرورهای بازار برق
- مدیریت جامع سیستم های توزیع انرژی الکتریکی، کنترل شبکه و کاهش خاموشی ها

مرکز اندازه گیری آنالوگ
Analog Center
مدل B631

آلارم یونیت
Alarm Unit
مدل B971

مرکز اندازه گیری
Measurement Center
مدل B851

کنتور سه فاز تعرفه دار
3-Phase Energy Meter
مدل B821

سکسیونر گازی هوایی مدل B541
همراه با سیستم اتوماسیون هوشمند

طراحی ایرا
انتخاب ایرا

سیستم تجمیع و ارسال داده
مدل B451 (Data Concentrator Unit)

انواع مبدل ها

تهران، بزرگراه جلال آل احمد به سمت غرب، ۶۰۰ متر بعد از پل یادگار، پلاک ۳۸۳

تلفن: ۰۲۱-۴۴۶۸۳۴۲ (۵ خطی) فکس: ۴۴۶۸۳۶۲

PARS SWITCH CO.

Manufacturer of Medium & High Voltage
Circuit Breakers and Disconnecting Switches

سازنده کلید و سکسیونر فشار متوسط و قوی

LTB 72.5 kV

VP4E 36kV

PDS 245 kV

سکسیونر گازی تابلویی مدل LBS-P
دستی / موتوری 24 kV

VP4E 24kV

تلفن فروش: ۰۲۴-۳۳۷۹۰۷۱۲-۱۶
فکس: ۰۲۴-۳۳۷۹۰۷۱۱

sales@parsswitch.com
www.parsswitch.com

صنایع برق زنگان پارس

سازنده تابلوهای فشار متوسط و کشویی و فیکس

و تابلوهای حفاظت و کنترل

تلفن: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۹۵۴-۵
فکس: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۹۹۰
www.zanganpars.com
info@zanganpars.com

تابلو کیوسکی شرکت زنگان پارس

تولید کننده انواع سیم و کابل فشار ضعیف، متوسط و فشار قوی (10-63kV)

کود کارخانجات هم کابل مشهد
مشهد سیم و کابل
(تاسیس ۱۳۷۰)
(ثبت ۷۰۳۵)
Mashad
Wire & Cable Co.

ساخت ایران - تاسیس ۱۳۷۰

بیش از یک ربع قرن تجربه برنده در صنعت سیم و کابل

تولید برتر ← گارانتی معتبر ← همکاری مستمر

- برگزیده آزمایشگاه همکار نمونه استاندارد در سال ۹۲
- صادر کننده نمونه سیم و کابل در سال ۹۲ الی ۹۹ هر ساله
- دارنده تاییدیه حضور در لیست سازندگان انواع سیم و کابل های برق، قدرت، ابزار دقیق، شرکت های ملی نفت و گاز و پتروشیمی ایران
- کسب رتبه نخست کیفی در تولید محصولات سیم و کابل از سازمان ملی استاندارد ایران از سال ۱۳۷۸ تا کنون
- کسب گواهینامه و تندیس حمایت از حقوق مصرف کنندگان در سال ۹۶ و ۹۷ و ۱۳۹۸
- کسب عنوان مدیر کنترل کیفیت برتر از سازمان ملی استاندارد ایران از سال ۱۳۸۲ تا کنون
- کسب تندیس طلایی برنده ترین تولیدی سال ۱۳۹۷

دارای تاییدیه سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری جهت کابل های اعلام حریق (مقاوم در برابر آتش)

تنها واحد نمونه کیفی کشوری (ملی) در سال ۱۳۹۸ منتخب سازمان ملی استاندارد ایران در صنعت سیم و کابل

www.mashadcable.ir
info@mashadcable.ir
telegram.me/mashadcable
فکس: ۴۸۴۴ ۲۵۴۱ (۰۵۱)

نشانی کارخانه: مشهد مقدس، شهرک صنعتی توس، فاز یک
تلفن: ۳۱۵۶ (۰۵۱) و تلفن: ۱۴۰۰ ۲۵۴۱ (۰۵۱)

نمایندگی های مشهد

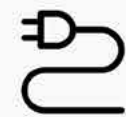
(۱) تلفن: ۲۵۸ ۳۲۲ (۰۵۱) / فکس: ۱۳۳ ۳۲۲ (۰۵۱)
(۲) تلفن: ۲۹۶ ۳۲۲ (۰۵۱) / فکس: ۵۳۸ ۳۲۲ (۰۵۱)
(۳) تلفن: ۷۰۰ ۳۷۲ (۰۵۱) / فکس: ۴۶۳ ۳۷۲ (۰۵۱)
(۴) تلفن: ۴۰۰ ۳۷۲ ۸۹۲ (۰۵۱) / فکس: ۶۷۱ ۳۷۲ (۰۵۱)

نمایندگی های تهران

(۱) تلفن: ۶۶۳۴۱۸۰۶-۸ (۰۲۱) / فکس: ۳۴۱ ۸۰۹ (۰۲۱)
(۲) تلفن: ۶۶۷۳۵۸۸۸ (۰۲۱) / فکس: ۶۶۷۳۶۱۹۰ (۰۲۱)

اپلیکیشن کابل کمان، به صورت اختصاصی طراحی شده است برای دوستانی که با سیم و کابل سرو کار دارند.

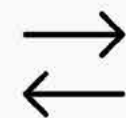

توان مصرفی وسایل برقی

توان مصرفی وسایل برقی در لایه ها و طبقه بندی های مختلف و میزان سیم و کابل مصرفی برای ساختمان.

تبدیل واحد اندازه گیری سیم

تبدیل واحد اندازه گیری سیم در سیستم امریکایی به میلیمتر AWG TO MM با تمامی مشخصات مورد نیاز.

ترجمه کدهای مشخصه

جهت شناسایی کدهای درج شده روی کابل های مخبراتاتی و برق و ایجاد کدهای مورد نظر به آسانی.

انتخاب کابل

انتخاب کابل مورد نیاز بر اساس جریان، توان، طول مسیر نوع کابل و میزان افت ولتاژ مورد نظر.

خبر نامه

در این بخش خبرهای شرکت کابل سازی کمان به همراه اطلاعات و مقالات جدید مورد استفاده در این حوزه به استحضار میرسد.

محصولات

در این بخش محصولات به صورت کاملا سهل الوصول و با اطلاعات کامل و جامع قابل دسترسی خواهد بود.

صنایع کابل کمان

نیروگاه موبایل، راه‌حل مپنا برای بهبود پایداری
شبکه برق

تبدیل نیروگاه‌های گازی به سیکل ترکیبی،
گامی مهم در ارتقا راندمان تولید برق کشور

توسعه حمل و نقل پاک بر پایه
برقی‌سازی شهری

توسعه محصولات جدید بر پایه
تحقیق و توسعه (MGTF^o)

مپنا در مرزهای فناوری پیشرفته جهانی

«گروه مپنا» در دوران فعالیت خود، واجد تحولات چشم‌گیری در صنعت و اقتصاد کشور بوده است. مپنا امروز یک گروه صنعتی و اقتصادی دانش بنیان بین‌المللی است که علاوه بر ساخت داخل نمودن بسیاری از تجهیزات مورد نیاز بخش‌های زیربنایی، با ارائه راه‌حل‌ها، محصولات و خدمات وسیع به مشتریان متنوع خود در داخل و خارج کشور، پاسخگوی نیازهای برخی از مهم‌ترین زیرساخت‌های راهبردی از جمله در حوزه‌های انرژی، حمل و نقل ریلی و سلامت است.

مپنا، خدمات فنی و مهندسی خود را در بازارهای بین‌المللی نیز ارائه می‌کند و اجرای پروژه‌های بزرگ در مناطق مختلف جهان را در کارنامه دارد.

صنعت برق در مپنا

گروه مپنا به عنوان بزرگ‌ترین پیمانکار نیروگاهی خاورمیانه، دارای توانمندی منحصربه‌فرد در ساخت و تأمین تجهیزات صنعت برق است. علاوه بر تجهیزات اصلی و کمکی نیروگاه‌های بخار، گازی و بادی، شراکت کاری با شرکت‌های معتبر بین‌المللی به مپنا توان تأمین قطعات و تجهیزات حساس را بخشیده است.

اکنون نشان مپنا بر توربین‌های گازی، بخار و بادی و تجهیزات جانبی آنها، در کنار توربوکمپرسورها، ژنراتورهای حرارتی / آبی، بویلرهای معمولی / بازیافت حرارتی و سیستم‌های کنترل نیروگاه حک می‌شود و این مسیری است بی‌پایان برای خودباوری هرچه بیشتر.

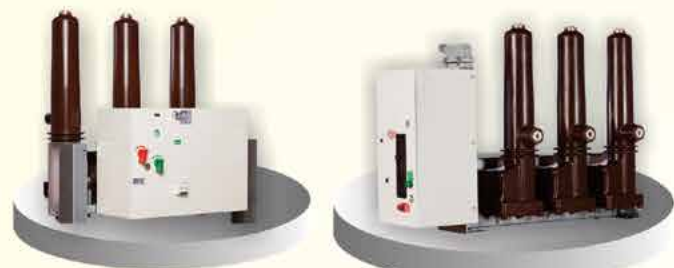
الکوپارس
ELKOPARS®

WWW.ELKOPARS.COM

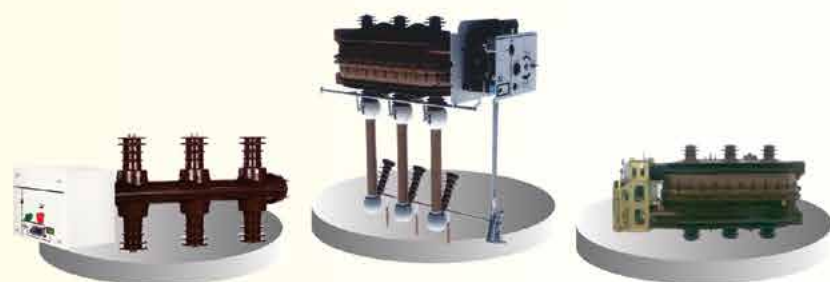
WWW.ELKOPARS.COM

دژنکتور گازی SF6 در دو نوع عرضی و طولی

(با قابلیت خروج از راست و چپ)

در سطوح ولتاژی 36 Kv/24 Kv

انواع سکسیونرهای گازی قابل قطع زیر بار و فیوز دار

در سطوح ولتاژی 36 Kv/24 Kv

انواع دژنکتورهای خلا در دو نوع فیکس و کشویی

در سطوح ولتاژی 36 Kv/24 Kv

تابلوهای RMU/GIS

با خروجی دژنکتوری و سکسیونر فیوز دار

در سطوح ولتاژی 36 Kv/24 Kv

سکسیونر گازی هوایی (سرتیری)

در دو نوع دستی و موتور دار

در سطوح ولتاژی 36 Kv/24 Kv

- دارای تایپ تست از ICMET & CESI
- دارای تاییدیه توانیر
- با همکاری تابلو سازان محترم
- دارای تاییدیه پژوهشگاه نیرو
- دارای ۲ سال گارانتی بدون قید و شرط

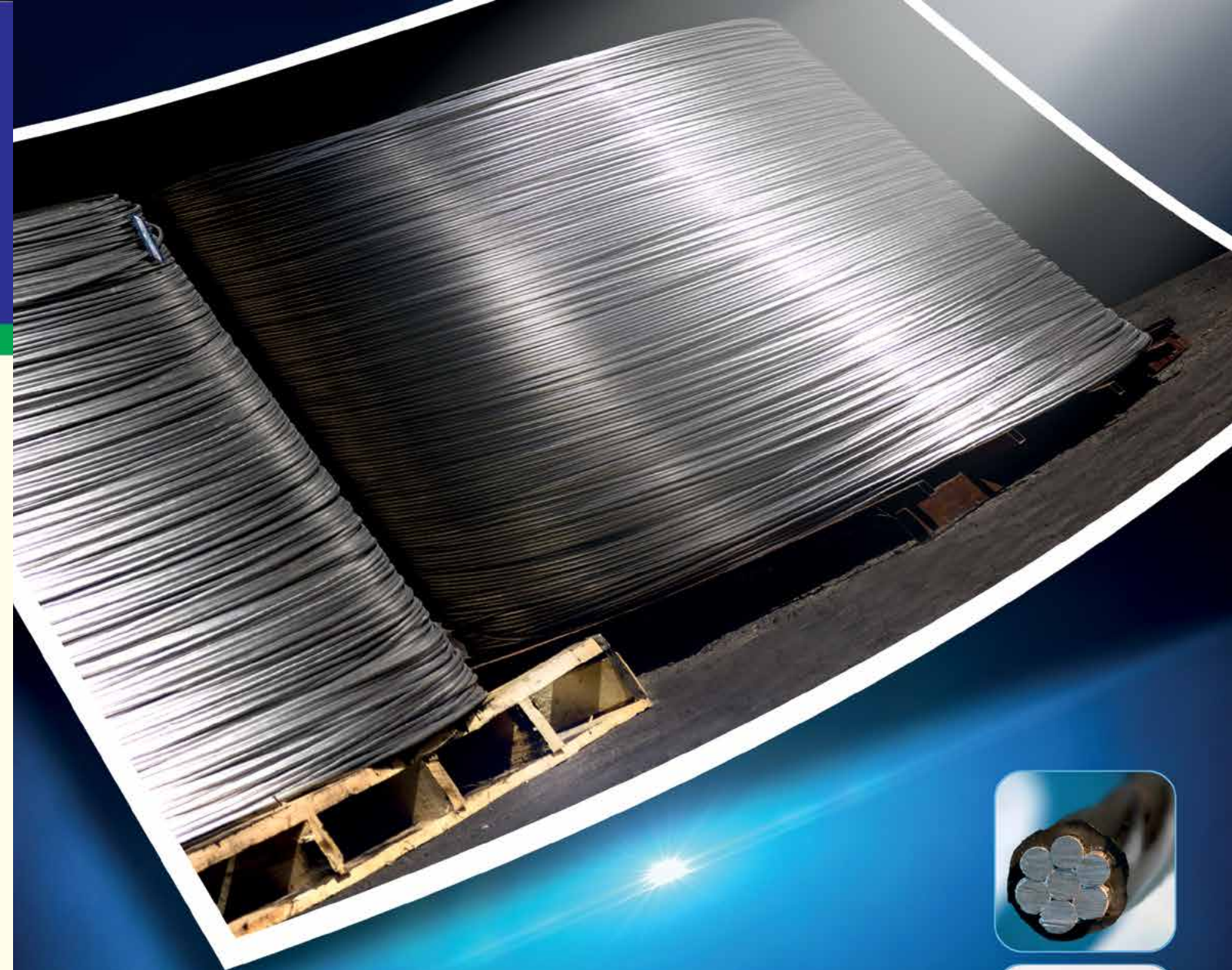
البرز، شهرک صنعتی سیمین دشت، مابین خیابان ۷ و ۸ شرقی، کوچه صنعتگر، پلاک ۳۲

۳۴۰۹۴۵۷۳ - ۳۴۰۹۴۵۷۱ - ۳۴۰۹۴۵۷۶ - ۳۴۰۹۴۵۷۸

https://t.me/Elko_pars

+98 993 18 44 204

info@elkopars.com

قه آلیاژ | Qom Alliage

تولید کننده آلیاژ فلزات غیر آهنی

Non-Ferrous Alloys Manufacturing

♦ مفتول آلومینیوم خالص EC و مفتول آلومینیوم آلیاژی ۱۰۱ و هادی های آلیاژی AAAC

♦ سیم آلومینیوم و هادی های هوایی بدون روکش و کابل

♦ آلیاژهای آلومینیوم، آلیاژهای سرب، آلیاژهای روی (زاماک) و سرب خالص

♦ نیمکره آلومینیومی بمنظور مصرف در صنایع فولاد

♦ انجام خدمات آزمایشگاهی

دفتر تهران: خ. آفریقا، بالاتر از خ. دستجردی، ک. بابک مرکزی، پلاک ۶

تلفن: ۸۸۷۷۰۹۶۷-۷۰ و ۸۸۲۰۰۴۱۲-۱۳ نمابر: ۸۸۷۹۸۲۹۰

سامانه ارتباط پیامکی با مشتریان: ۳۰۰۰۷۲۲۷۰۰۸۸۷۷

تولید کننده انواع ترانسفورماتورهای قدرت و راکتورهای موازی

تولید کننده انواع ترانسفورماتورهای توزیع

تنها دارنده گواهینامه تایپ تست
از موسسه بین المللی KEMA در ایران
برای ترانسفورماتورهای رده انتقال

دارنده گواهینامه تست های تایپ، روتین
و اتصال کوتاه از موسسه بین المللی KEMA
برای ترانسفورماتورهای توزیع در رده های
ولتاژی ۲۰ و ۳۳ کیلوولت

ترانسفورماتورهای قدرت:

ترانسفورماتورهای افزایش دهنده نیروگاهی:

• تا ولتاژ 420kV و توان 550 MVA

ترانسفورماتورهای فوق توزیع و قدرت شبکه انتقال:

• تا ولتاژ 420kV و توان 550 MVA

راکتورهای موازی:

• تا ولتاژ 420kV و توان 100 MVA

ترانسفورماتورهای خاص:

• ترانسفورماتورهای شیفیت فاز

• ترانسفورماتورهای کوره و یکسوساز

• ترانسفورماتورهای دو و چند ولتاژ

• ترانسفورماتورهای پست موبایل

ترانسفورماتورهای توزیع:

ترانسفورماتورهای کنسرواتوری:

• به صورت دیواره کنگره ای تا ولتاژ 36kV و توان 4000 kVA

• به صورت رادیاتوری تا ولتاژ 36kV و توان 4000 kVA

ترانسفورماتورهای هرمتیک:

• به صورت دیواره کنگره ای تا ولتاژ 36kV و توان 4000 kVA

• به صورت بالشتک گازی تا ولتاژ 36kV و توان 4000 kVA

ترانسفورماتورهای خشک رزینی:

• تا ولتاژ 36kV و توان 10000 kVA

کارخانه: سمنان، شهرک صنعتی شهیرزاد، کد پستی ۳۵۷۳۱۹۵۹۸۶، صندوق پستی ۱۱۱-۳۵۷۱۵، شهیرزاد، سمنان
تلفن: ۰۲۳-۳۳۶۷۰۱۴۸-۵۳، فکس: ۰۲۳-۳۳۶۷۰۱۲۶-۷
sales@arya-transfo.com

دفتر مرکزی: تهران، کد پستی ۱۴۶۸۸۳۳۸۴۶، صندوق پستی ۵۱۸-۱۵۱۷۵، تهران
تلفن: ۰۲۱-۸۸۲۷۴۳۳۵-۸، فکس: ۰۲۱-۸۸۲۷۴۳۳۹
www.arya-transfo.com

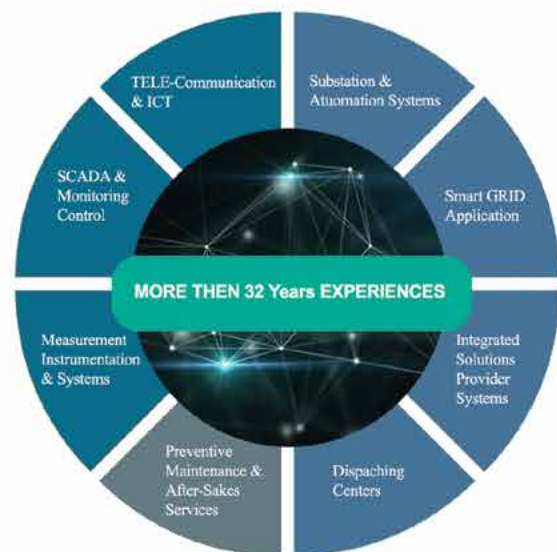

شرکت تأمین سیستمهای کنترل و مخابرات ایران (آی.سی.اس)
Iran Control & Communication Systems Supply Co.

شرکت آی.سی.اس با بیش از ۳۲ سال فعالیت موفق در زمینه های

مهندسی، طراحی، ساخت، تامین، اجرا، پشتیبانی فنی سیستم های مخابراتی (فیبر نوری، رادیویی و ...)، سیستم های کنترل و حفاظت، اسکادا، مانیتورینگ، اتوماسیون شبکه های توزیع و پست های برق برای بخش های مختلف صنایع: از جمله بخش ریلی (شرکت های مترو و شبکه راه آهن بین شهری)، بخش انرژی (شرکت های برق، آب، نفت و گاز) و بخش صنایع (کارخانجات و صنایع تولیدی)

Activities:

- ♦ Switchgear and substation Control & Protection
- ♦ Substation Automation Systems(BCU, SAS, SICMS)
- ♦ Data Gathering & Telemetry Systems(RTU & Interface)
- ♦ Control and Applications(SCADA, DMS, PMS, BMS)
- ♦ Telecom Systems(PLC, SDH/PDH, PABX, Radio/Microwave)
- ♦ Industrial Peripheral Systems(Public Alarm, Paging)
- ♦ EPC Project & End to End Delivery Services
- ♦ Equipment Supply & Panel Manufacturing

No.6, Second 20m St., 27th St., Kordestan highway, Tehran-IRAN
Tel: 88330790-4 , Fax: 88631192
B.O.Box: 14325 464

www.icssco.com
info@icssco.com

Exclusive Partner & Supplier

SEMTRAN TRANSMISSION STRUCTURES AND EQUIPMENTS
تجهیزات و سازه های انتقال سمنان

SEMTRAN TRANSMISSION STRUCTURES AND EQUIPMENTS

تولید کننده:

- دکل های انتقال نیرو (مشبك، تلسكوبی)
- دکل های فولادی مخابراتی
- اسکلت فلزی تجهیزات صنایع نفت و گاز
- اسکلت فلزی ساختمان های فولادی
- سینی و نردبان فلزی کابل

power and productivity
for a better world™

ABB

ABB PRODUCTIVITY: UNI SAFE .UNI SEC.
SAFERING. SAFE PLUS.MNS.VD4

NOAVARAN
BARQ ARIA

NOAVARAN

BARQ ARIA

WITH DRAWABLE LV SWITCHGEAR

WITH DRAWABLE MV SWITCHGEAR

DC SWITCHGEAR

GIS SWITCHGEAR (RMU)

دفتر مرکزی: تهران، بزرگراه همت، سردار جنگل، مخبري شرقی (۳۵ متری گلستان)
پلاک ۱۴۰ تلفن: ۰۲۱-۴۴۴ ۸۱ ۷۷۰-۵ نامبر: ۰۲۱-۴۴۴ ۳۰ ۲۴۱
کارخانه: اتوبان تهران - قزوین، روبروی نیروگاه شهید رجایی، شهرک صنعتی کاسپین
خیابان رودکی، خیابان نظامی تلفن: ۰۲۸۳-۲۸۴۸۱۶۰-۶۲ نامبر: ۰۲۸۳-۲۸۴۸۱۵۹

www.nbaco.com

B-VL

B-SM

UNIKIT

شرکت برنا کلید البرز، سازنده انواع سکسیونر، دژنگتور و سوئیچگیرهای فشار متوسط، با ارائه محصولات و خدمات با بهترین کیفیت جهت کلیه سازمانها و مشتریان صنعتی، با بهره گیری از تیم متخصص و مجرب و همچنین مجهز به جدیدترین فناوری های تولید، ماشین آلات جدید و روشهای مدرن تولید می باشد تا این شرکت بتواند رضایتمندی کامل مشتریان را فراهم سازد. شایستگی ما تبدیل مواد اولیه با بهترین کیفیت به محصولات عالی می باشد.

آدرس کارخانه: آزاد راه تهران- قزوین، روبروی نیروگاه شهید رجایی- شهرک صنعتی کاسپین، شرکت برنا کلید البرز
آدرس دفتر مرکزی: تهران؛ بزرگراه همت غرب؛ سردار جنگل؛ سی و پنج متری گلستان (مخبری شرقی) پلاک ۱۴۰

Borna Kelid Alborz

UNITECH MAX
Medium Voltage Switchgear
UP TO 2500 A-24 kV

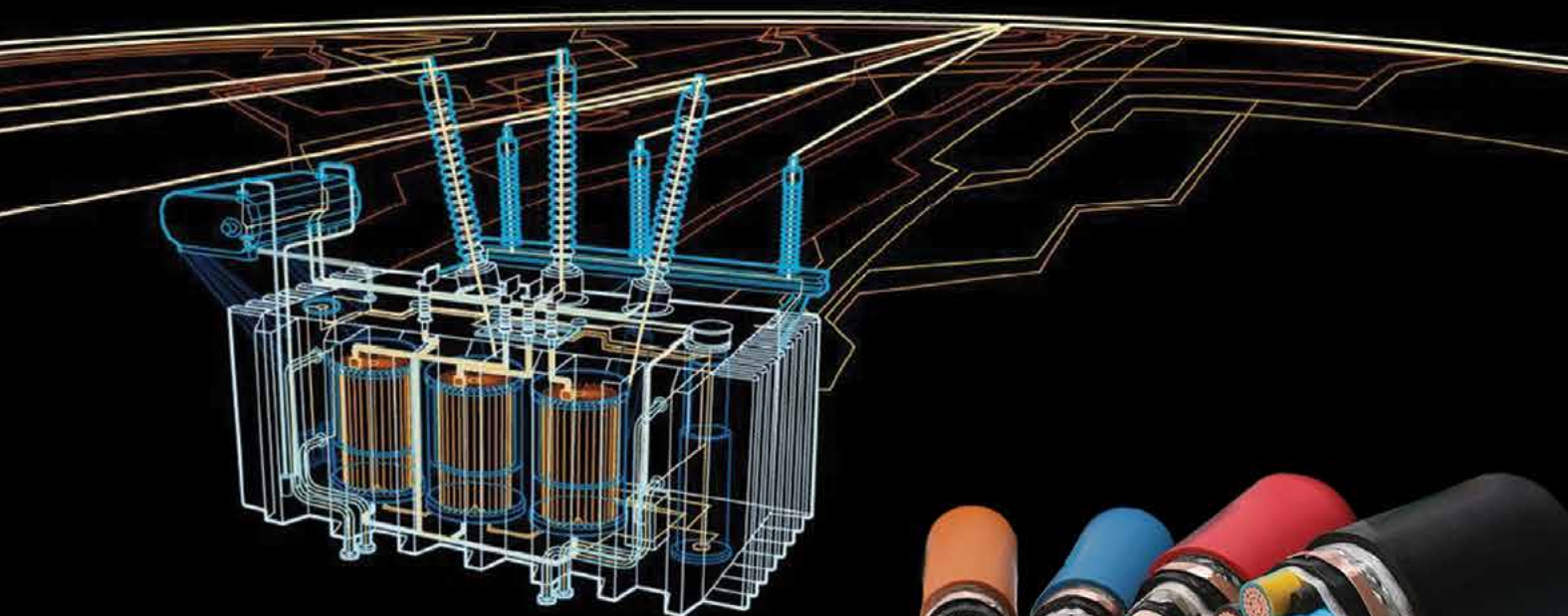
UNITECH
SF6 Gas Insulated Ring
Main Unit
(RMU)

تولیدی ملی افشار

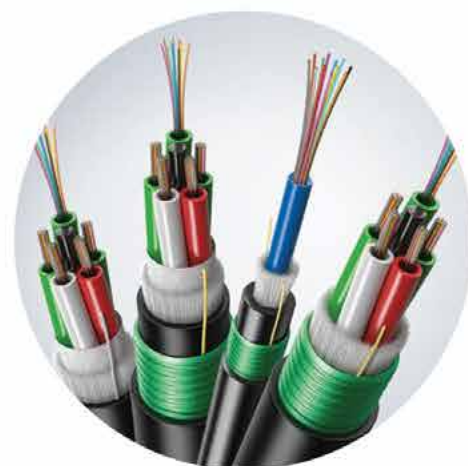

دفتر مرکزی: تهران، بزرگراه همت، سردار جنگل، مخبری شرقی (۳۵ متری گلستان)، پلاک ۱۴۰
تلفن: ۰۲۱-۴۴۴ ۸۱ ۷۷۰-۵ نمابر: ۰۲۱-۴۴۴ ۳۰ ۲۴۱

کارخانه: اتوبان کرج- قزوین، روبروی نیروگاه شهید رجایی شهرک صنعتی کاسپین، فاز ۳، اقاقایای جنوبی، یاس ۱
تلفن: ۰۲۸-۳۲۸ ۴۸ ۹۰۶ ۰۲۸-۳۲۸ ۴۸ ۸۹۵

کارخانجات کابلسازی ایران اولین و بزرگترین تولیدکننده انواع سیم و کابل در ایران

کابل فیبرنوری و مخابرات

کابل برق، کنترل و ابزار دقیق

کابل فشار قوی

سهامدار عمده مدیریتی و نماینده فروش کارخانجات کابلسازی ایران
تهران، میرداماد غربی، ساختمان باران پلاک ۴۰۸ طبقه سوم
تلفن: ۰۲۱۸۸۸۸۱۸۳۵ شماره: ۰۲۱۸۸۷۹۸۴۲۱
ایمیل: info@ramtec-ir.com وب سایت: www.ramtec-ir.com

پارس دلتا

Pars Delta Co.

www.pars-delta.com

- تولید انواع تابلوهای برق و پست های کمپکت تحت دانش فنی ABB
- تامین تجهیزات فشار ضعیف، فشار متوسط، فشار قوی و اتوماسیون ABB
- نماینده رسمی ترانس های قدرت GBE ایتالیا در انواع روغنی و خشک
- نماینده رسمی سکسیونرهای سخت کار هوایی و تابلویی Ivep چک

آدرس: تهران، بلوار مرداماد، خیابان آقازاده فرد (اطلسی)، پلاک ۲، طبقه ۳
تلفکس: ۰۲۱-۲۶۴۰۰۷۳۶-۸

مازیار صنعت

مازندران، بابل، کیلومتر ۷ اتوبان بابل به قائمشهر

www.maziarsanat.com

011 35155

محصولات شرکت مازیار صنعت بابل:

پایه های بتنی مسلح H شکل

خدمات گالوانیزه گرم با وان به ابعاد ۷۲۰x۱۴۰x۱۲۰

یراق آلات فولادی، رزوه ای، آلومینیومی و چدنی شبکه انتقال نیرو

انواع پایه های فلزی و برج های نوری و دکل های شبکه ۲۰ کیلو ولت

انواع تابلو های برق شامل تابلو توزیع، کنتوری، شالتر، سنجش و مینی سنجش

HVDC-TESTER

PHT 5/20/32 - 100/400 S

مدل هوشمند

Best quality
Easy to use
Easy carrying

اهم ویژگیهای دستگاه HVDC-TESTER SMART

- استفاده از تراشه قدرتمند ARM به عنوان پردازنده مرکزی
- بکارگیری نرم افزار حرفه ای و هوشمند جهت کنترل
- استفاده از تبلت و پروتکل wifi
- انجام تستهای دقیق با درصد خطای بسیار پایین
- انجام تست اتوماتیک
- عدم نویز پذیری در محیطهای صنعتی
- ثبت نتایج تست شبکه به همراه زمان و مکان جغرافیایی
- طراحی بهینه جهت استفاده و حمل آسان
- ایمنی و حفاظت بالا

مهر

طرح یاران

High Voltage Engineering

E.P.I.L.
Energy & Power Industries Laboratories Co. Ltd.
شرکت آزمایشگاه های صنایع انرژی

تهران/ پاسداران/ میدان هروی/ خ شهید موسوی/ ساختمان نگین شماره ۶۳/ پ ۱۰۴
تلفن: ۲۲۹۴۲۲۷۱-۲۲۹۴۲۶۸۴ تلفکس: ۲۲۹۷۲۳۷۶
www.hvdc-tester.com / www.maeraj.ir/ info@maeraj.ir

YARADAN SANAT

www.yaradanco.com
Email: Info@yaradanco.com

**صنعت
یارادان**

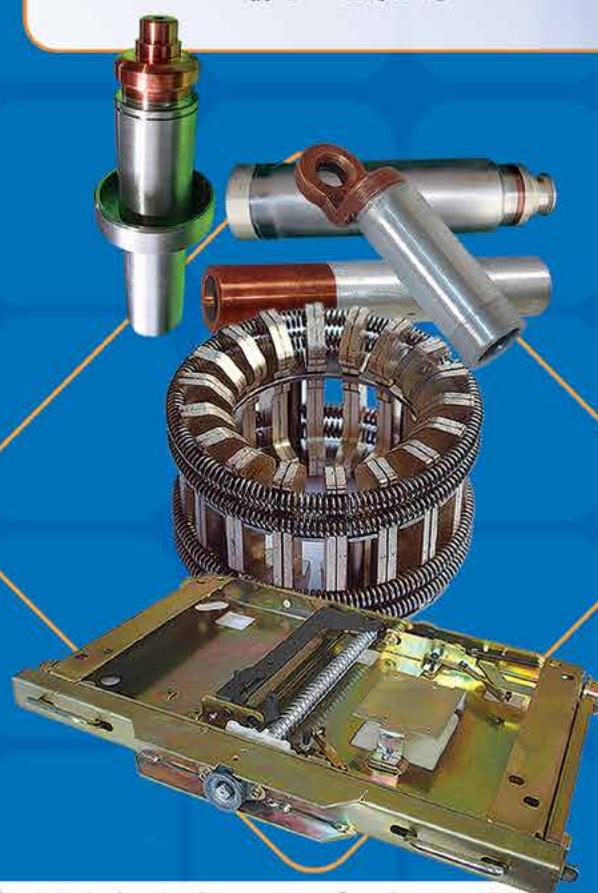

**تجهیزات الکترومکانیکی
تابلوهای فشار متوسط**

• سکسیونر ارت
تا رنج ولتاژی ۳۶ کیلو ولت
تا توان تحمل اتصال کوتاه ۵۰ کیلوآمپر

• سکسیونر
با رنج ولتاژی تا ۳۶ کیلوولت
توان تحمل جریان اتصال کوتاه تا ۳۱/۵ کیلوآمپر
جریان عبوری تا ۳۱۵۰ آمپر

• کشویی کلید
• کنتاکت‌های ثابت و متحرک
• کانکتور و بازوهای بیمتال

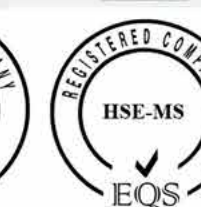

زنجان، شهرک صنعتی شماره ۱، خیابان فروردین، شماره ۱۹۵، کد پستی: ۴۵۳۳۱۵۸۳۷۵
تلفن: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۷۲۷ فاکس: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۷۲۸

WWW.TAKINCO.IR
EMAIL:TAKIN@YAHOO.COM
TEL:021-22685624-6

TAKIN
ENGINEERING COMPANY
Manufacturing, Contracting, and Engineering

شرکت مسبار کاوه

تولید کننده سیم ارت، تسمه، کویل، میلگرد و
عرضه کننده سیم افشان شرکت الوم کابل کاوه

www.mesbarkaveh.ir

Since 1997 more than
1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020
20 Years,
With
You

*Come Together
Lived Smarter*

**YARADAN
SANAT**

**Manufacturer of Electromechanical Equipment for
Medium Voltage Switchgear**

No.195-Farvardin Ave. ISHRAGH Industrial State
Airport Road- Zanjan- IRAN P.Code:4533158375

Tell : +98 24 3222 1727
Fax : +98 24 3222 1728

www.yaradanco.com
Email: Info@yaradanco.com

تولید کننده

پایه های توزیع برق

9

روشنایی چدن نشکن

HANYCO

HAMOUN NYZEH CO.
Ductile Iron Lighting
And Distribution Pole

شرکت هامون نایزه (هنیکو)
تولید کننده پایه های روشنایی
و توزیع برق چدن نشکن

شرکت نیرو افشان برق فارس

۱. طراحی و اجرای شبکه های توزیع، برق رسانی و روشنایی معابر
۲. طراحی و اجرای فونداسیون، نصب تاور و سیم کشی خطوط انتقال نیرو در سطح ولتاژ ۳۳۰، ۱۳۲، ۶۳، ۲۰ کیلو ولت با برج های مشبک و پایه تلسکوپی
۳. طراحی و اجرای عملیات ساختمانی و نصب و راه اندازی تجهیزات پست های ۳۳۰، ۱۳۲، ۶۳ کیلو ولت
۴. طراحی و اجرای عملیات کابل کشی شبکه های توزیع، فوق توزیع
۵. تعمیرات و نگهداری شبکه های توزیع، فوق توزیع و روشنایی معابر
۶. تأمین کلیه لوازم و یراق آلات شبکه های توزیع و روشنایی معابر

✉ niroo_afshan@yahoo.com

🌐 www.nirooafshan.com

دفتر مرکزی شیراز: خیابان قصردشت، بعد از خیابان مهر، رو به روی کوچه ۸۰، پلاک ۱۸۲
دفتر تهران: بلوار کشاورز، خیابان عبدالله زاده، کوچه شهید رستمی (شقایق)، پلاک ۲۵، طبقه ۵
دفتر بندرعباس: هرمزگان، بندرعباس، شهرک توحید، جنب انبار مخابرات، بن بست ۱، پلاک ۳ شمالی
تلفن: ۰۷۱-۳۶۲۸۰۰۵۲-۳ فکس: ۰۷۱-۳۶۲۷۹۰۳۷

دفتر مرکزی: تهران، خیابان آیت الله کاشانی
بلوار شقایق، خیابان سوم پرواز، شماره ۲۸

کارخانه: کاشان، کیلومتر ۱۴ جاده اردستان

تلفن: ۰۲۱-۴۴۰۵۷۶۰۱
نمابر: ۰۲۱-۴۴۰۴۳۴۳۶
همراه: ۰۹۱۳۳۰۸۷۷۸۱

WWW.HANYCO.IR
behroozian@hanyco.net

ستبران ۳

سومین شماره سراسری نشریه ستبران، به صورت تفصیلی به موضوع بودجه ۱۴۰۰ و فرصت ها و تهدیدهای آن برای فعالان صنعت برق کشور پرداخته است. در این شماره نشریه سندیکای صنعت برق ایران، علاوه بر تحلیل جامع لایحه بودجه سال آتی، سیاست های کلان و قوانین بالادستی حاکم بر صنعت برق، پیشنهادات بودجه ای سندیکا و نیز مهمترین نقاط عطف بودجه صنعت برق در گفتگو با مدیران ارشد وزارت نیرو و توانیر بررسی شده است. همچنین با توجه به شرایط دشوار و پرخطر قراردادهای صنعت برق همچون شماره های اخیر، بخشی از مجله به موضوع قراردادها، لزوم بررسی، غربالگری و اولویت بندی آنها و همچنین ضرورت تامین مالی قراردادهای اولویت دار صنعت برق تخصیص داده شده و نظرات مدیران عامل شرکت های عضو در آن درج شده است. ستبران ۳ مروری جامع بر موضوعات مهم، کلیدی و روز صنعت برق کشور است.

ستبران، ارگان سندیکای صنعت برق ایران، تلاش می کند به منظور معرفی پتانسیل های حقیقی بخش خصوصی صنعت برق، به ویژه در حوزه سازندگان، پیمانکاران، مشاوران و شرکت های مهندسی بازرگانی، تصویرروشنی از توانمندی های این بخش نشان دهد. به علاوه شناسایی و بررسی چالش ها و گلوگاه های صنعت با هدف طرح دیدگاه های مختلف و روشن کردن زوایای مختلف اقتصاد کلان و خرد کشور هم از جمله دیگر سیاست های این نشریه است.

صاحب امتیاز: سندیکای صنعت برق ایران
مدیر مسئول: غلامرضا ناصح
سر دبیر: سپهر برزی مهر
شورای سیاست گذاری: علی بخشی، محمد بهزاد، ولی الله بیات، محمدصادق جنان صفت عباس خالدنژاد، منصور سعیدی، سید علیرضا سیاسی راد، حمیدرضا صالحی علیرضا کلاهی، حامد گرشناسبی، سعید مهذب ترابی، غلامرضا ناصح

دبیر تحریریه: سمیه کاظم زاده دهکردی
تحریریه: طیبه سادات میرحسینی، زینب حدادی، نفیسه زارع کهن
طراح گرافیک: پیدا بی نام

سایت: طیبه سادات میرحسینی
توزیع: سپیده گرچی
امور آگهی ها: بهارک باقرپور
امور اداری: نهضت زعفرانی
لینتوگرافی، چاپ و صحافی: آیین چاپ تابان (شیرپاستوریزه، خیابان فتح پانزده، پلاک ۱۷، تلفن: ۶۶۸۰۸۸۲۰)

نشانی: تهران، خیابان فاطمی غربی، خیابان سین دخت شمالی، پلاک ۱۵
تلفکس: ۶۶۵۷۰۹۳۰-۶
فکس: ۶۶۹۴۴۹۶۷
سازمان آگهی ها: ۶۶۵۷۰۹۳۰-۶
سایت: www.ieis.ir
ایمیل: setabran@ieis.ir

در این شماره می خوانید:

- ۱. چالش های حقوقی - قراردادی
- ۲. یادداشت
- ۳. یادداشت
- ۴. یادداشت
- ۵. یادداشت
- ۶. یادداشت
- ۷. یادداشت
- ۸. یادداشت
- ۹. یادداشت
- ۱۰. یادداشت
- ۱۱. یادداشت
- ۱۲. یادداشت
- ۱۳. یادداشت
- ۱۴. یادداشت
- ۱۵. یادداشت
- ۱۶. یادداشت
- ۱۷. یادداشت
- ۱۸. یادداشت
- ۱۹. یادداشت
- ۲۰. یادداشت
- ۲۱. یادداشت
- ۲۲. یادداشت
- ۲۳. یادداشت
- ۲۴. یادداشت
- ۲۵. یادداشت
- ۲۶. یادداشت
- ۲۷. یادداشت
- ۲۸. یادداشت
- ۲۹. یادداشت
- ۳۰. یادداشت
- ۳۱. یادداشت
- ۳۲. یادداشت
- ۳۳. یادداشت
- ۳۴. یادداشت
- ۳۵. یادداشت
- ۳۶. یادداشت
- ۳۷. یادداشت
- ۳۸. یادداشت
- ۳۹. یادداشت
- ۴۰. یادداشت
- ۴۱. یادداشت
- ۴۲. یادداشت
- ۴۳. یادداشت
- ۴۴. یادداشت
- ۴۵. یادداشت
- ۴۶. یادداشت
- ۴۷. یادداشت
- ۴۸. یادداشت
- ۴۹. یادداشت
- ۵۰. یادداشت
- ۵۱. یادداشت
- ۵۲. یادداشت
- ۵۳. یادداشت
- ۵۴. یادداشت
- ۵۵. یادداشت
- ۵۶. یادداشت
- ۵۷. یادداشت
- ۵۸. یادداشت
- ۵۹. یادداشت
- ۶۰. یادداشت

اقتصاد صنعت برق

یادداشت

- ۱۰. باید های بودجه ۱۴۰۰ برای صنعت برق
- ۱۲. ضرورت تغییر رویکرد در تهیه بودجه
- ۳۴. دوگانه های اقتصاد برق در بودجه ۱۴۰۰
- ۴۰. انتظارات و امید های صنعت برق در قانون بودجه سال ۱۴۰۰
- ۴۸. بودجه ای با چاشنی طنز!
- ۵۰. تجدید پذیر ها در بودجه ۱۴۰۰
- ۵۴. درام درآمدها

یادداشت تحلیلی

- ۱۴. کاوشی جامع در سیاست های حاکم بر صنعت برق
- ۲۸. مروری بر ۵ پیشنهاد بودجه ای
- ۴۲. نقشه راه مالی صنعت برق چه خواهد بود؟

گفت و گوی اختصاصی

- ۳۶. راهکار های بودجه ای برای حل بحران های صنعت برق
- ۳۸. ایجاد بستر قانونی تحصیل منابع مالی پایدار
- ۴۶. حرکت بودجه ۱۴۰۰ با دنده عقب!

چالش های حقوقی - قراردادی

یادداشت

- ۵۸. آب پای درخت خشک
- ۶۰. اعضا روی خط قراردادهای برابر موج نهیب فسخ و توقف

راهبردهایی برای حل مساله قراردادهای صنعت برق

مواجهه با بحران

صنعت برق تا پیش از اینکه ارز به شکل بی سابقه ای گران شود، کرونا همه معادلات را برهم بریزد، قیمت نفت سقوط کند و تجارت خارجی عملا در قرنطینه ها به تعطیلی کشیده شود، هم گرفتاری های بسیاری داشت که رکود، تحریم و کمبود نقدینگی مهمترین آنها بود. البته معضل حل نشده ای به نام قراردادهای متوقف هم یکی از چالش های عمده این صنعت بوده که از سال های نزدیک گرانی ارز باقی مانده و در طول سال جاری ابعاد تازه ای به خود گرفته است.

در حقیقت افزایش چشمگیر قیمت ارز در هیاهوی مشکلات پرتعداد این صنعت، مزید بر علت شد تا پروژه ها دوباره در معرض خطر جدی توقف و بلا تکلیفی قرار بگیرند. به هر حال پیش از آن هم بسیاری از سازندگان و پیمانکاران به دلیل شیوع کرونا با محدودیت های جدی برای انجام تعهدات خود مواجه شده بودند. آنها یا ناگزیر بودند با به خطر انداختن جان و سلامتی کارکنانشان تعهدات خود را اجرایی کنند و یا به جرایم قراردادی تن داده و روند اجرای پروژه را کند کنند.

در همین راستا و به منظور جلوگیری از ایجاد زبان انباشته برای شرکت های فعال صنعت برق، سندیکا پس از پیگیری های فراوان توانست وزارت نیرو و توانیر را به تعیین و ابلاغ تنفس چند ماهه برای قراردادهای این صنعت تا تثبیت شرایط مجاب کرد. هر چند علیرغم اینکه انتظار می رفت در مهلت سه ماه تعیین شده از سوی مدیرعامل شرکت توانیر مبنی بر همکاری شرکت تابعه و زیرمجموعه با تولیدکنندگان و پیمانکاران صنعت برق، راهکارهای جبرانی نوسانات نرخ ارز و شرایط اقتصادی کشور ابلاغ شود، اما متاسفانه این اتفاق رخ نداد.

به علاوه وزارت نیرو و توانیر در خصوص تعیین تکلیف قراردادهای حل بخشی از مشکلات بخش خصوصی در شرایط بسیار سخت اقتصادی کشور هم اقدام موثر قابل توجهی صورت ندادند. به همین دلیل سندیکای صنعت برق ایران، ضمن درخواست تمديد دوره تنفس (حداقل تا ابلاغ بخشنامه جبرانی ارز)، پیشنهادهای را به منظور رفع مشکلات قراردادهای صنعت برق به تفکیک قراردادهای حوزه توزیع و انتقال به وزارت نیرو ارائه داده که در این نگاشت به آنها پرداخته شده است.

اولین پیشنهاد سندیکا در خصوص قراردادهای جاری شرکت های توزیع نیروی برق بوده است. بررسی ها نشان می دهد که حدود ۳۰۰ قرارداد در این بخش با مشکل مواجه است که به نظر می رسد با غربالگری یا اولویت بندی مالی قراردادهای برای شناسایی قراردادهای اولویت دار، خاتمه قراردادهای خارج از اولویت با توجه به محدودیت های نقدینگی و میزان تحقق آن و اعمال کاهش ۲۵ درصدی قراردادهای تا حد قابل توجهی قابل حل هستند.

البته سندیکا پیشنهاد ابلاغ استفاده موقت از بخشنامه تعدیل آحاد بهای سازمان برنامه و بودجه به شماره ۱۷۳۰۷۳/۱۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۱۵ مشابه قراردادهای خرید معین را هم به وزارت نیرو ارائه و تاکید کرده که بدیهی است که در صورت ابلاغ دستورالعمل های جبرانی سازمان برنامه، قطعی سازی صورتحساب ها اعمال خواهد شد. به علاوه ابلاغ بخشنامه ۳۳۰۲۲۰/۹۹ مورخ ۱۳۹۹/۶/۲۶ سازمان برنامه و بودجه به تمامی شرکت های توزیع نیروی برق هم یکی از راهکارهای پیش رو برای عبور از بحران

قراردادی حاکم بر صنعت برق محسوب می شود.

بدون تردید در خصوص قراردادهای آتی شرکت های توزیع نیروی برق و به منظور کاهش دعاوی و مشکلات قراردادهای، به موجب ماده ۲۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، الزامی شدن استفاده از قرارداد تیپ مورد وثوق بخش خصوصی برای تمامی شرکت های توزیع نیروی برق کشور هم مهمترین و کلیدی ترین راه حلی است که صنعت برق برای جلوگیری از تکرار این شرایط در طول سال های آینده باید مد نظر قرار دهد.

نکته حائز اهمیت دیگری که نباید از نظر دور داشت این است که اگر طبق ابلاغ رسمی شرکت توانیر، استفاده از فهرس بهای توزیع به شماره های ۹۸/۲۶۰۴۵۹ مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ و همچنین ۹۹/۲۰۴۷۰۵ مورخ ۱۳۹۹/۴/۲۸ الزامی شود، نه تنها وضعیت مبهم بخش خصوصی با شرکت های توزیع را تا حدودی شفاف می شود، بلکه امیدهای بسیاری به آینده فضای کسب و کار این صنعت هم ایجاد خواهد شد. همچنین وزارت نیرو می تواند مجوز تامین اعتبار و برگزاری مناقصات جدید، برای شرکت های توزیع هم الزامی و ابلاغ شود.

در خصوص قراردادهای جاری شرکت های برق منطقه ای هم که براساس برآوردها تعداد آنها به حدود ۱۰۰ قرارداد می رسد، راهبردهایی نظیر اعمال غربالگری مالی قراردادهای و تامین نقدینگی مورد نیاز جهت مدیریت و تعیین تکلیف آنها، ابلاغ اختیارات درخواستی شرکت توانیر به منظور تعیین تکلیف و خاتمه قراردادهای فاقد اولویت، پیگیری اصلاح تبصره ۸۰ بودجه در راستای افزایش اختیارات وزارت نیرو در اعمال تجدید نظر در نرخ پیمان ها و پیگیری ابلاغ دستورالعمل جبرانی نرخ ارز نسل سوم برای قراردادهای سال های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ از سازمان برنامه کاملاً اثربخش و کلیدی به نظر می رسد.

البته بدون شک جلوگیری از ایجاد مشکلات مشابه در قراردادهای آتی این شرکت ها هم راهکارهای مشخصی دارد. به عنوان مثال، می توان به منظور کاهش دعاوی و مشکلات قراردادهای و به موجب ماده ۲۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، استفاده از قرارداد تیپ مورد وثوق بخش خصوصی را برای تمامی شرکت های برق منطقه ای کشور الزامی کرد.

به علاوه ضروری است که براساس ابلاغ رسمی شرکت توانیر استفاده از فهرس بها برای تمامی شرکت های برق منطقه ای الزامی شده و بر لزوم تامین مالی برای هر مناقصه باستناد مواد ۹ و ۱۰ قانون مناقصات تاکید شود.

پیگیری جدی این راهکارها نه تنها شرکت های سازنده، پیمانکار، مشاور و تامین کننده صنعت برق را از بحرانی مخرب نجات می دهد، بلکه از ظرفیت های ساخت و پیمانکاری که خودکفایی این صنعت هم صیانت کرده و از توقف روند اجرای پروژه های زیرساختی و توسعه ای صنعت برق جلوگیری می کند.

این رویکرد به معنای حفظ منافع بخش خصوصی واقعی صنعت برق نیست، بلکه عملاً با حفاظت از ظرفیت های اجرایی این صنعت، روند عرضه برق پایدار را به شکلی مطمئن و امن ادامه داده و منافع کلان صنعت برق را به موازات منافع ملی کشور تامین می کند. ■

پیداو پنهان بودجه

لایحه بودجه ۱۴۰۰ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد و این روزها همه بخش های کشور تلاش می کنند سهمشان را در بودجه سال آینده کشور افزایش دهند و یا حداقل ظرفیت قانونی لازم برای حل بخشی از مشکلات جاری خود را در این قانون بگنجانند. در این میان صنعت برق با انبوهی از مشکلات مالی و کمبود شدید نقدینگی، در بودجه سال آینده هم با چالش هایی مواجه خواهد بود. البته هنوز هم امیدهایی برای توجه جدی مجلس شورای اسلامی به پیشنهادات وزارت نیرو و بخش خصوصی برای رفع برخی از خلاء های موجود در لایحه بودجه ۱۴۰۰ وجود دارد.

مهمترین موضوعاتی که در قانون بودجه سال آینده باید مد نظر قرار گیرند، لزوم تامین مالی برای طرح های نیمه تمام و یا در دست اقدام وزارت نیرو، پرداخت بدهی های معوق این وزارتخانه و تعریف پروژه های زیرساختی جدید برای خروج صنعت برق از بحران است. در حقیقت تعیین تکلیف پروژه ها از مسیر افزایش اختیارات وزیر و همچنین تامین مالی پروژه های نیمه تمام اولویت داری است که به دلیل جهش های ارزی، شیوع کرونا، تحریم و سایر عوامل کلان اقتصادی متوقف و بلا تکلیف مانده اند، مهمترین فرصت های بودجه سال آینده برای صنعت برق محسوب می شوند.

به علاوه لزوم پیش بینی ظرفیت های مالی و قانونی برای پرداخت مطالبات بخش خصوصی در حوزه های تولید، انتقال و توزیع، تخصیص مستقیم منابع حاصل از فروش برق به وزارت نیرو و شرکت های تابعه اش بدون واریز به سازمان هدفمندی، زمینه سازی برای جذب سرمایه های داخلی و خارجی و همچنین توسعه برق تجدید پذیر، هم مسائلی هستند که در صورت عدم پیش بینی ظرفیت های قانونی لازم در بودجه سال آینده، ممکن است به ابعاد مشکلات کنونی در این صنعت دامن زده و شرایط بحرانی آن را دشوارتر از قبل کند.

در این پرونده لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، ظرفیت ها و کمبودهای آن و همچنین پیشنهادات سندیکا، فعالان و مدیران ارشد صنعت برق در این خصوص بررسی و مطرح شده است.

منابع عمومی بودجه کل کشور*

شامل بودجه عمومی و بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت است.

که در سال ۱۴۰۰ بالغ بر

۸۴۱,۳ هزار میلیارد تومان

است و از سه محل زیر تامین می شود:

۱. درآمدها شامل

۱. مالیات ها: بالغ بر ۲۲۵ هزار میلیارد تومان
۲. حقوق گمرکی: بالغ بر ۲۲,۶ هزار میلیارد تومان
۳. سایر درآمدها بالغ بر ۷۰ هزار میلیارد تومان

جمع درآمدها در لایحه سال ۱۴۰۰ بالغ بر

۳۱۷,۷ هزار میلیارد تومان است

۲. واگذاری دارایی های سرمایه ای شامل

۱. منابع حاصل از صادرات نفت و گاز بالغ بر ۱۹۹,۳ هزار میلیارد تومان است.
۲. منابع حاصل از مولدسازی دارایی ها و فروش اموال مازاد دولتی بالغ بر ۲۵ هزار میلیارد تومان
۳. منابع حاصل از فروش و واگذاری طرح های عمرانی بالغ بر یک هزار میلیارد تومان

جمع منابع حاصل از واگذاری دارایی های سرمایه ای بالغ بر

۲۲۵,۳ هزار میلیارد تومان است

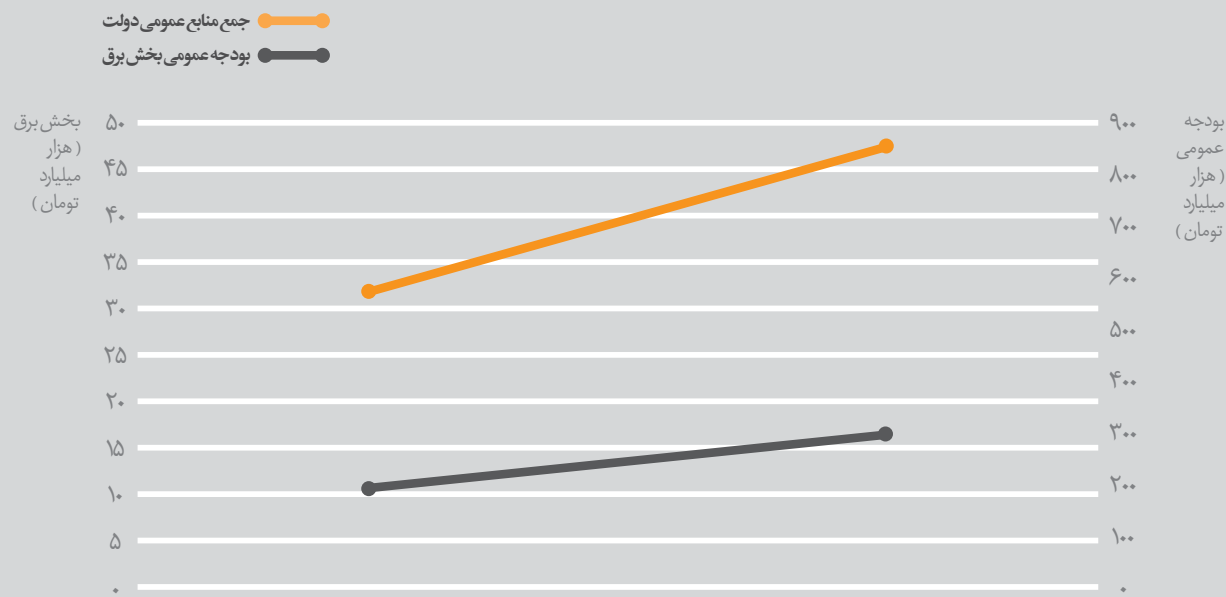
۳. واگذاری دارایی های مالی شامل

۱. فروش اوراق مالی بالغ بر ۵۵ هزار میلیارد تومان
۲. واگذاری سایر دارایی های مالی ۲۴۳,۵ هزار میلیارد تومان

جمع واگذاری دارایی های مالی بالغ بر

۲۲۵,۳ هزار میلیارد تومان است

روند بودجه عمومی وزارت نیرو**

سهم بودجه وزارت نیرو از بودجه کل دو درصد، رشد بودجه عمومی ۴۹ درصد و رشد بودجه وزارت نیرو نسبت به سال گذشته ۵۴ درصد است.

**منبع: معاونت پژوهش و برنامه ریزی سندیکای صنعت برق ایران

مصارف عمومی نیز

به سه سرفصل زیر تفکیک می شود:

۱. اعتبارات هزینه ای
۲. اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای
۳. اعتبارات تملک دارایی های مالی

و کل مصارف پیش بینی شده در بودجه ۱۴۰۰ بالغ بر

۸۴۱,۳ هزار میلیارد تومان است.

*منبع: سازمان برنامه و بودجه

یادداشت‌ها

بایدهای بودجه ۱۴۰۰ برای صنعت برق

علی بخشی

رئیس هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

لایحه بودجه ۱۴۰۰ در حالی به مجلس تقدیم شد که تقریباً همه بخش های اقتصادی کشور به دلیل بی ثباتی های مستمر، جهش ناگهانی نرخ ارز و سایر نهاده های تولید، افزایش تورم، تداوم اثرات سوء ناشی از تحریم ها و همچنین استمرار محدودیت ها و مشکلات ناشی از شیوع بیماری کرونا در شرایط بسیار دشواری به سر می برند.

بودجه ۱۴۰۰ نباید تنها یک سند بالادستی برای تعیین سیاست های کلی مالی کشور و سهم بخش های مختلف از بودجه عمومی در سال آینده باشد، این قانون در سایه سیاست های کلان اقتصادی اش باید یک نسخه نجات برای اقتصاد و صنعت کشور باشد.

نگاهی به وضعیت موجود در صنایع زیرساختی نظیر صنعت برق، به درستی نشان می دهد که چالش ها به عمق زیربناهای اصلی توسعه کشور رسوخ کرده و پایه های آنها را متزلزل کرده اند. در صنعت برق تداوم وضعیت بحرانی مالی وزارت نیرو و نوسانات غیرقابل پیش بینی قیمت ها، به توقف تعداد قابل توجهی از قراردادهای زیرساختی این صنعت منجر شده است. به بیان ساده روند توسعه این صنعت که در نهایت به گسترش زیرساخت ها و تولید، انتقال و توزیع برق پایدار منجر می شود، به شدت کند و گاهی متوقف شده است. دلیل این روند هم کاملاً روشن است. ساختار حقوقی قراردادهای صنعت برق قادر به پوشش این سطح از تفاوت ها و تعیین تکلیف قراردادها در چنین شرایط اقتصادی نیست.

برآوردها نشان می دهد که در حال حاضر صنعت برق ایران بیش از ۶۰۰ قرارداد متوقف در حوزه توزیع و ۴۰۰ قرارداد در حوزه انتقال دارد. راهکار مقطعی برای عبور از این مساله، غربالگری این قراردادها، شناسایی و تأمین مالی برای ادامه قراردادهای مهم و اولویت دار و خاتمه قراردادهای فاقد اولویت است. این همه اما نیاز به بسترهای قانونی دارد که وزارت نیرو و توانیر را متعهد و مکلف به تعیین تکلیف این قراردادها کرده و البته ضمن پیش بینی اختیارات قانونی برای وزیر نیرو و دستگاه های اجرایی تابعه این وزارتخانه، منابع مالی لازم را نیز برای اتمام پروژه های اولویت دار صنعت برق که در انتقال و توزیع برق پایدار و یا تکمیل پروژه برق رسانی به مناطق مختلف کشور سهمی غیرقابل چشم پوشی دارند، تأمین کند.

نکته بسیار کلیدی و مهم در مورد دلایل توقف قراردادها این است که عمدتاً پیمانکاران فعال در صنعت برق در زمان عقد قرارداد تا حدودی ریسک های افزایش هزینه های ایفای تعهدات را پیش بینی کرده و در حد قابل قبولی در مبالغ قراردادی خود منعکس می کنند. اما در طول سال های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹، و به طور ویژه در طول سال جاری، افزایش نرخ ارز، حقوق و دستمزد و افزایش بهای فلزات اساسی و البته شیوع بیماری کرونا موجب شده که پیمانکاران فعال در حوزه صنعت برق قادر به ادامه فعالیت و ایفای تعهدات خود در قبال صنعت برق نباشند.

روند معمول کار به این صورت است که پس از توقف پروژه به دلیل نوسانات غیرقابل پیش بینی، پیمانکاران با تهیه لایحه ای درخواست تجدیدنظر در مفاد قراردادی خود را تسلیم کارفرما می کنند و در صورت عدم امکان رسیدگی به آن وفق ضابطه مندرج در مفاد تبصره «۲» ماده واحده اصلاحیه تبصره «۸۰» قانون بودجه سال ۱۳۵۶ مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی مورخ ۱۳/۱۱/۱۳۵۸، شورای عالی فنی مکلف به رسیدگی آن ها می شود. با توجه به تحولات اقتصادی طی سالیان گذشته، عملاً تمامی

لوايح اعتراضی پیمانکاران به شورای عالی فنی احاله شده که با توجه به کثرت موارد ارجاعی، این شورا قادر به پاسخگویی و رسیدگی به آن ها نیست. از این رو رسیدگی به درخواست ها به درازا کشیده شده و عملاً نتایج رسیدگی ها از حیز انتفاع می افتد.

گفتنی است پس از جهش ارزی سال ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ و افزایش بهای فلزات اساسی و مواد اولیه موردی نیاز صنعت برق بر حجم لوايح اعتراضی که به شورای عالی فنی ارجاع شده افزایش چشمگیری پیدا کرده است. به طوریکه اکنون بیش از ۱۰۰۰ قرارداد پیمانکاری در صنعت برق به ارزش بالغ بر ۳۰ هزار میلیارد ریال متوقف شده و در انتظار رسیدگی به درخواست ها است. تداوم این شرایط موجب افزایش هزینه های اجرای پروژه ها به دلیل طولانی شدن زمان رسیدگی، نابودی شرکت های پیمانکاری متخصص در صنعت برق، افزایش چشمگیر بیکاری خواهد شد.

در این شرایط بودجه ۱۴۰۰ یکی از مهمترین و موثرترین قوانین بالادستی برای حل بحران قراردادهای متوقف در صنعت برق محسوب می شود. لذا به منظور بهبود فضای کسب و کار، حفظ و ایجاد اشتغال، سندیکای صنعت برق ایران پیشنهاد ابقا و اصلاح تبصره «۲» ماده واحده اصلاحیه تبصره «۸۰» قانون بودجه سال ۱۳۵۶ مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی را ارائه داده است. یکی از مزایای این پیشنهاد افزایش پاسخگویی به دستگاه های نظارتی به ویژه مجلس شورای اسلامی خواهد بود. بنابراین پیشنهاد شده که بند ذیل در بودجه ۱۴۰۰ گنجانده شود:

«بخشی از اختیارات شورای عالی فنی مندرج در بند «ج» در قانون اصلاحیه تبصره «۸۰» قانون بودجه سال ۱۳۵۶ مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی مورخ ۱۳/۱۱/۱۳۵۸ به وزارتخانه های ذی ربط برحسب موضوع تفویض گردد. لازم است آیین نامه این بند، حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ قانون بودجه به تصویب هیئت دولت برسد.»

البته نکته بسیار کلیدی تر برای حل این مساله پیش بینی منابع مالی لازم در بودجه سال آینده برای اجرای پروژه های اولویت دار است. واقعیت این است که در صورت عدم پیش بینی نقدینگی لازم برای اجرای این پروژه ها که به طور قطع سهمی غیرقابل چشم پوشی در تأمین برق پایدار دارند، در طول یکی دو سال آینده با مشکلات جدی در عرضه برق و البته بروز خاموشی های گسترده مواجه خواهیم شد.

یکی دیگر از نکاتی که در بودجه ۱۴۰۰ باید به صورت جدی مد نظر قرار گیرد، لزوم ایجاد فرصت های قانونی برای بهسازی و نوسازی شبکه های انتقال و توزیع است. این امر نه تنها در کاهش چشمگیر تلفات برق و عرضه برق امن تر و با کیفیت تر تأثیری غیرقابل انکار دارد، بلکه می تواند جایگزینی مناسب و کم هزینه برای سرمایه گذاری های کلان در حوزه احداث نیروگاه باشد.

واقعیت این است که عمر برخی از این تجهیزات از ۵۰ سال نیز فراتر رفته و ۱۶ درصد کل تجهیزات صنعت برق در سراسر کشور هم فرسوده است. برآوردها حاکی از آن است که بهسازی و نوسازی شبکه به حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد و در صورتی که امکان تأمین مالی این طرح از طریق مولدسازی دارایی های صنعت برق و تخصیص ۱۰۰ درصدی عواید آن به این صنعت در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ فراهم شود، گام موثری در راستای بهینه سازی و نوسازی شبکه های فرسوده برداشته خواهد شد. ●

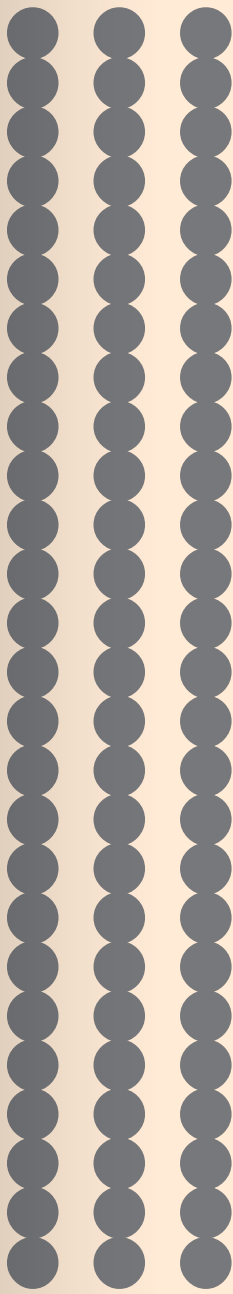

پیام باقری

نایب رئیس هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

ضرورت تغییر رویکرد در تهیه بودجه

ضرورت‌ها

بدون تردید بودجه مهمترین سند مالی هر کشور است که امکان تخصیص بهینه منابع محدود در جهت اهداف و برنامه‌های کلان را فراهم می‌آورد به همین دلیل منطق بودجه‌ریزی، بازتاب جهت‌گیری دولت‌ها در اداره امور کشور و ریل‌گذاری آن‌ها در تحقق برنامه‌های تعیین شده قلمداد می‌شود. دولت‌های موفق، تعادل‌های اساسی در اقتصاد اعم از تعادل‌های پولی، مالی و ارزی را در فصل بودجه‌ریزی مورد توجه ویژه قرار می‌دهند و بر همین اساس پیوند بین برنامه هر بخش و بودجه آن، با تمرکز بر روی منابع تخصیص داده شده به هر برنامه و نتایج حاصل از اجرا برقرار می‌شود لذا در چنین رویکردی تمرکز بر نتایج عملکرد است که بالطبع منجر به شفافیت بیشتر و کارایی بهتر دولت می‌گردد چرا که آثار این تعادل‌ها بر یکدیگر بسیار حائز اهمیت بوده و ملاحظه آن‌ها در تنظیم سند بودجه ضروری است.

در ایران، اما به نظر می‌رسد این تعادل‌ها و اثرات آن‌ها بر یکدیگر در فرایند بودجه‌ریزی مغفول بوده و به همین سبب منابع بودجه معمولاً بر اساس مصارف تنظیم می‌شوند به این ترتیب که تأسی از وضعیت گذشته، مبنای محاسبه مصارف بوده و هر سال متناسب با نرخ تورم، بر بودجه بخش‌های مختلف بدون در نظر گرفتن کیفیت نتایج و بررسی عملکرد شان افزوده می‌شود. در سمت منابع نیز فروض درآمدی فارغ از امکان تحقق، چنان محاسبه می‌شوند که جمع جبری آن‌ها النهایه با مصارف برابری کند.

این رویه بودجه‌نویسی ریشه در اقتصاد نفت محور دارد که در سنوات دورتر درآمدی سهل الوصول را برای کشور به ارمغان می‌آورد لذا به دلیل غنی بودن سمت درآمد در گذشته به لحاظ برخورداری از منابع وافر نفت، دغدغه‌چندانی در پوشش مصارف وجود نداشت و القای تفکر مصرف‌گرایی در بودجه پیامد چنین رویکردی بوده و هست به گونه‌ای که همچنان بودجه جاری بخش‌های دولتی بر مبنای شاخص‌های کمی از قبیل تعداد کارکنان و خودرو، مساحت ساختمان‌ها، تعداد و نوع تجهیزات و امثالهم تعیین می‌گردد و از اینرو مسئولین ذیربط تمایل دارند روز به روز بر شمار کارکنان، ساختمان‌ها و تجهیزات سازمان تحت مدیریت بیفزایند تا فشار مضاعفی برای افزایش امکانات و جذب ارقام بالاتر در بودجه وارد کنند و سرانجام چنین فکری، سوق دادن دولت به سمت حجیم‌تر شدن و گسترش تصدی‌گری بوده است.

این نگرش چنان غالب شد که علیرغم تحمیل تحریم‌های ظالمانه بر کشور و ایجاد اختلال در جریان درآمدزایی از محل فروش نفت نیز همچنان درب بودجه‌نویسی بر همان پاشنه پیشین چرخید که ماحصل آن کسری نهاده بودجه در سنوات اخیر با آثار تورمی بر اقتصاد ناشی از عدم تحقق درآمدهای مورد نظر می‌باشد. آنچنانکه همین حکایت در لایحه بودجه پیشنهادی دولت برای سال ۱۴۰۰ نیز در ابعاد وسیع‌تری تکرار شده و تحقق کامل درآمدهای بودجه از محل منابع پیش‌بینی شده محل تردید جدی است و درست از همین نقطه، کسری بودجه پدیدار گشته و استقراض از بانک مرکزی، انباشت بدهی‌های دولت، کاهش بودجه عمرانی، رکود تورمی و تحت شعاع قرار گرفتن فعالیت‌های اقتصادی را در پی دارد.

در چنین شرایطی، اما تمرکز دولت بر مالیات ستانی با هدف جبران کمبود درآمدها آن هم با رشد اقتصادی منفی تنها وضعیت را پیچیده‌تر می‌کند. **گرچه تکیه بر درآمدهای مالیاتی روشی پایدار و مطمئن برای تامین هزینه‌های دولت محسوب می‌شود لیکن تحمیل مالیات بیشتر بر اقتصاد در رکود، سیاست کارگشایی نیست.** افزایش درآمدهای مالیاتی مستلزم برنامه‌ریزی بلند مدت است که از طریق اصلاح قوانین، گسترش پایه مالیاتی، شفاف سازی فرایند، مالیات ستانی، خصوصی سازی و استقرار دولت الکترونیک ممکن می‌شود لذا فشرده کردن تمام این انتظارات در بودجه یک سال کشور نتیجه‌ای جز آسیب‌پذیری بیشتر بنگاه‌های اقتصادی ندارد آن هم در فضای کسب و کار فعلی که اتفاقاً حمایت بیشتری را در این بخش از طرف دولت طلب می‌کند. انتظار می‌رفت دولت در تدوین لایحه بودجه سال آتی با بهره‌گیری از تجارب گذشته و پیش‌بینی وضعیت پیش رو، نسبت به بازنگری در سمت مصارف و کاهش هزینه‌ها اقدام کند و در راستای کوچک‌سازی که تکلیف اصل ۴۴ و سایر قوانین توسعه‌ای و بالادستی کشور است گام‌های موثری بردارد. لیکن اختصاص حجم قابل توجهی از منابع بودجه به فعالیت‌های بنگاه‌داری حاکی از بی‌میلی دولت به حرکت در مسیر کوچک‌سازی و کاهش هزینه‌ها بوده و عاقبت چنین رویکردی، متورم شدن بخش مصارف عمومی است که عمده‌تأصرف پرداخت حقوق و دستمزد و هزینه‌های جاری می‌شود. ■

سیاست ها

کاوشی جامع
در سیاست های حاکم
بر صنعت برق

معاونت پژوهش و برنامه ریزی سندیکای صنعت برق ایران | مدیر مطالعه: علیرضا اسدی / همکاران: مهناز علی آبادی و زهراولی پور

در نظام اقتصادی کشور ضوابط و مقرراتی حاکم است که براساس آن رفتارهای بازیگران بخش های مختلف اقتصادی تنظیم می شود. این قوانین دارای یک ساختار سلسله مراتبی است که در سطح عالی، قوانین بالادستی و اسناد سیاستی قرار دارند و در سطوح بعدی قوانین بودجه قرار می گیرند. بدیهی است قوانین بلندمدت مانند برنامه های پنج ساله توسعه، چهارچوب سیاستی برنامه های کوتاه مدت مانند بودجه سنواتی را فراهم می کنند. بودجه سنواتی توسط دولت تهیه شده و با تصویب مجلس شورای اسلامی، مبنای قانونی برای مدیریت درآمد و هزینه های حاکمیت را فراهم می کند و براساس آن نحوه تخصیص منابع کشور جهت اداره دستگاه های اجرایی تعیین می شود؛ به عبارت دیگر با تصویب قانون بودجه، سیاست های مالی اقتصاد کشور برای دوره یک ساله تنظیم می شود. البته بخشی از سیاست های پولی کشور نیز که مستلزم تعامل بانک مرکزی با دولت است نیز در قانون بودجه انعکاس می یابد.

با در نظر داشتن ارتباط بین اسناد سیاستی کشور، جهت تحلیل سیاست های مالی و پولی دولت در بخش برق لازم است که با بررسی دقیق بودجه سال های گذشته و اسناد بالادستی آن و روابط بازیگران اقتصادی، به ویژه بخش خصوصی و دولتی، نقاط قوت و ضعف قانون بودجه سال ۱۳۹۹ را شناسایی کرده و راهکارها و پیشنهادات کاربردی و اجرایی، برای لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ارائه شود.

در این گزارش سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، قانون الحاق مواد به قانون تنظیم بخشی دولت (۲) و برنامه پنج ساله ششم توسعه مورخ ۹۵/۰۶/۲۱ به عنوان اسناد بالادستی در تدوین بودجه سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ لحاظ شده اند که اثرگذاری این قوانین، از منظر «جذب سرمایه گذاری خارجی»، «تأمین مالی از بازار سرمایه»، «تملک و واگذاری دارایی های سرمایه ای»، «ساماندهی بدهی های دولت»، «قیمت گذاری برق»، «تأمین مواد اولیه»، «صادرات»، «اصلاح نهادی» و «سیاست پولی» دسته بندی و بررسی شده اند. سپس بر مبنای آن پیشنهادات تکمیلی گزارش اول، جهت درج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ ارائه شده است.

در بخش اول این گزارش سیاست های حاکم بر صنعت برق براساس قوانین و احکام بالادستی بودجه سنواتی در حوزه های اصلی شامل «جذب سرمایه گذاری خارجی»، «تأمین مالی از بازار سرمایه»، «تملک و واگذاری دارایی های سرمایه ای»، «ساماندهی بدهی های دولت»، «قیمت گذاری برق»، «تأمین مواد اولیه»، «صادرات»، «اصلاح نهادی» و «سیاست پولی» ارائه می شود:

۱- سیاست های جذب سرمایه گذاری خارجی

یکی از سیاست های کشور برای تأمین مالی طرح های زیربنایی، جذب سرمایه گذار خارجی است. در این بخش سیاست های جذب سرمایه گذاری خارجی ارائه می شود:

سیاست های جذب سرمایه گذاران خارجی در اسناد بالادستی

طبق بند ۱۱ اقتصاد مقاومتی، توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج مدنظر بوده است. همچنین مطابق با ماده ۷ قانون تنظیم بخشی، به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اجازه داده می شود به پیشنهاد دستگاه اجرائی ذی ربط، به منظور تأمین پیش پرداخت ریالی طرح هایی که از منابع تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) استفاده می کنند، نسبت به جابه جایی اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای و کاهش تا سقف سی درصدی (۳۰٪) اعتبار هر طرح در هر دستگاه و در قالب فصل ذی ربط اقدام کند. طبق بند الف ماده ۴ برنامه پنج ساله ششم توسعه لازم است جهت گیری ها و سیاست های لازم برای تجهیز منابع مالی مورد نیاز سرمایه گذاری ایجاد شود که از آن جمله به تأمین منابع مالی خارجی تا متوسط سالانه ۳۰ میلیارد دلار از خطوط اعتباری بانک های خارجی در قالب تأمین مالی خارجی (فاینانس) خودگردان با اولویت تأمین مالی اسلامی، پانزده میلیارد دلار به شکل سرمایه گذاری مستقیم خارجی و بیست میلیارد دلار قراردادهای مشارکتی خارجی اشاره شده است. در این ماده قانونی استفاده دستگاه های اجرائی از تسهیلات مالی خارجی با اولویت تأمین مالی اسلامی در طول اجرای قانون برنامه ششم در قالب قوانین بودجه سنواتی مجاز شده است.

همچنین در بند (د) این ماده اجازه حضور و مشارکت مؤسسات مالی و اعتباری خارجی در ایران در چهارچوب قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ و قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۱/۳/۴ صادرشده و در بند (خ) نیز به جهت گیری و سیاست های لازم برای ارتقای شفافیت اطلاعات در بازار سرمایه و راه اندازی مؤسسات رتبه بندی موضوع بند (۲۱) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴/۱/۹ برای جذب سرمایه گذاری خارجی و تأمین مالی بین المللی اشاره شده است. سیاست های جذب سرمایه گذاران خارجی در قانون بودجه

با توجه به مندرجات بند الف تبصره ۳ بودجه سال ۱۳۹۹، جهت رعایت بند (الف) ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه، در مواردی که استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) منوط به تضمین دولت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر بازپرداخت اصل و هزینه های تسهیلات مالی اخذشده از منابع بانک های کارگزار خارجی و بانک ها و مؤسسات مالی و توسعه ای بین-المللی باشد، وزیر امور اقتصادی و دارایی مجاز است پس از تصویب هیأت وزیران به نمایندگی از طرف دولت ضمانت نامه های کلی و یا اختصاصی مورد نیاز برای طرح های مذکور را حداکثر ظرف مدت یک ماه صادر و یا اختیار امضای آن را با تصویب هیأت وزیران به مقام مسئول ذی ربط تفویض کند. در مورد کلیه طرح های دولتی و غیردولتی متقاضی استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) اخذ تأییدیه دستگاه اجرائی ذی ربط (به منظور تأیید اولویت برای استفاده از تأمین مالی خارجی)، وزارت امور اقتصادی و دارایی (به منظور صدور ضمانت نامه دولتی)، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (به منظور پایش (کنترل) تعادل و مدیریت تراز ارزی کشور)، معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور (به منظور تأیید پیوست فناوری و اطمینان از استفاده از حداکثر توان ساخت داخل) و سازمان برنامه و بودجه کشور (صرفاً برای پایش (کنترل) طرح های بخش دولتی شامل طرح های شرکت ها و طرح های تملک دارایی های سرمایه ای) ضروری بوده و بازپرداخت اصل و سود تسهیلات هریک از طرح ها از محل عایدات طرح و یا منابع پیش بینی شده در این قانون قابل پرداخت است.

شورای اقتصاد با رعایت اولویت های بند (پ) ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه تسهیلات مذکور را به طرح های بخش دولتی که دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست محیطی باشند، اختصاص می دهد. طرح های بخش های خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت های دانش بنیان و مؤسسات و شرکت های تابعه قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء نیز با سپردن تضمین های لازم به بانک های عامل می توانند از تسهیلات مذکور استفاده کنند و بازپرداخت اصل و سود تسهیلات هریک از طرح های مذکور از محل عایدات طرح تأمین و پرداخت می شود. در خصوص طرح های غیردولتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است پس از اخذ تضمین لازم از بانک های عامل که به پشتوانه اخذ وثایق مناسب و کافی از مالکان طرح ها صادرشده است، نسبت به صدور ضمانت نامه بازپرداخت اقدام کند. مفاد این تبصره در لایحه بودجه ۱۴۰۰ بدون تغییر تکرار شده است.

۲- سیاست های تأمین مالی از بازارهای بازار سرمایه

برخی احکام به دولت اجازه می دهد برای تسویه بدهی ها و دیون شرکت های دولتی از ابزارهای بدهی مانند اوراق خزانه اسلامی در بازار سرمایه استفاده کند؛ همچنین مجوز استفاده از ابزارهای موجود در بازارهای مالی برای تأمین مالی طرح ها و پروژه ها در برخی بخش این قوانین ذکر شده است. این بازارها می توانند با ارائه ابزارهای نوین، راهکارهایی برای کمبود نقدینگی بخش کارفرمایی و حتی تغییر از مدل های کارفرمایی-پیمانکاری به مشارکت های عمومی-خصوصی ارائه کنند.

سیاست های تأمین مالی از بازارهای سرمایه در اسناد بالادستی

در بند ۹ اقتصاد مقاومتی به اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی اشاره شده است. همچنین مطابق با بند (ح) ماده ۴ برنامه ششم توسعه، به توسعه بازار سرمایه با تأکید بر طراحی و مهندسی ابزارهای مالی و کالایی، توسعه بازار انرژی و عرضه نفت خام و فرآورده های نفتی در بورس انرژی، اصلاح نهادی حاکمیت شرکتی برای شرکت های عام و نهادهای مالی اشاره شده است.

در بند ک ماده ۲۸ قانون تنظیم بخشی، به منظور تأمین منابع ارزی مورد نیاز طرح های دارای توجیه فنی، اقتصادی،

مالی و زیست محیطی به شرکت های دولتی اجازه داده شده است در حدود ارقام مقرر در قوانین بودجه سنواتی حسب مورد نسبت به صدور اوراق صکوک و یا اوراق مشارکت ارزی در بازارهای مالی داخلی و خارجی با رعایت ضوابط بانک مرکزی و در سقف مقرر در قوانین برنامه های توسعه اقدام کنند. صدور اوراق یادشده منوط به تأیید بانک یادشده و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور بوده و بازپرداخت و تضمین اصل و سود این اوراق با شرکت های مربوط است. صدور اوراق مشارکت یا صکوک اسلامی با سود تشویقی منوط به تأیید شورای پول و اعتبار است. در اجرای این بند رعایت ماده (۸۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت الزامی است. چنانچه شرکتی که اوراق مذکور را به فروش رسانده است در زمان سررسید به هردلیلی نتواند تعهدات سررسید شده خود را بپردازد، خزانه داری کل کشور مجاز است معادل تعهدات مذکور را از حساب تمرکز وجوه درآمدی آن شرکت نزد خود برداشت و تعهدات سررسیدشده را پرداخت کند.

سیاست های تأمین مالی از بازارهای سرمایه در قانون بودجه

طبق تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۹۹ شرکت های دولتی مجازند تا سقف شصت و پنج هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند تا برای اجرای طرح های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می رسد، به مصرف برسند. همچنین به دولت اجازه داده می شود برای تأمین مالی طرح های تملک دارایی های سرمایه ای موضوع این قانون تا مبلغ پانصد و پنجاه هزار میلیارد ریال، اوراق مالی اسلامی (ریالی. ارزی) منتشر کند.

منابع واریزی با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۱۰ برای تخصیص اعتبارات این قانون و مطابق اسناد اجرائی (موافقت نامه) متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه شود. اوراق فروش نرفته فوق الذکر، برای مطالبات معوق در سقف اعتبار مربوطه با تأیید رئیس دستگاه اجرائی و ذی حساب. مدیر امور مالی ذی ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور قابل واگذاری به تمامی طلبکاران (اعم از پیمانکاران، مشاوران، تأمین کنندگان تجهیزات و همچنین سایر هزینه های تعهد شده اعتبارات این قانون از جمله تملک اراضی) است. در لایحه بودجه ۱۴۰۰، این سیاست با افزایش سقف انتشار اوراق مالی اسلامی به میزان دویست و سی هزار میلیارد تکرار شده است.

همچنین در قانون بوده ۱۳۹۹ به دولت اختیار داده شده بود برای بازپرداخت اصل و سود اوراق سررسیدشده در سال ۱۳۹۹ تا یک صد هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی ریالی براساس مقررات موضوعه منتشر کند. اصل و سود و هزینه های مرتب بر انتشار این اوراق در بودجه های سنواتی کل کشور پیش بینی می شود. بدیهی است این تبصره ناشی از کاهش توان دولت در پرداخت بدهی هایی بوده است که در سنوات گذشته با هدف تأمین مالی طرح های توجیه پذیر و طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ایجاد شده بود و به نوعی با این شیوه بدهی های مذکور تنها به سال های آتی منتقل شده و حل نشده باقی خواهند ماند. این موضوع نیز بدون تغییر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ تکرار شده است.

از سوی دیگر در بند ط تبصره ۵ به وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و نیرو اجازه داده شده است از طریق شرکت های تابعه و وابسته ذی ربط و با تصویب شورای اقتصاد، اوراق مالی اسلامی (ریالی یا ارزی) منتشر کنند تا به منظور سرمایه گذاری در طرح های زیربنایی و توسعه ای به مصرف برسد. بازپرداخت اصل و سود این اوراق را توسط شرکت های مذکور از محل عایدات طرح تضمین می شود.

در بند د تبصره ۱۸ قانون بودجه ۱۳۹۹ دولت مجاز شده بود که از طریق سازمان های توسعه ای به منظور ایجاد اشتغال و رونق تولید و در راستای توسعه سرمایه گذاری در عرصه های مختلف اقتصادی و زیربنایی و در اجرای مواد قانون برنامه ششم توسعه با رعایت قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی نسبت به اجرای طرح های سرمایه گذاری، زیرساختی و نوسازی صنایع و با در نظر گرفتن مزیت های منطقه ای و آمایش سرزمین با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته، محروم و هدف بازآفرینی شهری با به کارگیری ابزارهای متنوع تأمین منابع مالی (منابع داخلی سازمان های توسعه ای، وجوه حاصل از واگذاری شرکت های وابسته به سازمان های توسعه ای تسهیلات بانکی و تأمین مالی خارجی (فاینانس) موضوع بند (الف) تبصره (۳) این قانون) اقدام کند. مفاد این تبصره از لایحه بودجه ۱۴۰۰ حذف شده است.

سیاست های تأمین مالی از بازارهای بازار سرمایه

سیاست‌های تملک و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در امور زیربنایی صنعت برق

۳- سیاست‌های تملک و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در امور زیربنایی صنعت برق

سیاست‌های دولت برای انجام طرح‌های عمرانی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت ایجاد زیرساخت‌های صنعت برق در اسناد بالادستی و قانون بودجه ارائه شده است.

۳-۱- سیاست‌های سرمایه‌گذاری در اسناد بالادستی

طبق بند ت ماده ۴۸ برنامه ششم توسعه، لازم است که وزارت نیرو در طول اجرای برنامه نسبت به افزایش توان تولید برق تا بیست و پنج هزار مگاوات از طریق سرمایه‌گذاری مؤسسات عمومی غیردولتی، تعاونی و خصوصی اعم از داخلی و خارجی و یا منابع داخلی شرکت‌های تابعه یا به صورت روش‌های متداول سرمایه‌گذاری از جمله ساخت، بهره‌برداری و تصرف (BOO) و ساخت، بهره‌برداری و انتقال (BOT) اقدام کند.

همچنین در ماده ۵۰ این برنامه، دولت مکلف شده است سهم نیروگاه‌های تجدیدپذیر و پاک با اولویت سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی (داخلی و خارجی) با حداکثر استفاده از ظرفیت داخلی را تا پایان اجرای قانون برنامه به حداقل پنج درصد (۵٪) ظرفیت برق کشور برساند.

از دیگر برنامه‌ها در طرح‌های اجرایی وزارت نیرو نیز آن است که اقدامات لازم را در راستای تشکیل بازار منطقه‌ای و ایجاد قطب (هاب) منطقه‌ای برق به عمل آورد، به طوری که شبکه برق کشور از شمال، جنوب، شرق و غرب به کشورهای همسایه متصل شود.

طرح دیگری که در برنامه ششم توسعه هدف‌گذاری شده است برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی دارای پروانه بهره‌برداری براساس ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید بوده است که از محل صرفه‌جویی در مصرف سوخت‌های فسیلی، بتوان بخشی از منابع مورد نیاز طرح را تأمین نمود. برای اجرای هریک از این طرح‌ها، پیمانکاران بومی واجد شرایط استانی در شرایط برابر دارای اولویت هستند. (ماده ۴۷)

سیاست‌های سرمایه‌گذاری در قانون بودجه

طبق بند الف تبصره ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۹، به بانک‌های تجاری و تخصصی اجازه داده شده بود، از محل منابع در اختیار نسبت به اعطای تسهیلات ارزی-ریالی به طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن و بخش برق با مشارکت حداقل پنجاه و یک درصدی (۵۱٪) بخش خصوصی و تعاونی با اولویت مناطق محروم و کمتر توسعه یافته براساس مزیت‌های منطقه‌ای، اقدام کنند. این مجوز طبق لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، به قوت خود باقی است.

همان‌طور که در بند ۱-۲ نیز تشریح شد، برای تأمین مالی این طرح‌ها قوانینی جهت استفاده از ابزارهای مالی موجود در بازار سرمایه نیز تدوین شده است؛ که از آن جمله می‌توان به تبصره ۵ اشاره نمود. در بند «ط» این تبصره انتشار اوراق جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌های زیربنایی و توسعه‌ای تا سقف ۳۵ هزار میلیارد ریال توسط وزارتخانه‌های نفت، صنعت، معدن و تجارت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه و وابسته ذی ربط و با تصویب شورای اقتصاد، مجاز شده است.

از دیگر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بودجه سال ۹۹، می‌توان به حمایت از توسعه و نگهداری شبکه‌های برق روستایی و تولید برق تجدیدپذیر و پاک از محل عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور به میزان ده درصد (۱۰٪) مبلغ برق مصرفی در سقف بیست و یک هزار و پانصد میلیارد ریال اشاره نمود که در بند ج تبصره ۶ عنوان شده است. سقف عوارض مذکور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به نوزده هزار و هشتصد میلیارد ریال تقلیل یافته که متناسب با آن درآمد ساتبا و توانیر نیز کاسته شده است.

بخشی از قانون بودجه سال ۹۹ نیز به توسعه نیروگاه‌های حرارتی و خورشیدی اختصاص یافته است (تبصره ۱۵ و ۱۶). در این تبصره‌ها به مواردی از جمله رد دیون و سرمایه‌گذاری در توسعه نیروگاه حرارتی و توسعه شبکه انتقال کشور از محل منابع تعیین شده شرکت‌های تولید نیروی برق حرارتی دولتی و شرکت‌های برق منطقه‌ای، اختصاص مبلغ پنجاه هزار میلیارد ریال از محل منابع سپرده‌های قرض الحسنه و جاری بانک‌ها برای پرداخت به تعداد یک صد هزار نفر جهت ایجاد نیروگاه خورشیدی پنج کیلوواتی در روستاها و حاشیه شهرها و مناطق محروم به ازای هر نفر پانصد میلیون ریال با بازپرداخت شصت ماهه و نرخ چهار درصد (۴٪) و تسهیلات قرض الحسنه به مبلغ ۴ هزار

میلیارد ریال برای ایجاد نیروگاه خورشیدی از محل منابع عادی بانک‌ها برای پرداخت به ده هزار نفر متقاضی ایجاد نیروگاه خورشیدی پنج کیلوواتی به ازای هر نفر چهارصد میلیون ریال با بازپرداخت شصت ماهه با یک سال تنفس و نرخ سود حداکثر هشت درصد (۸٪) اشاره نمود. در بند الف تبصره ۱۵ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، شرکت‌های تولید نیروی برق حرارتی دولتی و شرکت‌های برق منطقه‌ای مکلف شده‌اند، منابع تعیین شده در بودجه مصوب سالانه خود را پس از گردش خزانه به ترتیب به شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی و شرکت توانیر بابت رد دیون و یا سرمایه‌گذاری (احداث) در توسعه نیروگاه حرارتی و توسعه شبکه انتقال کشور پرداخت کنند، لیکن اختصاص تسهیلات برای توسعه شبکه برق از طریق ایجاد نیروگاه خورشیدی در این لایحه ملغی شده است.

۳-۲- سیاست‌های واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دولت هم در طرح‌های جدید و هم در طرح‌های نیمه تمام و یا تکمیل شده و آماده بهره‌برداری قابلیت واگذاری به بخش غیردولتی را دارد. ضوابط حاکم بر این واگذاری‌ها، نقش بسزایی در سطح موفقیت این انتقال و واگذاری‌ها خواهد داشت. این ضوابط باید به نحوی وضع شوند که علاوه برداشتن ضمانت اجرایی لازم، منافع همه جانبه بازگران نیز در آن در نظر گرفته شود. در غیر این صورت با استقبال ذینفعان مواجه نشده و اهداف آن محقق نخواهد شد.

سیاست‌های واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در اسناد بالادستی

در ماده ۲۷ قانون تنظیم بخشی، به دولت اجازه داده می‌شود اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف- واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید و نیمه تمام و تکمیل شده و آماده بهره‌برداری در قالب قراردادهای و شرایط مورد تصویب شورای اقتصاد با تعیین نحوه تأمین مالی دوره ساخت (فاینانس)، پرداخت هزینه‌های بهره‌برداری یا خرید خدمات در مدت قرارداد با رعایت استانداردهای اجرای کیفیت خدمات و نهایتاً واگذاری طرح پس از دوره قرارداد به بخش غیردولتی با حفظ کاربری

ب- واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه تمام و تکمیل شده که خدمات آن‌ها قابل عرضه توسط بخش غیردولتی است به صورت نقد و اقساط به بخش غیردولتی با حفظ کاربری

ج- واگذاری مالکیت، حق بهره‌برداری و یا بهره‌برداری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قابل واگذاری و نیز اموال منقول و غیرمنقول و حقوق مالی مازاد بر نیاز دولت با حفظ کاربری

در این ماده قانونی، درآمد دولت ناشی از اجرای این حکم پس از ارزیابی خزانه داری کل کشور در قالب تسهیلات و وجوه اداره شده شامل یارانه، سود و کارمزد و یا تسهیلات و کمک و سایر روش‌های تأمین مالی مورد تصویب شورای اقتصاد، به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و یا تبدیل به احسن نمودن تجهیزات سرمایه‌ای و اموال غیرمنقول در قالب موافقت نامه متبادله با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اختصاص می‌دهد.

در بند الف ماده ۲۸ برنامه ششم توسعه نیز به کاهش حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرائی به استثنای مدارس دولتی در طول اجرای قانون برنامه، حداقل به میزان پانزده درصد (۱۵٪) نسبت به وضع موجود (حداقل پنج درصد (۵٪) در پایان سال دوم) اشاره شده است که از طریق واگذاری واحدهای عملیاتی، خرید خدمات و مشارکت با بخش غیردولتی با اولویت تعاونی‌ها، حذف واحدهای غیرضرور، کاهش سطوح مدیریت، کاهش پست‌های سازمانی، انحلال و ادغام سازمان‌ها و مؤسسات و واگذاری برخی از وظایف دستگاه‌های اجرائی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با تصویب شورای عالی اداری صورت می‌پذیرد.

سیاست‌های واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در قانون بودجه

واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ در تبصره ۱۹ تشریح شده بود که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مجدداً تکرار شده است. مطابق با این تبصره دستگاه‌های اجرائی مکلف‌اند در اجرای ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، از محل منابع بودجه کل کشور و دارایی‌های خود تمهیدات لازم را برای اجرای طرح‌های جدید، نیمه تمام و آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری اعم از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با منابع عمومی و اختصاصی و طرح‌های شرکت‌های دولتی با منابع

بعدی تسویه کند. شرکت‌های دولتی ذی‌ربط مکلف‌اند تسویه حساب را در صورت‌های مالی خود اعمال کنند. سرمایه شرکت‌های مذکور معادل بدهی تسویه شده ناشی از اجرای این حکم افزایش می‌یابد. مفاد این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ برای بخش برق حذف‌شده است و تنها در حوزه آب و فاضلاب اجرایی است.

۵- سیاست‌های قیمت‌گذاری برق

با توجه به اینکه درآمد‌های شرکت‌های تابعه وزارت نیرو از محل فروش انرژی برق و انشعابات و عوارض است، قوانین حاکم بر آن‌ها اهمیت ویژه‌ای خواهد داشت. قیمت‌گذاری انرژی برق در ۴ محور کلی در قوانین نمود داشته است. این ۴ محور عبارت است از: تعیین عوارض، هدفمندسازی یارانه‌ها، پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام‌شده و خرید تضمینی برق. در ادامه به تشریح هریک از محورهای مورد اشاره در قوانین پرداخته شده است.

سیاست‌های قیمت‌گذاری برق در اسناد بالادستی

در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی (بند ۴) و همچنین شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار (بند ۲۳) اشاره شده است.

یکی دیگر از اسناد بالادستی مورد بررسی در حوزه قیمت‌گذاری برنامه ششم توسعه است. مطابق بند ۴ ماده ۴ این قانون می‌بایست سیاست‌های تجاری و تعرفه‌ای حداکثر تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه ششم با رویکرد ارتقای کیفیت و رقابت‌پذیر ساختن کالاهای تولید داخل برای صادرات اصلاح شود. همچنین در بند الف ماده ۳۹ قانون برنامه ششم توسعه به اصلاح قیمت حامل‌های انرژی و سایر کالاهای خدمات یارانه‌ای با رعایت ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و حفظ مزیت نسبی و رقابتی برای صنایع، به تدریج تا پایان ۱۴۰۰ با توجه به قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و استفاده از منابع حاصل به صورت هدفمند برای افزایش تولید، اشتغال، حمایت از صادرات غیرنفتی، بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و تأمین هزینه‌های عملیاتی و سرمایه‌گذاری شرکت‌های ذی‌ربط اشاره شده است.

در بند ب-۱ ماده ۴۴ قانون برنامه ششم توسعه، وزارت نیرو مکلف شده است برای ایجاد نیروگاه‌ها با بازدهی پنجاه تا شصت درصد (۵۵٪ تا ۶۵٪) موافقت اصولی صادر کند و در ادامه در بند ب-۲ نیز می‌بایست قیمت خرید برق را با توجه به سازوکار بازار در بورس تعیین کند.

در بند ت ماده ۴۸ به موضوع سرمایه‌گذاری غیردولتی جهت اجرای برنامه افزایش توان تولید برق و خرید تضمینی برق تولیدی اشاره شده است و مطابق این بند از قانون برنامه ششم توسعه وزارت نیرو می‌بایست در طول اجرای برنامه نسبت به افزایش توان تولید برق تا بیست و پنج هزار مگاوات از طریق سرمایه‌گذاری مؤسسات عمومی غیردولتی، تعاونی و خصوصی اعم از داخلی و خارجی و یا منابع داخلی شرکت‌های تابعه یا به صورت روش‌های متداول سرمایه‌گذاری از جمله ساخت، بهره‌برداری و تصرف (BOO) و ساخت، بهره‌برداری و انتقال (BOT) اقدام کند و خرید تضمینی برق براساس نرخ تعیین‌شده توسط شورای اقتصاد خواهد بود.

سیاست‌های قیمت‌گذاری برق در قانون بودجه

مطابق بند ۶ تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و مطابق ماده (۱۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به هریک از وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط اجازه داده شده است که ماهانه از هر واحد مسکونی مشترکان گاز مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال، از هر واحد مسکونی مشترکان برق مبلغ یک هزار (۱۰۰۰) ریال و از هریک از واحدهای تجاری مشترکان گاز و برق مبلغ ده هزار (۱۰،۰۰۰) ریال اخذ و به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف‌های ۱۶۰۱۸۵ و ۱۶۰۱۸۶ جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند. برای مشترکان روستایی، مبالغ فوق‌الذکر معادل پنجاه درصد (۵۰٪) است. همچنین وجوه فوق، مشمول مالیات به نرخ صفر است که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ این بند بدون تغییر بوده و فقط وجوه دریافتی مشمول مالیات بر درآمد و مالیات برارز افزوده نخواهد بود و منابع حاصله برای موارد مندرج در ماده مذکور به مصرف می‌رسد. آیین‌نامه اجرائی این بند متضمن سقف و نحوه برگزاری مناقصه به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت

امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. در بند ۱ تبصره ۶- قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به موضوع معافیت در پرداخت هزینه برق و حق انشعاب پرداخته است و مطابق این بند کلیه واحدهای آموزشی دولتی وزارت آموزش و پرورش و دانشگاه فرهنگیان از پرداخت هزینه‌های آب، برق و گاز (در صورت رعایت الگوی مصرف) معاف هستند. سقف الگوی مصرف طی دستورالعملی توسط وزارتخانه‌های نفت، نیرو و آموزش و پرورش و سازمان برنامه و بودجه کشور حداکثر تا سه ماه تهیه و ابلاغ می‌شود. همچنین در تبصره ۶- بند ۳ به معافیت مدارس خیرساز از پرداخت حق انشعاب آب، فاضلاب، گاز و برق اشاره شده است. در حالی‌که این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ حذف شده است. همچنین در بند ۳ تبصره ۶- قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به معافیت مدارس خیرساز از پرداخت حق انشعاب آب، فاضلاب، گاز و برق اشاره شده بود که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کشور بند ۳ تبصره ۶- قانون بودجه سال ۱۳۹۹ امکان برخورداری از معافیت پرداخت حق انشعاب آب، فاضلاب، گاز و برق مدارس خیرساز حذف شده است.

در بند ۶ تبصره ۶ همین قانون به وزارتخانه‌های نفت و نیرو و شرکت‌های تابعه و وابسته ذی‌ربط آن‌ها اجازه داده می‌شود با پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی و تصویب شورای اقتصاد و با هدف کاهش هزینه‌ها و تشویق به کاهش مصرف کالاهای خدمات یارانه‌ای با مصارف کمتر از حد معین آب، برق، گاز، فرآورده‌های نفتی و سایر کالاهای خدمات یارانه‌ای را با توجه به فصول منطقه جغرافیایی، نوع مصرف و مصرف‌کنندگان، متناسب با کاهش مصرف، بهای مصرفی آن‌ها به حداقل قیمت و یا صفر کاهش دهند. در صورتی‌که در لایحه پیشنهادی بودجه ۱۴۰۰ دولت به مجلس شورای اسلامی بند ۶ تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ حذف شده است. همچنین در مواردی که براساس قوانین و مقررات، اختیار افزایش بهای آب، برق و گاز مصرفی به شرکت‌های دولتی ذی‌ربط داده شده است، اعمال افزایش فقط با پیشنهاد وزارتخانه مربوطه و تصویب هیأت وزیران امکان‌پذیر است که در بند ۶ تبصره ۶- قانون برنامه ششم توسعه عنوان شده است.

در بند ۱۵ تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ اشاره شده است که به منظور اصلاح الگوی مصرف برق و گاز، شرکت توانیر و شرکت دولتی ذی‌ربط تابعه وزارت نفت موظف‌اند از طریق کارور (اپراتور)‌های مجازی و شرکت‌های نوآور نسبت به برقراری ارتباط و شناسایی و وصول مطالبات مشترکان با اولویت مشترکان عمده پرمصرف و همچنین نصب کنتورهای هوشمند و هوشمند سازی مصرف آن‌ها اقدام نمایند که این بند در لایحه بودجه پیشنهادی سال ۱۴۰۰ نیز تکرار شده است. همچنین مطابق بند ۱۵ تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تعرفه سوخت نیروگاه‌های خودتأمین که بنا به اعلام وزارت نیرو اقدام به تحویل تمام یا بخشی از برق تولیدی خود به شبکه سراسری می‌کنند، به میزان سوخت مصرفی برای برق تحویل شده به شبکه، معادل تعرفه سوخت نیروگاهی براساس متوسط بازدهی نیروگاه‌های حرارتی سال ۱۳۹۷ بوده است که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، موضوع بند ۱۵ تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ حذف شده است.

در بند ۵ تبصره ۱۹ قانون برنامه ششم توسعه به بهای محصول طرح (پروژه) در قرارداد مشارکت اشاره شده است که از شمول تعرفه گذاری مندرج در قوانین و مقررات عام و خاص مستثنی هستند و در صورت تعیین قیمت تکلیفی، دخالت در نظام تعرفه گذاری و یا جلوگیری از دریافت تعرفه برای بهای محصول طرح (پروژه)، مابه‌التفاوت قیمت محصول محاسبه شده بر مبنای روش‌های تأمین مالی در چهارچوب قوانین و مقررات با تصویب کارگروه‌های تعریف شده در دستورالعمل ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و قیمت تکلیفی پرداخت یا روش‌های تأمین مالی مذکور اصلاح شود. همچنین در تبصره ۱۹ بودجه ۹۷-۴- دستگاه‌های اجرائی مجاز هستند با رعایت قوانین و مقررات مربوطه پنجاه درصد (۵۰٪) از درآمد‌های اختصاصی خود را تا سقف بیست هزار میلیارد ریال صرف خرید محصول، یارانه سود و یا وجوه اداره شده طرح‌های این تبصره نمایند.

۶- سیاست‌های تأمین مواد اولیه

تأمین مواد اولیه برای صنایع از این جهت حائز اهمیت است که در صورت داشتن چشم‌انداز روشن از وضعیت تأمین مواد اولیه مورد نیاز می‌توان برنامه‌ریزی دقیق‌تری برای تولید داشت. از آنجایی‌که صنعت برق یکی از مهم‌ترین

صنایع زیرساختی محسوب می‌شود و سایر صنایع به صورت مستقیم یا غیرمستقیم تحت تأثیر انرژی الکتریکی و صنعت برق هستند، هماهنگی و فعالیت زنجیره مصرف انرژی از تولید و تأمین مواد اولیه که موجب پایداری شبکه از تولید تا توزیع خواهد شد از اهمیت بالایی برخوردار است و عدم کارایی مناسب هریک از زیرسیستم‌های تولید، انتقال و توزیع برق موجب ایجاد اختلال در کارایی سیستم اصلی شده و صنعت برق با مشکلات جدی روبه‌رو خواهد شد. لذا با توجه به اهمیت موضوع تأمین مواد اولیه در صنعت برق، قوانین بالادستی در این حوزه به شرح زیر مورد بررسی قرار گرفته است.

سیاست‌های تأمین مواد اولیه در سند اقتصاد مقاومتی

سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به عنوان یک سیاست بلندمدت اقتصادی در سال ۱۳۹۲ و با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا ابلاغ شده است. در قانون سیاست‌های اقتصاد مقاومتی «بند ۶» و «بند ۱۰»، بندهای مرتبط با حوزه تأمین مواد اولیه هستند. در بند ۶ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (به ویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص اشاره شده است.

سیاست‌های تأمین مواد اولیه در برنامه ششم توسعه

در بند ح ماده ۴ برنامه ششم توسعه به توسعه بازار سرمایه با تأکید بر طراحی و مهندسی ابزارهای مالی و کالایی، توسعه بازار انرژی و عرضه نفت خام و فرآورده‌های نفتی در بورس انرژی، اصلاح نهادی حاکمیت شرکتی برای شرکت‌های عام و نهادهای مالی اشاره شده است. همچنین بند ذ همین ماده، از طریق اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری و تعرفه‌ای حداکثر تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه با رویکرد ارتقای کیفیت و رقابت‌پذیر ساختن کالاهای تولید داخل برای صادرات در حوزه تأمین مواد اولیه قانون‌گذاری کرده است. ماده ۴۶ بند ت برنامه ششم توسعه نیز دولت را مکلف کرده است با رعایت تبصره (۳) ماده (۲۰) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ و طی اجرای قانون برنامه ششم، سازوکار لازم برای پوشش خطرات افزایش سالانه بیش از ده درصد (۱۰٪) نرخ ارز را در بودجه سنواتی پیش‌بینی کند و برای بنگاه‌های اقتصادی دریافت‌کننده تسهیلات ارزی طراحی و به اجرا درآورد.

۷- سیاست‌های صادراتی

موضوع صادرات به دلیل ایجاد عدم وابستگی به نفت و درآمد‌های ناشی از فروش نفت از اهمیت بالایی برخوردار است و در اسناد بالادستی مثل سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و قوانین برنامه پنج‌ساله توسعه کشور، موضوع صادرات غیرنفتی از اهمیت بالایی برخوردار است. در واقع می‌توان گفت استراتژی توسعه پایدار کشور به لحاظ اقتصادی، توسعه صادرات غیرنفتی است و یکی از راهبردهایی که در حوزه صادرات غیرنفتی در اسناد بالادستی به آن اشاره شده، توسعه صادرات برق است. از این‌رو در ادامه قوانین و تبصره‌های مرتبط با حوزه صادرات به ویژه صادرات برق تشریح می‌شود.

سیاست‌های صادراتی اسناد بالادستی

در بند ۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی پیشتازی اقتصاد دانش‌بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه اشاره شده است. همچنین بند ۱۰ این قانون امکان حمایت همه‌جانبه و هدفمند از صادرات کالاهای و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزش‌آوری مثبت از طریق تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم، گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های موردنیاز، تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات، برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، تنوع‌بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای

منطقه، استفاده از سازوکار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز و ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف را میسر دانسته است. از سوی دیگر به توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج در بند ۱۱ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأکید شده است. از دیگر بندهای مرتبط با حوزه صادرات در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بند ۱۳ است که جهت مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز راهکارهای انتخاب مشتریان راهبردی، ایجاد تنوع در روش‌های فروش، مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش، افزایش صادرات گاز، برق، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی پیشنهاد شده است. همچنین ماده ۱۵ این قانون به افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع اشاره شده است.

در برنامه ششم توسعه در حوزه صادرات به اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری و تعرفه‌ای اشاره شده است که مطابق بند ذ ماده ۴ می‌بایست سیاست‌های ارزی و تجاری و تعرفه‌ای حداکثر تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه ششم توسعه با رویکرد ارتقای کیفیت و رقابت‌پذیر ساختن کالاهای تولید داخل برای صادرات اصلاح شود.

سیاست‌های صادراتی قانون بودجه سال ۱۳۹۹

در خصوص برگشت ارز حاصل از صادرات در بند ک-۲ تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ پرداخت هرگونه جایزه و مشوق صادراتی برای صادرکنندگان را منوط به حصول اطمینان از برگشت ارز حاصل از صادرات کالا و خدمات به چرخه اقتصاد کشور بر اساس دستورالعمل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران کرده بود که موضوع این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ پیشنهادی حذف شده است. همچنین مطابق بند ب-۲- تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۳۹۹، گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف شده بود که پس از تأیید اسناد مربوط، نسبت به استرداد حقوق ورودی مواد و قطعات وارداتی که در کالاهای صادراتی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، موضوع مواد (۶۶) تا (۶۸) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی و هزینه انبارداری موضوع تبصره (۲) ماده (۴۵) قانون امور گمرکی، ظرف مدت پانزده روز، از محل تنخواه دریافتی از خزانه که تا پایان سال تسویه می‌کند، اقدام کند. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، موضوع استرداد حقوق ورودی مواد و قطعات وارداتی مورد استفاده در کالاهای صادراتی در بند ب تبصره ۷ تکرار شده است.

۸- سیاست‌های اصلاح نهادی

نهاد تنظیم مقررات برق کشور یکی از بخش‌هایی است که طی تحولات اصلاح ساختاری در صنعت برق ایجاد شده و مهم‌ترین وظیفه آن تنظیم روابط و مقررات کلی صنعت، تعیین چشم‌انداز آتی صنعت از طریق هدف‌گذاری‌های کلان و همچنین نظارت بر حسن اجرای وظایف فعالان صنعت در سطوح کلان است. باید توجه داشت تجدید ساختار صنعت برق با هدف رفع نواقص موجود تنها در سایه واگذاری شرکت‌ها به بخش خصوصی محقق نمی‌شود و بدون شک برای ایجاد ساختار رقابتی- خصوصی آنچه مهم است، انجام مقدمات و اولویت‌های لازم برای واگذاری شرکت‌ها به بخش خصوصی مطابق اصل ۴۴ قانون اساسی است. همچنین اصلاح صنعت برق کشور علاوه بر اصلاح ساختاری و مقررات زدایی نیاز به بازنگری در قوانین حاکمیتی دارد، زیرا تداخل در وظایف نهادهای حکمرانی با بخش دولتی موجب دور شدن نهاد سیاست‌گذار از وظیفه اصلی خود شده است. در این خصوص قوانین مرتبط با حوزه ساختار نهادی در اسناد بالادستی همچون برنامه پنج‌ساله توسعه و قانون برنامه بودجه تشریح می‌شود و علاوه بر ساختار نهادی حاکم بر صنعت برق، سایر نهادهای تأثیرگذار بر این صنعت مانند نهادهای مالی و پولی نیز مدنظر قرار گرفته‌اند.

سیاست‌های اصلاح نهادی در اسناد بالادستی

در بند الف ماده ۲۸ برنامه ششم توسعه نیز به کاهش حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرائی

سیاست‌های صادراتی

سیاست‌های اصلاح نهادی

به استثنای مدارس دولتی در طول اجرای قانون برنامه، حداقل به میزان پانزده درصد (۱۵٪) نسبت به وضع موجود (حداقل پنج در صد (۵٪) در پایان سال دوم) اشاره شده است که از طریق واگذاری واحدهای عملیاتی، خرید خدمات و مشارکت با بخش غیردولتی با اولویت تعاونی‌ها، حذف واحدهای غیرضرور، کاهش سطوح مدیریت، کاهش پست‌های سازمانی، انحلال و ادغام سازمان‌ها و مؤسسات و واگذاری برخی از وظایف دستگاه‌های اجرائی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با تصویب شورای عالی اداری صورت می‌پذیرد.

سیاست‌های اصلاح‌نهادی در قانون بودجه

در بند ۲ تبصره ۲- قانون بودجه سال ۱۳۹۹، وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز شده است که تمام یا بخشی از سهام و دارایی‌های دولتی دستگاه‌های اجرائی زیرمجموعه قوه مجریه و باقی‌مانده سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی در بنگاه‌های مشمول واگذاری را مطابق روش‌های مندرج در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی واگذار کند و منابع حاصله را به ردیف ۳۱۰۵۰۲ واریز کند. علاوه براین، واگذاری سهام در قالب صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس (ETF) مشروط به اینکه تشکیل این صندوق‌ها با مدیریت دولتی برای بلندمدت نباشد و یا عرضه سهام به روش ثبت سفارش با شرایط زیر نیز مجاز است:

- وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است سهام شرکت‌های تابعه در بورس اوراق بهادار تهران یا فرابورس ایران را که در مالکیت دستگاه‌های اجرائی یا شرکت‌های تابعه آن‌ها قرار دارند در چهارچوب روش‌های مندرج در این جزء واگذار کند. در صورت واگذاری در قالب صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس، پس از ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری، انتقال سهام مذکور در قالب معاملات خارج از جلسه رسمی معاملات بین صندوق‌ها و عرضه واحدها و صندوق‌های یادشده به عموم امکان‌پذیر است. عرضه سهام شرکت‌ها به روش ثبت سفارش یا در قالب صندوق‌های سرمایه‌گذاری تا سقف سی درصد (۳۰٪) مشمول تخفیف است. میزان تخفیف توسط هیأت وزیران تعیین می‌شود.

- وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی مجازند نسبت به تأسیس صندوق‌ها با حداقل سرمایه ده میلیارد (۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صورت نقد یا غیرنقد (در قالب انتقال سهام دولت از شرکت‌های فهرست شده در بورس اوراق بهادار تهران یا فرابورس ایران) اقدام نمایند.

- بانک‌های دولتی مکلف‌اند همکاری‌های لازم در اخذ سفارش‌های خرید و فروش واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق و یا سهام موضوع این مصوبه را از طریق شعب خود انجام دهند.

- شورای عالی بورس مکلف است سازوکار نحوه اجرای این جزء و اساسنامه صندوق‌های مذکور را برای تصویب در هیأت وزیران به‌گونه‌ای پیشنهاد کند که وزیر تخصصی مربوطه یا نماینده معرفی‌شده توسط وی، از طرف دولت به‌عنوان دارنده واحدهای سرمایه‌گذاری ممتاز صندوق، مسؤولیت اعمال مدیریت و حقوق مالکانه واحدهای سرمایه‌گذاری را بر عهده داشته باشد.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، بند ۲ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تکرار شده است.

در بند ک-۱- تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ اشاره شده است که با هدف مدیریت تبعات احتمالی انتشار اوراق مالی اسلامی در بازارهای پول و سرمایه کشور، کمیته‌ای متشکل از رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر نحوه انتشار اوراق موضوع این قانون نظارت کنند. همچنین نرخ‌های سود اسمی اوراق منتشره و نرخ حفظ قدرت خرید اسناد خزانه اسلامی توسط این کمیته تعیین شود که این بند از تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نیز تکرار شده است. همچنین بند ق تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۹، به نحوه اجرای عملیات بازار باز اشاره کرده است که بر این اساس، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف شده است ظرف مدت دو ماه پس از اجرای عملیات بازار باز توسط بانک مرکزی، ضمن تعیین فهرست معامله‌گران اولیه مجاز نسبت به پیاده‌سازی الزامات عرضه اولیه اوراق از طریق حراج به‌نحوی که حداقل سی درصد (۳۰٪) از اوراق مالی اسلامی منتشره دولت پس از عملیات بازار باز در عرضه اولیه به معامله‌گران اولیه مجاز به فروش برسد، اقدام کند. این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با تغییراتی تکرار شده است. در لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۰ وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف شده است گزارش عملکرد اجرای عملیات بازار باز را به کمیته جز(۱) بند (ک) تبصره ۵ ارائه کند. همچنین مهلت دوماهه تعیین شده

به وزارت امور اقتصادی و دارایی درخصوص تعیین فهرست معامله‌گران اولیه مجاز و پیاده‌سازی الزامات عرضه اولیه اوراق از طریق حراج که پس از اجرای عملیات بازار باز توسط بانک مرکزی بوده است، حذف شده است.

۹- سیاست‌های پولی

در تدوین بودجه، برای منابع و مخارج دولت و شرکت‌های دولتی برنامه‌ریزی می‌شود و لذا تغییرات در مقادیر کمی بودجه و نیز تغییر در قوانین حاکم بر نحوه اجرا و پیاده‌سازی و نظارت بر اجرا توسط دستگاه‌های اجرایی و دولت به‌عنوان سیاست‌های مالی اقتصاد تلقی می‌شود. لیکن با این وجود در بخش‌هایی از این تصمیم‌سازی‌ها و تغییر شکل و ساختار بودجه، نقش بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور به‌عنوان بازیگران سیاست‌های پولی نمود پیدا می‌کند. این اثربخشی سیاست‌های پولی در بودجه، بیانگر نقش بازارهای پولی در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی دولت است که بدیهی است برای دستیابی به اهداف هر دو این سیاست‌گذاری‌ها، لازم است به همسویی و عدم تعارض یکی در مقابل دیگری توجه نمود.

سیاست‌های پولی در اسناد بالادستی

در بند ۹ اقتصاد مقاومتی به صورت کلی به اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد و پیشگامی در تقویت بخش واقعی اشاره شده است؛ لیکن در برنامه ششم توسعه این ورود به حوزه سیاست گذاری بانک مرکزی، بیشتر جلوه داشته است. از جمله آن‌که در بند «ذ» از ماده ۴ به اصلاحات در تعرفه‌های ارزی اشاره شده و در بند «ج» از همان ماده نیز به کاهش سالانه ۱۰ درصدی بین نرخ سود تسهیلات و سپرده‌های بانکی اشاره شده است.

ماده قانونی که در برنامه توسعه، صراحتاً به موضوع سیاست‌های پولی پرداخته است، ماده ۴۶ است. در بند پ این ماده سهم بخش صنعت و معدن از کل تسهیلات بانکی حداقل ۴۰ درصد در نظر گرفته شده است. همچنین در بند ت همین ماده، دولت مکلف شده است با رعایت تبصره (۳) ماده (۲۰) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ سازوکار لازم برای پوشش خطرات افزایش سالانه بیش از ده درصد (۱۰٪) نرخ ارز را در بودجه سنواتی پیش‌بینی کند و برای بنگاه‌های اقتصادی دریافت‌کننده تسهیلات ارزی طراحی و به اجرا درآورد. همچنین در بند چ، آورده شده است که با سپرده‌گذاری ده درصد (۱۰٪) سالانه (ارزی) از منابع ورودی صندوق توسعه ملی، خط اعتباری ریالی برای ارائه تسهیلات به صنایع کوچک و متوسط تعاونی و غیردولتی در چهارچوب اساسنامه دائمی صندوق توسعه ملی از طریق بانک‌های عامل دولتی انجام شود.

سیاست‌های پولی در بودجه سال ۱۳۹۹

در بند «د» تبصره ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه ۱۴۰۰، به محاسبه منابع صندوق توسعه ملی به ریال بر اساس نرخ سامانه نظام یکپارچه مدیریت ارز (نیما) اشاره شده است.

همچنین در جزا اول از بند م تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و به‌منظور اجرای سیاست پولی و مدیریت نرخ‌های سود و مهار (کنترل) بلندمدت نقدینگی، مهار (کنترل) تورم و در راستای اجرای عملیات بازار باز و اعطای اعتبار در قبال وثیقه، به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده شده بود به تدریج بدهی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری شامل خط اعتباری و اضافه برداشت را وثیقه دار کند، به‌گونه‌ای که در پایان سال حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) بدهی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به بانک مرکزی، توثیق به اوراق بدهی منتشره به خزانه باشد. سازمان بورس اوراق بهادار نیز مکلف به همکاری در توثیق اوراق بدهی خزانه نزد بانک مرکزی شده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به بانک مرکزی اجازه داده شده است که بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری شامل خط اعتباری و اضافه برداشت را توثیق به اوراق مالی اسلامی منتشره دولت کند. بدهی ایجادشده بابت ساماندهی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و خطوط اعتباری تکلیفی با مصوبه شورای پول و اعتبار از شمول این بند مستثنی شده است.

یکی از ابزارهای غیرمستقیم سیاست پولی، نرخ سپرده قانونی است؛ در جز دوم از بند م تبصره ۵ بودجه سال ۱۳۹۹ بانک مرکزی مجاز شده بود با تصویب شورای پول و اعتبار بابت درصدی از سپرده‌های قانونی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، اوراق مالی اسلامی منتشره از سوی دولت را بپذیرد. این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ حذف شده است. ■

سیاست‌های پولی

منابع:

- قانون بودجه سال ۱۳۹۹ ابلاغ‌شده در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۶
- قانون بودجه سال ۱۳۹۸ ابلاغ‌شده در تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۲۱
- قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تأیید شده توسط شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۰۶
- قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی
- قانون سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغ‌شده در تاریخ ۱۳۹۶/۰۶/۲۹

مروری بر ۵ پیشنهاد بودجه ای

پیشنهادهای

سندیکای صنعت برق ایران به منظور بهبود فضای کسب و کار این صنعت از مسیر قانون بودجه ۱۴۰۰ پیشنهادهاتی را تدوین و به مجلس، اتاق بازرگانی، وزارت نیرو و سایر نهادهای مرتبط ارائه داده و به شکلی مستمر در حال پیگیری آنهاست. در این نگاشت به پیشنهادات پنج گانه سندیکای صنعت برق ایران پرداخته شده است.

ساماندهی بدهی های دولت به بخش خصوصی

یک) در جزء ۱ بند (و) تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ عنوان شده است که «دولت از طریق اسناد تسویه خزانه، بدهی های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی، خصوصی) و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء که در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۹ ایجاد شده، با مطالبات قطعی معوق دولت از اشخاص مزبور با رعایت اولویت تقدم طلب طلبکاران تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد ریال به صورت جمعی ـ خرجی تسویه کند.»

پیشنهاد می گردد با هدف حفظ توان مالی بخش خصوصی و رفع مشکلات کمبود نقدینگی آن ها ناشی از فزونی بدهی های دولت و شرکت های دولتی در سال های اخیر، در بودجه سال ۱۴۰۰ بند مذکور به شرح زیر تغییر یابد:

«دولت از طریق اسناد تسویه خزانه، بدهی های قطعی خود به اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی، خصوصی) و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء که در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۹ ایجاد شده، با مطالبات قطعی معوق دولت از اشخاص مزبور با رعایت تقدم طلب طلبکاران و اولویت اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد ریال به صورت جمعی ـ خرجی تسویه کند.»

دو) در جزء ۲ بند (و) تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به دولت اجازه داده شده است، در صورت درخواست متقاضیان، مطالبات قطعی اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی که در چهارچوب قوانین و مقررات تا پایان سال ۱۳۹۹ ایجاد شده است و همچنین مطالبات نهادهای عمومی غیردولتی، صندوق های بازنشستگی، بانک ها، قرارگاه خاتم الانبیاء، پیمانکاران محرومیت زدایی قرارگاه خاتم الانبیاء، پیمانکاران خصوصی سازمان نوسازی و تجهیز مدارس، شرکت ملی نفت ایران و شرکت های تابعه و وابسته به آنها و نیز شرکت های دولتی تابعه وزارتخانه ها بابت یارانه قیمت های تکلیفی از دولت که در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۷ ایجاد شده است را با بدهی

اشخاص یادشده به بانک مرکزی یا بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که تا پایان سال ۱۳۹۹ ایجادشده است، از طریق تسویه بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات غیربانکی به بانک مرکزی تا پایان آذرماه سال ۱۳۹۹ ایجادشده تا سقف سیصد هزار میلیارد (۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صورت جمعی ـخرجی از طریق انتشار اسناد تسویه خزانه به شرح زیرتسویه کند: حداقل تهاتربدهی از طریق اسناد (اوراق) تسویه خزانه برای اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی پنجاه درصد (۵۰٪) مبلغ مانده فوق‌الذکر است و باقی‌مانده آن جهت تهاتربدهی‌های نهادهای عمومی غیردولتی، بانک‌ها و شرکت‌های دولتی تابعه وزارتخانه‌ها (صرفاً بابت یارانه قیمت‌های تکلیفی)، شرکت‌های آب و فاضلاب استانی و شرکت ملی نفت ایران با اولویت مطالبات حسابرسی شده و قطعی سازمان تأمین اجتماعی به مصرف می‌رسد.

همان‌طور که پیش از این بیان شد، بخش خصوصی در حال حاضر با مشکلات شدید کمبود نقدینگی ناشی از عدم ایفای به‌موقع تعهدات دولت مواجه است، لذا توجه ویژه به رفع مشکلات مذکور به‌خصوص در سال پایانی فعالیت دولت فعلی امری ضروری است. در این خصوص پیشنهاد می‌گردد در راستای بند ۹ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی، بخش ۱-۲ از بند (و) تبصره ۵ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به شرح زیر تغییر یابد:

«حداقل تهاتربدهی از طریق اسناد (اوراق) تسویه خزانه برای اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی هفتاد درصد (۷۰٪) مبلغ مانده فوق‌الذکر است و باقی‌مانده آن جهت تهاتربدهی‌های نهادهای عمومی غیردولتی، بانک‌ها و شرکت‌های دولتی تابعه وزارتخانه‌ها (صرفاً بابت یارانه قیمت‌های تکلیفی)، شرکت‌های آب و فاضلاب استانی و شرکت ملی نفت ایران با اولویت مطالبات حسابرسی شده و قطعی سازمان تأمین اجتماعی به مصرف می‌رسد.»

(سه) طبق بند (هـ) تبصره ۵ لایحه بودجه ۱۴۰۰، دولت می‌تواند اسناد خزانه اسلامی را با حفظ قدرت خرید در سقف نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار و با سررسید تا سه سال صادر و تا سقف دویست هزار میلیارد (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به طلبکاران واگذار کند. در جهت حفظ قدرت خرید پول طلبکاران، پیشنهاد می‌گردد تبصره‌ای به شرح زیر به بند مذکور اضافه شود:

«نرخ سود مصوب شورای پول اعتبار جهت انتشار اسناد خزانه اسلامی از نرخ تورم اعلامی بانک مرکزی در سال انتشار اوراق کمتر نباشد.»

پیشنهاد

تأمین مالی طرح‌های زیربنایی با استفاده از بازار پول و سرمایه

یک) مطابق با بند ب تبصره ۵ لایحه بودجه ۱۴۰۰ به دولت اجازه داده می‌شود برای تأمین مالی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای موضوع این قانون تا مبلغ دویست و سی هزار میلیارد (۲۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، اوراق مالی اسلامی (ریالی ـارزی) منتشر کند. منابع واریزی با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه‌وبودجه کشور مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۱۰ برای تخصیص اعتبارات این قانون و مطابق اسناد اجرائی (موافقت‌نامه) متبادله با سازمان برنامه‌وبودجه کشور هزینه شود.

با توجه به اینکه انتشار اوراق در بازارهای مالی مستلزم ارائه طرح توجیهی در خصوص توان بازپرداخت بدهی‌ها بوده و انتشار اوراق بدون پشتوانه قوی جهت بازپرداخت به‌موقع وجوه، منجر به تکثیر بدهی‌های آتی دولت خواهد شد و نیز با عنایت به اینکه سازمان بورس اوراق بهادار نیز تا زمانی که منشأ دقیق تأمین منابع

پیشنهاد

واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به بخش غیردولتی

طبق تبصره ۱۹ دستگاه‌های اجرائی مکلف‌اند در اجرای ماده (۲۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، از محل منابع بودجه کل کشور و دارایی‌های خود تمهیدات لازم را برای اجرای طرح‌های جدید، نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری اعم از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با منابع عمومی و اختصاصی و طرح‌های شرکت‌های دولتی با منابع داخلی از طریق انعقاد قرارداد در قالب ماده فوق با بخش‌های خصوصی، تعاونی و شهرداری ها و دهیاری ها با اولویت بخش‌های خصوصی و تعاونی فراهم کنند. همچنین در بند ۹ این تبصره دستگاه اجرائی با اخذ موافقت سازمان برنامه‌وبودجه کشور و رعایت مقررات ذی ربط، مجاز به تغییر کاربری اصلی طرح (پروژه) هایی شده است که با تغییر شرایط، توجیه اولیه خود را از دست داده‌اند شده است امکان‌پذیر می‌باشد.

در تعدادی از شهرها و روستاها، به‌ویژه بافت مرکزی شهر تهران، بیش از ۳۰ درصد شبکه‌های برق کشور فرسوده شده است و بهینه‌سازی و نوسازی آن با توجه به شرایط اقتصادی برق ممکن نیست و بیم آن می‌رود که حادثه‌ای کوچک، ناشی از فرسودگی و عمر زیاد تجهیزات با توجه به مصرف بالای برق، به‌ویژه در کلان‌شهرها، به خاموشی

بازپرداخت اصل و سود اوراق مشخص نشده باشد، اجازه صدور آن را به دستگاه اجرایی پیشنهاددهنده نخواهد داد، استفاده از مزایای این بند بسیار محدودشده است. پیشنهاد می‌گردد تبصره‌ای به شرح زیر به این بند اضافه شود: «چنانچه عایدی اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای انتشار اوراق مستلزم حمایت دولتی بوده و یا به دلیل ماهیت زیرساختی و توسعه‌ای، عواید مالی حاصل از آن نسبت به هزینه‌های اجرا کمتر باشد، دستگاه اجرایی در شرایطی می‌تواند از این شیوه تأمین مالی (انتشار اوراق اسلامی (ریالی ـارزی)) استفاده نماید که شرکت‌های مادر تخصصی وابسته به آن دستگاه، بتوانند از محل واگذاری و یا تغییر کاربری دارایی‌ها و نیز منابع درآمدی سایر فعالیت‌ها (فروش کالا و خدمات و یا صادرات) اصل و سود اوراق در زمان سررسید را تأمین نمایند. در صورت موافقت سازمان برنامه‌وبودجه امکان تأمین سود اوراق از محل یارانه‌های حمایتی دولت وجود خواهد داشت.»

(دو) در تبصره ۱۹ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به مشارکت بخش خصوصی در ساخت و احداث طرح‌های زیربنایی جدید و نیمه‌تمام، اشاره‌شده است. در این تبصره به امکان استفاده بخش خصوصی از بازارهای پولی اشاره‌شده است. لیکن در حال حاضر پرداخت تسهیلات به شرکت پروژه‌های ایجاد ی توسط شبکه بانکی به علت عدم وجود سوابق اعتباری و گردش مالی، امکان‌پذیر نیست و موجودیت این شرکت‌ها به‌عنوان شخص حقوقی واجد شرایط دریافت تسهیلات مورد تردید است، لذا پیشنهاد می‌گردد در راستای بند ۳ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هدف تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد در بودجه سال ۱۴۰۰ عبارت زیر به‌صورت یک‌بند به تبصره ۱۹ اضافه شود:

«بانک مرکزی مکلف است به‌منظور استفاده حداکثری بخش خصوصی از ظرفیت‌های بازارهای مالی جهت تأمین مالی طرح‌های موضوع این ماده، آیین‌نامه ارائه تسهیلات بانکی به پروژه‌های مشارکت عمومی ـ خصوصی را تهیه و جهت اجرا به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.»

بدیهی است وجود مشوق‌هایی ازجمله تقلیل نرخ سپرده قانونی و یا عاملیت در بازارهای بین‌بانکی ازجمله ابزارهایی است که بانک مرکزی می‌تواند جهت مشارکت هرچه بیشتر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری از آن بهره مند شود.

(سه) جهت تشویق و حمایت بانک‌های تجاری و تخصصی در اعطای تسهیلات ارزی ـ ریالی از محل منابع در اختیار در تبصره ۴ بند الف لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ و به‌منظور پوشش ریسک تسهیلات اعطایی از سوی بانک‌های تجاری و تخصصی، پیشنهاد می‌گردد در قانون بودجه ۱۴۰۰، بندی به شرح زیر به این تبصره اضافه شود:

«بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با هماهنگی بیمه مرکزی، سازوکار لازم را جهت استفاده گسترده تر شبکه بانکی از بیمه تسهیلات، به‌عنوان تضامین قابل ارائه توسط تسهیلات گیرندگان طراحی نماید.»

گسترده و سراسری در کشور منجر شده و امنیت ملی را نیز به مخاطره اندازد. در ارائه گزارش این مخاطره توسط وزارت محترم نیرو، مقام معظم رهبری نیز به اهمیت و ضرورت این نوسازی ها تأکید فرموده‌اند.

لذا پیشنهاد می‌گردد ذیل این تبصره، (مشابه بند د تبصره ۹ بودجه ۱۳۹۹) بندی به شرح زیر آورده شود:

«با توجه به اهمیت نوسازی شبکه فرسوده برق کشور، به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود با رعایت ملاحظات امنیتی شبکه، از محل ساماندهی، بهینه‌سازی و تغییر کاربری بخشی از املاک و دارایی‌های خود و احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آن‌ها با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی، نسبت به تأمین مالی طرح‌های نوسازی شبکه فرسوده برق کشور اقدام نماید. تغییر کاربری موضوع این بند به ترتیب به پیشنهاد شرکت توانیر و وزارت نیرو و تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی صورت می‌گیرد و از پرداخت کلیه عوارض شامل تغییر کاربری، نقل و انتقال املاک، اخذ گواهی بهره‌برداری، احداث، تخریب، بازسازی و سایر عوارض شهرداری معاف می‌باشد.»

پیشنهاد ۲ تأمین مالی انرژی‌های تجدیدپذیر

یک) در بند ج، تبصره ۶ لایحه بودجه ۱۴۰۰، عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۰ به میزان ده درصد (۱۰٪) مبلغ برق مصرفی در سقف نوزده هزار و هشتصد میلیارد (۱۹,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده است.

با توجه به افزایش نرخ ارز و ضرورت تعدیل در قراردادهای خرید تضمینی برق تجدیدپذیر که در سال‌های گذشته منعقد شده است و لزوم افزایش ظرفیت فعلی نیروگاه‌های تجدیدپذیر و این میزان پاسخگوی اهداف تعیین شده در این بخش نخواهد بود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود با افزایش عوارض برق مصرفی، سقف اعتبار این بخش به میزان سی و سه هزار میلیارد ریال افزایش یافته و سهم سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری برق به میزان ۷۰ درصد و سهم شرکت توانیر به میزان ۳۰ درصد از بودجه تعیین گردد. بر این اساس متن زیر جهت درج در بودجه سال ۱۴۰۰ پیشنهاد می‌گردد:

«عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۰ به میزان پانزده درصد (۱۵٪) مبلغ برق مصرفی در سقف سی و سه هزار میلیارد (۳۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود و مشترکان برق روستایی و عشایری مجاز و برق چاه‌های کشاورزی مجاز از شمول حکم این بند معاف می‌باشند. منابع حاصله به صورت کامل تا سقف نه هزار و نهصد میلیارد (۹,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به حساب شرکت توانیر نزد خزانه‌داری کل کشور و تا سقف بیست و سه هزار و یک صد میلیارد (۲۳,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به حساب ساتبا نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا پس از مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه کشور به ترتیب صرف حمایت از توسعه و نگهداری شبکه‌های برق روستایی و تولید برق تجدیدپذیر و پاک شود.»

دو) در سال‌های گذشته بخش انرژی‌های تجدیدپذیر به دلیل سیاست‌های یارانه‌ای بخش انرژی نتوانسته است به میزان مورد انتظار رشد یابد. به عنوان مثال مصوبه هیات وزیران در سال ۱۳۹۵ برای الزام سازمان‌های دولتی جهت تأمین ۲۰٪ از برق مصرفی خود از انرژی‌های تجدیدپذیر، بدلیل وضعیت نابسامان اعتبارات این دستگاه‌ها عملاً اجرا نشد. در نقطه مقابل چنانچه سیاست‌های تأمین انرژی بخش‌های مولد و صنایع پربازده، اصلاح شود زمینه رشد این بخش بدون تحمیل هزینه‌های مضاعف به منابع دولتی،

فراهم می‌شود؛ بنابراین بمنظور توسعه صنایع انرژی‌های تجدیدپذیر با استفاده از منابع خوداتکا صنعتی، پیشنهاد می‌گردد بند زیر در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به شرح زیر اضافه گردد:

«کلیه صنایع بزرگ خصوصی، دولتی و تعاونی و عمومی با قدرت مصرفی بیش از پنج (۵) مگاوات مکلف می‌باشند معادل یک (۱) درصد از انرژی برق مصرفی سالانه خود را از طریق احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر تأمین نمایند. وزارت نیرو مجاز است در صورت عدم ایجاد نیروگاه تجدیدپذیر در صنایع بزرگ به میزان تعیین شده، از نیمه دوم سال ۱۴۰۰ معادل یک درصد از برق مصرفی این صنایع را با تعرفه برق تجدیدپذیر محاسبه نموده و منابع حاصل را صرف پرداخت یارانه سود تسهیلات و کمک بلاعوض جهت ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز توسعه صنایع انرژی تجدیدپذیر از جمله آزمایشگاه‌های مرجع، حمایت از بخش خصوصی جهت احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر کوچک مقیاس و خرید برق تجدیدپذیر نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر سه ماه پس از تصویب و ابلاغ قانون بودجه، توسط وزارت نیرو تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.»

پیشنهاد ۵ رفع مشکل قراردادهای متوقف پیمانکاران و سازندگان نیرو

پیمانکاران فعال در صنعت برق به هنگام عقد قرارداد تا حدودی ریسک‌های افزایش هزینه‌های ایفای تعهدات را پیش‌بینی کرده و در حد قابل قبولی در مبالغ قراردادی خود منعکس می‌کنند. لیکن، در سال ۱۳۹۷ و بخصوص در سال ۱۳۹۹، افزایش نرخ ارز، حقوق و دستمزد و افزایش بهای فلزات اساسی موجب شده که پیمانکاران فعال در حوزه صنعت برق قادر به ادامه فعالیت و ایفای تعهدات خود در قبال صنعت برق نباشند. در چنین شرایطی پیمانکاران با تهیه لایحه‌ای درخواست تجدیدنظر در مفاد قراردادی خود تسلیم کارفرما می‌کند و در صورت عدم امکان رسیدگی به آن وفق ضابطه مندرج در مفاد تبصره «۲» ماده واحده اصلاحیه تبصره «۸۰» قانون بودجه سال ۱۳۵۶ مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی مورخ ۱۳۵۸/۱۱/۲۳، شورای عالی فنی مکلف به رسیدگی آن‌ها می‌شود. با توجه به تحولات اقتصادی طی سالیان گذشته، عملاً تمامی لوایح اعتراضی پیمانکاران به شورای عالی فنی احاله شده که با توجه کثرت موارد ارجاعی، این شورا قادر به پاسخگویی و رسیدگی به آن‌ها نیست. از این‌رو رسیدگی به درخواست‌ها به درازا کشیده شده و عملاً نتایج رسیدگی‌ها از حیز انتفاع می‌افتد.

گفتنی است پس از جهش ارزی سال ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ و افزایش بهای فلزات اساسی و مواد اولیه موردی نیاز صنعت برق بر حجم لوایح اعتراضی که به شورای عالی فنی ارجاع شده افزایش چشمگیری کرده است. بطوریکه اکنون بیش از ۱۰۰۰ قرارداد پیمانکاری در صنعت برق به ارزش بالغ بر ۳۰ هزار میلیارد ریال متوقف شده و در انتظار رسیدگی به درخواست‌ها است. تداوم این شرایط موجب افزایش هزینه‌های اجرای پروژه‌ها به دلیل طولانی شدن زمان رسیدگی، نابودی شرکت‌های پیمانکاری متخصص در صنعت برق، افزایش چشمگیر بیکاری خواهد شد. لذا به منظور بهبود فضای کسب و کار، حفظ و ایجاد اشتغال پیشنهاد ذیل که ابقا و اصلاح تبصره «۲» ماده واحده اصلاحیه تبصره «۸۰» قانون بودجه سال ۱۳۵۶ مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی مورخ ۱۳۵۸/۱۱/۲۳ است، ارائه می‌شود. یکی از مزایای این پیشنهاد افزایش پاسخگویی به دستگاه‌های نظارتی خاصه مجلس شورای اسلامی خواهد بود. لذا پیشنهاد متن زیر در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ درج گردد:

«بخشی از اختیارات شورای عالی فنی مندرج در بند «ج» در قانون اصلاحیه تبصره «۸۰» قانون بودجه سال ۱۳۵۶ مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی مورخ ۱۳۵۸/۱۱/۰۳ به وزارتخانه‌های ذی‌ربط برحسب موضوع تفویض گردد. لازم است آیین‌نامه این بند، حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ قانون بودجه به تصویب هیئت دولت برسد.» ■

دوگانه‌ها

دوگانه‌های اقتصاد برق
در بودجه ۱۴۰۰

علیرضا اسدی

معاون پژوهش و برنامه ریزی سندیکای صنعت برق ایران

مطابق با ماده ۳۹ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه، دولت موظف است در بودجه سنواتی، طی جدول جداگانه‌ای درآمدهای حاصل از اجرای قانون هدفمندی را ارائه و مصارف آن را پیشنهاد کند. در سال‌های گذشته دولت با استناد به این قانون، درآمدهای حاصل از فروش برق و نحوه هزینه‌کرد آن را در تبصره ۱۴ لایحه بودجه ارائه می‌کرده است، این درحالی است که در لایحه بودجه ۱۴۰۰، بدون توضیحی این بخش را از جدول تبصره ۱۴ حذف کرده است. این اصلاح لایحه بودجه را که تغییر مهمی در اقتصاد صنعت برق می‌باشد، می‌توان از ابعاد مختلفی بررسی کرد که در اینجا به برخی از آن‌ها پرداخته می‌شود:

الف) تفکیک «مالیه عمومی» و «مالی شرکتی»؛ همانطور که می‌دانیم عملیات تولید، انتقال و توزیع برق توسط مجموعه‌ای از شرکت‌های دولتی (شرکت‌های مادر تخصصی برق حرارتی، توانیر، برق‌های منطقه‌ای)، شرکت‌های شبه دولتی (شرکت‌های توزیع نیروی برق) و شرکت‌های خصوصی (مالک نیروگاه‌های بخش خصوصی و غیردولتی) انجام می‌شود که فارغ از نوع مالکیت یا سهام‌داری آنها، از نظر مالی مطابق قانون تجارت و قانون محاسبات عمومی اداره می‌شوند به این معنا که جریان مالی آن‌ها در قالب صورت‌های مالی در اختیار مجامع عمومی آنها قرار گرفته و با تصویب بودجه شرکت توسط مجمع، نحوه کسب درآمد و هزینه‌شان مشخص می‌شوند. از این منظر جریان مالی اقتصاد برق، مستقل از فرایند بودجه عمومی دولت می‌باشد که نحوه کسب درآمدهای دولت به عنوان دستگاه‌های اجرایی حاکمیتی را مشخص می‌کند و فرایند تصویب آن در دو مرحله اجرایی (تنظیم لایحه توسط دستگاه‌های دولتی) و قانون‌گذاری (تصویب توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی) انجام می‌شود. از آنجا که کنترل نمایندگان مجلس شورای اسلامی روی بودجه عمومی مستقیم و روی بودجه شرکتی غیرمستقیم می‌باشد، می‌توان گفت نظارت مجلس روی اقتصاد صنعت برق، غیرمستقیم خواهد بود. این در حالی است که در بودجه سنواتی سال‌های گذشته مرز بین بودجه عمومی و بودجه شرکتی در تبصره ۱۴ برداشته شده بود و درآمدها و هزینه‌های شرکت‌های دولتی تابعه وزارت نیرو، بصورت بودجه عمومی طرح و تصویب می‌شد که با اصول مالی قانون تجارت مبنی بر اختیار مجمع عمومی در تصویب اسناد مالی شرکت‌ها تعارض داشته است. بنابراین با این استدلال، حذف بخش برق از جدول تبصره ۱۴ را می‌توان تفکیک «مالیه عمومی» به معنای مدیریت منابع دولتی که از محل عواید حاصل از مالکیت منابع طبیعی، درآمد حاصل از مالیات و عوارض و سایر می‌باشد با «مالی شرکتی» که مدیریت درآمدها و هزینه‌های شرکتی می‌باشد، در نظر گرفت که در چهارچوب اصول حکمرانی، سیاست درستی محسوب می‌شود.

ب) «بنگاه‌داری» و «تنظیم‌گری» برق؛ یکی از ویژگی‌های تبصره ۱۴ قوانین بودجه سال‌های گذشته، ارائه اطلاعات واضح و شفاف در خصوص اقتصاد برق و میزان قیمت تمام‌شده و قیمت فروش آن بوده است که با حذف این بخش، عملاً اطلاعات اقتصاد برق نیز از عرصه عمومی و نمایندگان مردم پنهان خواهد ماند. این مسئله در وضعیت کنونی ساختار نهادی صنعت برق که فاقد نهاد تنظیم‌گری بخشی (رگولاتوری) است، اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد چرا که وزارت نیرو هم عرضه انحصاری برق را از طریق کنترل شرکت‌های تابعه به

عنوان بنگاه‌های اقتصادی در اختیار دارد (وزارت نیرو در مقام بنگاه داری) و هم متولی قیمت‌گذاری است (وزارت نیرو در مقام تنظیم‌گری و رگولاتوری)، یعنی عرضه‌کننده انحصاری برق، کنترل بازار را نیز در اختیار دارد که منجر به تعارض منافع و نقش‌های حاکمیتی و بنگاه‌داری وزارت نیرو می‌شود. این مسئله موجب شده است گردش اطلاعات اقتصاد برق مختل و از نظارت بخش‌های دیگر به عنوان مصرف‌کننده برق (بخش صنعتی، کشاورزی و خانگی) خارج شود؛ در نتیجه فرایند قیمت‌گذاری و تخصیص منابع از منظر کل (مجموع رفاه تولید کننده و مصرف کننده) بهینه نگردد. بدین ترتیب می‌توان گفت جدول تبصره ۱۴ در نبود نظام رگولاتوری برق، مهم‌ترین سندی بوده‌است که امکان نظارت بخش عمومی و یا حاکمیتی را بر قیمت‌گذاری و اقتصاد برق فراهم می‌ساخته‌است که با حذف آن، این نظارت از میان رفته‌است و جایگزینی نیز برای آن ارائه نشده‌است.

ج) «مالیات» و «یارانه پنهان» برق؛ یکی از دوگانه‌هایی که در اقتصاد برق در بودجه مطرح می‌باشد، سیاست‌های مالیاتی و یارانه‌ای پنهانی است که در «شیوه قیمت‌گذاری برق بر اساس الگوی مصرف برق» مستتر می‌باشد. مدتی است که وزارت نیرو در قالب «طرح برق امید»، قیمت برق را بر اساس الگوی مصرف تغییر داده به نحوی که محاسبه تعرفه برق را برای کم مصرف‌ها، ارزان یا رایگان نموده و در مقابل محاسبه تعرفه برق را برای پرمصرف‌ها گران؛ این سیاست با این استدلال که دولت باید تخصیص منابع را بهینه سازد و الگوی مصرف را اصلاح نماید، انجام می‌شود؛ هرچند که اینجا هم باز موضوع قیمت‌گذاری در چهارچوب «مالی شرکتی» و موضوع اخذ مالیات و بازتوزیع یارانه در قالب «مالیه عمومی» با هم جابه‌جا شده‌اند. در واقع بنگاه‌های دولتی به عنوان یک بنگاه اقتصادی که عملیات تولید و فروش برق را به انجام می‌رسانند، مجاز نیستند که برق را به کسانی که ثروتمندتر هستند (و مصرف بیشتری دارند) گران‌تر از قیمت اقتصادی بفروشند (به نوعی عوارض یا مالیات پنهان دریافت نمایند)، بلکه «دولت» به نمایندگی از عموم جامعه می‌تواند از مصرف‌کنندگانی که بیشتر مصرف می‌کنند از آن جهت که ثروتمندتر هستند، عوارض یا مالیات بیشتری دریافت نماید و آن را از طریق سیاست‌های بازتوزیعی به بخش‌های محروم‌تر جامعه تزریق کند. به عبارت دیگر وزارت نیرو، مالیه عمومی یعنی اخذ وجوه بیشتر (مالیات پنهان) از پرمصرف‌ها و هزینه‌کرد آنها برای کم مصرف‌ها (یارانه پنهان) - را که امری حاکمیتی است و نیاز به تصویب قانون‌گذار دارد، در چهارچوب مالی شرکتی (به معنای فروش کالا با سیاست تبعیض قیمتی) انجام می‌دهد. این مسئله باعث می‌شود مرز میان «بهره‌وری اقتصادی» که نتیجه مکانیزم‌های اقتصادی است با «سیاست‌های بازتوزیعی» که حق نهادهای عمومی و حاکمیتی است و نیاز به مصوبه مجلس شورای اسلامی دارد، خلط گردد. در واقع وزارت نیرو موظف است برای اخذ بهای بیشتر از پرمصرف‌ها که نوعی مالیات پنهان محسوب می‌شود و صرف آن برای بخش‌های کم مصرف که نوعی یارانه پنهان می‌باشد و جزء مالیه عمومی محسوب می‌شود و دخل و تصرف آن نیازمند نظارت نهاد نمایندگی مردم است، در لایحه بودجه به مجلس شورای ارائه کند و به تصویب برساند؛ این درحالی است که در لایحه بودجه ۱۴۰۰، اثری از این موضوع دیده نمی‌شود. ■

راهکارهای بودجه‌ای برای حل بحران‌های صنعت برق

کمیود نقدینگی، قراردادهای متوقف و عدم سرمایه‌گذاری در صنعت برق در کنار تحریم‌ها و عوامل بین‌المللی، اقتصاد ناتراز برق، نوسان نرخ ارز و انباشت مطالبات بخش خصوصی، مسائلی است که آینده صنعت برق کشور را با مخاطرات جدی مواجه کرده است. در این میان قانون بودجه می‌تواند بخشی از مشکلات صنعت برق را به ویژه در حوزه مالی و حقوقی تا اندازه‌ای حل کند. برای بررسی بودجه صنعت برق در سال ۱۴۰۰ با دکتر «محسن بختیار»، معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزیر نیرو به گفتگو نشسته‌ایم. مشروح گفتگو به شرح زیر است:

محسن بختیار | معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزیر نیرو

مهمترین نقاط تمایز لایحه بودجه ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال‌های گذشته چیست؟ سهم صنعت برق در این بودجه نسبت به گذشته چه تغییراتی داشته است؟

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت نیرو و دستگاه‌های اجرایی زیرمجموعه در فصل انرژی نسبت به قانون سال ۱۳۹۹ در پیوست ۱ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (حدود ۵۸۹ میلیارد تومان)، رشد ۱۷ درصدی داشته است. در سند پیشنهادی برای طرح‌های اولویت دار برق ۲۰ میلیون یورو از محل صندوق توسعه ملی (بند ه تبصره ۴) پیش‌بینی شده است. بررسی توزیع اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای صنعت برق بیانگر توجه ویژه به انجام تعهدات وزارت نیرو در قبال بخش غیردولتی تولیدکننده برق، اولویت سفرهای مقام معظم رهبری و دولت تدبیر و امید و نگاه ویژه دولت به شهروندانی است که در سال‌های اخیر تأمین برق آنها دچار چالش بوده است.

با توجه به ارائه پیشنهاد اصلاح سازوکار تبصره ۱۴ در بودجه سال آتی، آیا می‌توان به پرداخت مطالبات صنعت برق از این محل امیدوار بود؟

ظرفیت‌های بودجه ۱۴۰۰ برای تأمین منابع مالی مورد نیاز طرح‌ها و پروژه‌های اولویت‌دار چیست؟ بودجه سال آتی برای جذب سرمایه و سرمایه‌گذاری در صنعت برق چه ظرفیت‌هایی دارد؟

آیا در بودجه سال آتی برای توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر اعتباری در نظر گرفته شده است و این اعتبار از چه منابعی تأمین خواهد شد؟

در بودجه ۱۴۰۰ برای وصول مطالبات بخش خصوصی صنعت برق از دولت، چه پیشنهاداتی مطرح شده است؟

با عنایت به اینکه درآمدهای حاصل از فروش برق نقشی در تأمین مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها ندارد، جهت حمایت از صنعت برق و با اصلاح سازوکار تبصره ۱۴ درآمدهای حاصل از فروش برق از فرآیند گردش وجوه در سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور معاف بوده و منابع صنعت برق بلافاصله و فوری به شرکت‌های ذی‌ربط برگشت داده می‌شود.

استفاده از سایر ظرفیت‌های تأمین مالی به منظور جلوگیری از بروز وقفه در روند اجرای این طرح‌های اولویت‌دار، کاهش نقش دولت در تأمین مالی طرح‌های عمرانی، تنوع بخشی به منابع مالی و واگذاری طرح‌ها به بخش خصوصی به منظور اجرای سریع‌تر و خودگردان شدن طرح‌ها و توسعه مشارکت عمومی خصوصی، اولویت‌بندی طرح‌ها و هدفمند کردن هزینه‌کرد اعتبارات بر اساس اولویت‌بندی و افزایش بهره‌وری، تقویت اعتبارات طرح‌های قابل خاتمه و افتتاح در سال ۱۴۰۰، تسریع در تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با رویکرد پیشرفت متوازن و فراگیر از ظرفیت‌های پیشنهاد شده برای صنعت برق در لایحه بودجه سال آتی است.

در این بودجه برای حمایت از توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و شبکه برق روستایی و تأمین منابع مالی مطمئن برای این دو حوزه، با استفاده از ظرفیت‌های قانون حمایت از صنعت برق و قانون تشکیل سازمان ساتبا با اخذ ۱۰ درصد مبلغ برق مصرفی تا سقف ۱۹۸۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است.

پیش‌بینی انتشار تا سقف ۶۵۰۰ میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی به صورت ریالی با تضمین شرکت‌های دولتی برای اجرای طرح‌های عمرانی خود، مجوز انتشار تا سقف ۲۳۰۰۰ میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی به صورت ریالی و ارزی با تضمین دولت برای تکمیل طرح‌های نیمه تمام و پرداخت مطالبات پیمانکاران، مشاوران و تأمین کنندگان تجهیزات و همچنین سایر هزینه‌های طرح‌ها و پروژه‌ها از جمله تملک اراضی، استفاده از ظرفیت اوراق تسویه خزانه برای تهاتر بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی، خصوصی) و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی که در چارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال ۱۳۹۹ ایجاد شده، با مطالبات قطعی معوق دولت از اشخاص مزبور تا سقف ۵۰۰۰ میلیارد تومان، پیش‌بینی اعتبار تأمین و خرید برق جزایر جنوب کشور در سقف ۶۲ میلیارد تومان، پیش‌بینی بسته‌های مشارکت عمومی و خصوصی برای اجرای طرح‌های منتخب با اولویت طرح‌های نیمه تمام و آماده بهره برداری یا پروژه‌های تکمیل شده شامل ارائه تسهیلات بانکی با نرخ مخفف، خرید تضمینی محصول تولیدی، ارائه تضامین حاکمیتی برای تأمین مالی خارجی، موافقت با ترهین اموال و یا محل اجرای طرح توسط سرمایه گذار غیردولتی و... در تبصره ۱۹ لایحه از موارد تعریف شده در لایحه بودجه است. ■

تنهاراهکار برای عبور از بحران

ایجاد بستر قانونی
تحصیل منابع مالی پایدار

صنعت برق به عنوان زیرساختی ترین صنعت کشور نقش غیرقابل انکاری در توسعه و پیشرفت کشور دارد و حیات و بقای تمامی صنایع به آن وابسته است. این صنعت برای سرپا ماندن و ایفای نقش خود نیاز به حمایت، منابع مالی و سرمایه‌گذاری دارد لذا لازم است در اسناد بالادستی و بودجه سالانه کشور نسبت به این اهمیت، برای آن جایگاه و اعتبار کافی اختصاص داده شود. با توجه به قرار گرفتن در فصل بررسی بودجه ۱۴۰۰، با دکتر «نصرت‌الله عباس‌زاده»، مدیرکل دفتر بودجه و توسعه سرمایه‌گذاری شرکت توانیر به گفتگو نشستیم تا وضعیت صنعت برق در بودجه سال آتی، ظرفیت بودجه ۱۴۰۰ برای تامین منابع مالی طرح‌ها و پروژه‌های اولویت‌دار و آینده اقتصادی صنعت برق را بررسی کنیم. مشروح گفتگو را در ادامه می‌خوانید:

نصرت‌الله عباس‌زاده | مدیرکل دفتر بودجه و توسعه سرمایه‌گذاری شرکت توانیر

از ابتدا نحوه استقرار و سازماندهی صنعت برق به‌گونه‌ای بوده که متکی به درآمدهای داخلی خود و کم‌تروایسته به بودجه عمومی دولت باشد. به اعتقاد من یکی از نقاط برجسته‌ای که صنعت برق را از سایر بخش‌ها متمایز می‌سازد همین سازماندهی و استقلال از بودجه عمومی دولت و به تبع آن منابع نفت است. به عبارت دیگر الان که دغدغه اصلی همه دلسوزان اقتصادی کشور، اصلاح ساختار بودجه دولت و عدم اتکای آن حداقل در بخش جاری به منابع ناشی از فروش نفت است، این آرزو در صنعت برق آن هم به همت و درایت پیشینیان در حال تحقق بود؛ لیکن در این صنعت هم تقریباً بعد از برنامه چهارم توسعه و طرح تثبیت قیمت‌ها به تدریج آن خودکفایی درآمدی که تا پایان برنامه سوم توسعه در حال وقوع بود، عملاً از دست رفت.

اگر قیمت تمام شده هر کیلووات ساعت برق را به عنوان شاخصی برای سنجش کلیت بودجه این صنعت در نظر بگیریم، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ قیمت تمام شده برق بدون سوخت و با هزینه استهلاک دفتری حدود ۱۹۵ تومان به ازای هر کیلووات ساعت است که رقم قابل مقایسه آن در سال ماقبل آن حدود ۱۴۰ تومان بوده است. این در حالی است که متوسط قیمت فروش برق به مشترکین در حال حاضر تقریباً ۸۸ تومان به ازای هر کیلووات ساعت است. از دیدگاه منابع و مصارف صنعت برق و مقایسه آن با بودجه کل کشور هم می‌توان گفت که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ از بودجه ۲۴۳۶ هزار میلیارد تومانی کل کشور، ۸۳/۷ هزار میلیارد تومان (حدود ۳/۴ درصد) مربوط به صنعت برق است. این ارقام در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۲۰۲۷ و ۵۶/۲ هزار میلیارد تومان بوده است.

برای پوشش بخشی از کسری‌هایی که در بالا اشاره شد و تسویه و تهاتر بخشی از بدهی‌های این صنعت، در سال‌های اخیر ظرفیت‌هایی در قوانین بودجه پیش‌بینی شده است. در این میان، در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور بطور خاص در بند (و) تبصره (۵) و بند (د) تبصره (۷) ظرفیت مناسبی برای تهاتر بخشی از بدهی‌های صنعت برق منظور شده بود و صنعت برق نیز تا حدود زیادی از این ظرفیت‌ها استفاده کرده است و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نیز بخشی از این ظرفیت‌ها همچنان پیش‌بینی شده است. با این حال، در تبصره (۱۴) قانون بودجه سال جاری ترتیباتی دیده شد که گردش همین نقدینگی اندک صنعت برق را با چالش‌های زیادی روبرو کرد و پرداخت‌های ضروری صنعت برق را با مشکلات متعددی مواجه ساخت. از این‌رو لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در حالی به مجلس شورای اسلام تقدیم شده که صنعت برق در شرایط سخت تأمین نقدینگی برای پیشبرد تعمیرات اساسی نیروگاه‌ها و شبکه‌های برق برای رویارویی با اوج مصرف برق تابستان سال آینده قرار دارد.

حسب حساسیت‌هایی که تأمین نیازهای اساسی این صنعت زیربنایی دارد، دولت در تنظیم تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ترتیباتی اتخاذ کرده است که حداقل همین منابع اندک صنعت برق بلافاصله در اختیار شرکت‌های خدمات‌رسان برق قرار گیرد و امیدواریم که با کمک نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی به همین ترتیب مورد تصویب قرار گیرد.

در بودجه ۱۴۰۰ برای وصول
مطالبات بخش خصوصی
صنعت برق از دولت چه
پیشنهاداتی مطرح شده
است؟ظرفیت‌های بودجه ۱۴۰۰
برای تامین منابع مالی مورد
نیاز طرح‌ها و پروژه‌های
اولویت‌دار چیست؟ سهم
صنعت برق در این بودجه
نسبت به گذشته چه
تغییراتی داشته است؟با توجه به تصمیم وزارت
نیرو برای اجرای طرح برق
امید در راستای کمک به
اقتشار ضعیف و صرفه‌جویی
در مصرف برق، در بودجه
۱۴۰۰ چه منابعی برای تامین
منابع مالی این طرح در نظر
گرفته شده است؟با توجه به ارائه پیشنهاد
اصلاح ساز و کار تبصره
۱۴ در بودجه سال آتی،
آیا می‌توان به پرداخت
مطالبات صنعت برق از این
محل امیدوار بود؟در پایان، آینده اقتصادی
صنعت برق را چگونه ارزیابی
می‌کنید؟

همچون سنوات اخیر، بستر قانونی برای تهاتر بدهی‌های صنعت برق با استفاده از ابزارهایی مانند اوراق تسویه در بند (و) تبصره (۵) در لایحه بودجه ۱۴۰۰ پیش‌بینی شده است. ظرفیت قابل توجه دیگری هم که در بودجه‌های سنواتی بطور خاص در بند (ه) تبصره (۵) پیش‌بینی می‌شود، ظرفیت اسناد خزانه اسلامی است که البته در دو سال اخیر بستر استفاده تولیدکنندگان غیردولتی برق از این ظرفیت فراهم نشده و امیدواریم که در مجلس شورای اسلامی در تصویب این بند، بستر مورد نظر برای تهاتر بخشی از بدهی‌های صنعت برق به تولیدکنندگان غیردولتی برق از محل این ظرفیت اسناد خزانه اسلامی فراهم شود.

سهم منابع عمومی دولت در اعتبارات طرح‌های صنعت برق بسیار ناچیز است. به نظر می‌رسد در شرایط فعلی صنعت برق که ناترازی درآمدی آن تقریباً برای همگان روشن است، تنها راه حل برون رفت از تنگنای تامین مالی اجرای پروژه‌های مهم و اولویت‌دار، استفاده از روش‌های دیگر تامین مالی شامل اخذ تسهیلات داخلی، فاینانس خارجی و منابع ناشی از فروش اموال و دارایی‌های مازاد است که امیدواریم در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ این بستر فراهم شود. علاوه بر این در تبصره (۱۹) هم زمینه مشارکت عمومی - خصوصی (PPP) در طرح‌های صنعت برق فراهم است که قطعاً مشارکت سندیکا در این مسیر بسیار مفید خواهد بود.

ضمناً برای بازسازی و بهینه‌سازی تأسیسات برقی و نیروگاه‌های فرسوده و همچنین حمایت از تولید و ایجاد زیرساخت‌های برق شهرک‌های صنعتی، رابزنی‌هایی با دولت و مجلس انجام شده است که انشاءالله در قانون بودجه سال آینده بستر این موضوع نیز فراهم شود.

حسب مجوز صادر شده به وزارت نیرو در راستای بند (س) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۹ طرح برق امید، با هدف ترغیب مشترکان به توسعه فرهنگ صرفه‌جویی و مدیریت مصرف برق، مشارکت بیشتر مشترکان در کاهش مصرف در ساعات اوج مصرف، ترغیب آنان به استفاده از تجهیزات برقی کم‌مصرف، ترغیب سازندگان داخلی لوازم خانگی برقی به ساخت تجهیزات پربازده و افزایش مشارکت مصرف‌کنندگان خانگی در تولید برق با استفاده از انرژی تجدیدپذیر تعریف شد. در این طرح، مشترکان کم‌مصرف تا زمانی که الگوی مصرف را رعایت کنند، از تخفیف ۱۰۰ درصدی بهره‌مند خواهند شد. همچنین این طرح برای اصلاح مصرف مشترکان پرمصرف، اقدامات بهینه‌سازی مصرف و یا نصب مولد خورشیدی کوچک (خود تأمین) را از طریق تأمین مالی بانکی ارائه می‌کند تا آنها بتوانند بخشی از برق خود را تأمین کرده و حداقل تا سطح خوش مصرفی از میزان مصرف در شبکه برق کشور بکاهند. در غیر این صورت پس از ۶ ماه، ۱۰٪ به صورت حساب برق آنها افزوده خواهد شد. یکی از مزایای اصلی اجرای این طرح این است که هرچه از میزان مصرف بخشی خانگی کمتر شود، برق صرفه‌جویی شده می‌تواند به بخش صنعتی تزریق شده و باعث رونق تولید و صنعت شود. همچنین با اجرای این طرح از میزان سرمایه‌گذاری‌های مورد نیاز در حوزه‌های مختلف صنعت برق کاسته می‌شود.

از سال ۱۳۹۷ با اجرای تبصره یاد شده اختیار و دسترسی به منابع اعتباری از صنعت برق سلب و دریافت اعتبارات منوط به انجام فرآیند پیچیده و زمان‌بر تخصیص شد که این موضوع امر شرکت‌داری در صنعت برق را با چالش جدی روبرو و مشکلات عدیده‌ای در توسعه زیرساخت‌ها، عدم امکان برنامه‌ریزی صحیح برای اجرای برنامه‌های تعمیرات و بهینه‌سازی نیروگاه‌ها و شبکه برق و تأخیر در پرداخت به‌موقع حقوق پرسنل شاغل در نیروگاه‌ها، شرکت‌های برق و توزیع نیروی برق و مطالبات پیمانکاران تعمیر و نگهداری شبکه‌های برق ایجاد کرده است. در صورت تصویب مفاد تبصره (۱۴) مطابق لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مشکلات صنعت برق تا اندازه‌ای مرتفع خواهد شد.

همانطور که در ابتدای مطالب عرض کردم، بعد از برنامه چهارم توسعه، وضعیت اقتصاد صنعت برق از ریل صحیح و اصولی آن بتدریج خارج شده و پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تمام شده و تکلیفی برق از طرف دولت هم علاوه بر اینکه تاکنون مقدور نبوده، اتکاء به این منابع با نظریات کارشناسی هم خیلی مطابقت ندارد؛ هرچند که از استناد قانونی بسیار محکمی مثل ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق کشور هم برخوردار است. لذا تا زمانی که بستر قانونی تحصیل منابع مالی پایدار برای صنعت برق فراهم نشود، برنامه‌ریزی مناسب برای سرو سامان دادن به اقتصاد این صنعت دچار مشکل می‌باشد. به نظر می‌رسد بایستی در برنامه هفتم توسعه مشابه برنامه سوم، زمینه تعدیل درآمدها متناسب با سطح عمومی قیمت‌ها فراهم شود، در غیر این صورت هر تصمیم دیگری حکم مُسکن را خواهد داشت. ■

مصطفی‌رجبی مشهدی | سخنگوی صنعت برق

انتظارات و امیدها

انتظارات و امیدهای صنعت برق در قانون بودجه سال ۱۴۰۰

مابه التفاوت آن را در بودجه های سنواتی پیش بینی و پرداخت کند. از زمان ابلاغ قانون مذکور پرداخت نقدی از این بابت به صنعت برق اختصاص نیافته است لیکن از ظرفیت های اسناد خزانه اسلامی و اوراق تسویه خزانه برای وصول مطالبات از دولت استفاده شده است.

در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ امکان استفاده از ظرفیت اسناد خزانه اسلامی برای پرداخت بدهی به نیروگاههای غیردولتی وجود داشت اما با تغییر مفاد بند «ه» تبصره ۵ و حذف اختصاص اوراق بابت طلب نیروگاهها امکان استفاده از ظرفیت اسناد خزانه اسلامی برای تسویه بدهی های صنعت برق از محل مابه التفاوت مذکور وجود ندارد. فراهم کردن ظرفیت قانونی استفاده از اسناد خزانه اسلامی برای تسویه بدهی به نیروگاه‌ها می تواند ضمن وصول مطالبات از دولت به استمرار سرمایه گذاری بخش غیردولتی در حوزه تولید برق و احداث نیروگاه های جدید منجر شود.

از طرف دیگر عدم پرداخت مطالبات بخش غیردولتی منجر به ناتوانی آنها در پرداخت مالیات به سازمان امور مالیاتی شده است. بدین منظور طلبکاران غیردولتی برای حل این موضوع با استفاده از ظرفیت بند «پ» ماده ۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای توان مالی کشور بدهی مالیاتی خود را به شرکت های دولتی صنعت برق که از آنها طلب دارند، منتقل کرده اند. در حال حاضر شرکت های دولتی صنعت برق از بابت مالیات های انتقالی بیش از ۲ هزار میلیارد تومان بدهی به سازمان امور مالیاتی دارند. از طرف مقابل صنعت برق حداقل ۳۰ هزار میلیارد تومان از دولت طلبکار است. علی رغم آنکه در بند «و» تبصره ۵ امکان تهاتر بدهی مالیاتی و مطالبات از دولت در قالب اوراق تسویه نوع ۲ وجود دارد، لیکن به دلیل ظرفیت کم این بند قانون بودجه عمده این رقم در سنوات گذشته تسویه نشده و منجر به چالش با سازمان امور مالیاتی شده است. از این رو اختصاص ظرفیت ویژه به صنعت برق برای استفاده از اوراق تسویه مالیاتی می تواند در این راه دشوار صنعت برق بسیار راهگشا باشد.

نکته مهم دیگر آن است که عمر برخی از تجهیزات شبکه ها برق بویژه در کلان شهرها از ۵۰ سال نیز فراتر رفته است و به طور کلی ۳۰ درصد تجهیزات شبکه های برق کلان شهرها و ۶ درصد کل تجهیزات صنعت برق در سراسر کشور فرسوده است. این شبکه های فرسوده توان تحمل افزایش مصرف در تابستان را ندارند و در برابر پدیده های جوی و بلایای طبیعی نیز بسیار آسیب پذیرند. از این رو بهینه سازی و نوسازی شبکه های فرسوده ضرورتی اساسی برای تامین برق پایدار است. بدین منظور برنامه اجرایی بهینه سازی و نوسازی شبکه های فرسوده در صنعت برق تهیه شده که این برنامه ۳ ساله به اعتباری حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان نیاز دارد. یکی از روشهای تامین مالی این امر فروش داراییها و اموال مازاد صنعت برق است لیکن در سنوات گذشته منابع حاصل فروش اموال و داراییها به صنعت برق بازنگشته است. **در صورتیکه امکان تخصیص ۱۰۰ درصدی منابع حاصل از فروش اموال و دارایی ها به صنعت برق در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ فراهم گردد می تواند نقش مهمی در تامین منابع برای بهینه سازی و نوسازی شبکه های فرسوده ایفا کند.**

کوتاه سخن اینکه صنعت برق زیر ساخت صنایع دیگر و سایر خدمات شهروندی است و زندگی بدون آن براحتی ممکن نیست. قانون بودجه فرصت مغتنمی برای توجه به این زیر ساخت حیاتی است. حمایت نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی و صاحب نظران از ظرفیت های قانونی برای تهاتر بدهی ها و همچنین بازگشت فوری و مستقیم تمامی وجوه دریافتی از فروش برق به صنعت برق و حذف فرآیند گردش سازمان هدفمند سازی یارانه ها و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور که به تأیید دولت رسیده است، برای تأمین نیازهای مالی راهگشا خواهد بود.■

منبع: روزنامه دنیای اقتصاد

صنعت برق کشور بعد از برنامه چهارم توسعه کشور و طرح تثبیت قیمت ها همواره با ناترازی درآمدی و کسری منابع برای توسعه طرح های صنعت برق روبرو بوده و بتدریج خودکفایی درآمدی صنعت برق که تا پایان برنامه سوم توسعه کشور در حال تحقق بود، عملاً از دست رفته است. در حال حاضر بدهی صنعت برق به تولیدکنندگان برق و پیمانکاران به بیش از پنجاه هزار میلیارد تومان رسیده است و در صورت ادامه روند کنونی این صنعت را با بحران کسری شدید نقدینگی روبرو خواهد کرد که تأثیرات ناخوشایندی را در جلب مشارکت بخش خصوصی برای تأمین برق مطمئن خواهد داشت. نیازهای مالی صنعت برق، در دو بخش جاری و سرمایه ای قابل تفکیک است. در بخش جاری بهره برداری، سرویس و نگهداری شبکه های برق و خرید برق از نیروگاه های بخش خصوصی مهمترین سرفصل های هزینه ای بوده و در بخش سرمایه ای احداث شبکه ها و به صورت محدود احداث نیروگاه های دولتی از اجزاء اصلی سرمایه گذاری توسط دولت است. توضیح اینکه عمده نیروگاه ها با سرمایه گذاری بخش خصوصی احداث می شود. منابع حاصل از فروش برق در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ حدود ۲۶ هزار میلیارد تومان پیش بینی شده است که حتی تکافوی خرید برق از نیروگاههای کشور و بهره برداری و نگهداری از شبکه های انتقال، فوق توزیع و توزیع نیروی برق را نمی دهد.

در بخش جاری عمده اتکا صنعت برق به تأمین منابع از فروش برق داخلی کشور است. در بخش سرمایه ای نیز علاوه بر اتکا به فروش برق، از فروش انشعاب به متقاضیان جدید بخشی از هزینه ها جبران می شود. در شرایط کنونی کسری منابع نقدی تأثیر خود را در هر دو بخش کارهای اجرایی بهره برداری و نگهداری نیروگاه ها و شبکه های برق و همچنین طرح های توسعه ای احداث نیروگاه ها و شبکه برق گذاشته است و منجر به کندی عملیات بازسازی و بهینه سازی شبکه های فرسوده برق شده است.

در این شرایط در حالی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به مجلس شورای اسلامی ایران تقدیم شد که صنعت برق در وضعیت سخت تأمین نقدینگی برای پیشبرد تعمیرات اساسی نیروگاه ها و شبکه های برق برای رویارویی با اوج مصرف برق تابستان سال آینده قرار دارد. صنعت برق برای پاسخگویی به نیازهای جدید و اتصال متقاضیان برق به شبکه سراسری، اجرای به موقع طرح های در دست اقدام برای توسعه ظرفیت تولید نیروگاه ها و رفع محدودیت های شبکه هدف گذاری کرده است. اجرای به موقع این طرح ها نیز به تزریق منابع نقدی به پیمانکاران و تولید کنندگان تجهیزات برقی نیازمند است. در عین اینکه صنعت برق با محدودیت های شدید مالی مواجه است، در تبصره (۱۴) قانون بودجه سال جاری ترتیباتی دیده شده بود که گردش همین نقدینگی ناکافی ناشی از فروش برق به قیمت تکلیفی را نیز با چالش های زیادی به دلیل گردش در منابع و مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه ها روبرو کرد و پرداختهای ضروری صنعت برق را با مشکلات متعددی مواجه ساخت. حسب حساسیت هایی که تأمین نیازهای اساسی این صنعت زیربنایی دارد، دولت در تنظیم تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ترتیباتی اتخاذ کرده است که حداقل همین منابع اندک صنعت برق بلافاصله در اختیار شرکت های خدمات رسان برق قرار گیرد و امیدواریم که با کمک نمایندگان مجلس شورای اسلامی به همین ترتیب مورد تصویب قرار گیرد.

از طرفی مطالبات صنعت برق از دولت بابت مابه التفاوت قیمت فروش و قیمت های تکلیفی برق تا سال ۱۳۹۷ حدود ۲۸ هزار میلیارد تومان رسیده بود که برآورد می شود معادل همین میزان مطالبات در سال ۱۳۹۸ به دلیل افزایش هزینه های تأمین برق به این مقدار افزوده شود. مطابق ماده ۶ قانون حمایت از صنعت برق وقتی دولت صنعت برق را مکلف می سازد برق را به قیمتی کمتر از قیمت تمام شده مورد تایید سازمان حسابرسی به فروش برساند، می بایست

نقشه راه مالی صنعت برق چه خواهد بود؟

نقیسه زارع کهن | روزنامه نگار

چند وقتی هست که لایحه بودجه ۱۴۰۰ کشور از سوی دولت اعتدال به مجلس نوبا فرستاده شده متنی که از یک سواخرین لایحه نوشته شده دولت یازدهم است و از طرف دیگر اولین لایحه ای که مجلس جدید آن را می خواهد بررسی کند؛ اما این تنها نکته و وجه تمایز آن نیست که لایحه بودجه ۱۴۰۰ در حالی به مجلس تقدیم شده است که تقریباً همه بخش های اقتصادی کشور به دلیل بی ثباتی های مستمر، جهش ناگهانی نرخ ارز و سایر نهاده های تولید، افزایش تورم، تداوم اثرات سوء ناشی از تحریم ها و همچنین استمرار محدودیت ها و مشکلات ناشی از شیوع بیماری کرونا در شرایط بسیار دشواری به سر می برزند.

بنابراین به اذعان اغلب کارشناسان و صاحب نظران بودجه ۱۴۰۰ نباید تنها یک سند بالادستی برای تعیین سیاست های کلی مالی کشور و سهم بخش های مختلف از بودجه عمومی در سال آینده باشد؛ بلکه باید یک نسخه نجات برای اقتصاد و صنعت کشور باشد.

از دیگر سونگاهی به وضعیت موجود در صنایع زیرساختی نظیر صنعت برق، نشان می دهد که چالش ها به عمق زیربنای اصلی توسعه کشور رسوخ کرده و پایه های آن ها را متزلزل کرده اند. در صنعت برق تداوم وضعیت بحرانی مالی وزارت نیرو و نوسانات غیرقابل پیش بینی قیمت ها، به توقف تعداد قابل توجهی از قراردادهای زیرساختی این صنعت منجر شده است.

صنعت برق کشور بعد از برنامه چهارم توسعه کشور و طرح تثبیت قیمت ها همواره با ناترازی درآمدی و کسری منابع برای توسعه طرح های صنعت برق روبرو بوده و به تدریج خودکفایی درآمدی صنعت برق که تا پایان برنامه سوم توسعه کشور در حال تحقق بود، عملاً از دست رفته است. در حال حاضر بدهی صنعت برق به تولیدکنندگان برق و پیمانکاران به بیش از پنجاه هزار میلیارد تومان رسیده است و در صورت ادامه روند کنونی این صنعت را با بحران کسری شدید نقدینگی روبرو خواهد کرد که تأثیرات ناخوشایندی را در جلب مشارکت بخش خصوصی برای تأمین برق مطمئن خواهد داشت.

ضمن آن که براساس برآوردها در حال حاضر صنعت برق ایران بیش از ۶۰۰ قرارداد متوقف در حوزه توزیع و ۴۰۰ قرارداد در حوزه انتقال دارد. راهکار مقطعی برای عبور از این مسئله، غربالگری این قراردادها، شناسایی و تأمین مالی برای ادامه قراردادهای مهم و اولویت دار و خاتمه قراردادهای فاقد اولویت است و البته که نیاز به بسترهای قانونی دارد که وزارت نیرو و توانیر را متعهد و مکلف به تعیین تکلیف این قراردادها کند. از این رو توجه به جریان مالی صنعت برق در لایحه بودجه ۱۴۰۰ بسیار مهم و برای این صنعت حیاتی است.

لایحه و ۲۶ هزار
میلیارد تومان
اعتبار برای بخش نیرو

اما در لایحه ارائه شده از سوی دولت به مجلس چقدر به این مسائل توجه شده و مصائب صنعت برق مورد توجه قرار گرفته است؟ با بررسی کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۰ مشخص شده است که در مجموع حدود ۲۶ هزار میلیارد تومان اعتبار برای وزارت نیرو و واحدهای زیرمجموعه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (شامل منابع تملک دارایی های سرمایه ای، هزینه ای، ردیف های متفرقه) پیش بینی شده که اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای وزارت نیرو و دستگاه های اجرایی زیرمجموعه نسبت به قانون سال گذشته در پیوست ۱ لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (حدود ۱۱ هزار و ۲۷۰ میلیارد تومان) رشد ۴۰ درصدی داشته است.

هم چنین در لایحه بودجه ۱۴۰۰ طرح های فصل منابع آب به میزان ۷ هزار و ۶۲۶ میلیارد تومان، فصل انرژی ۵۸۹ میلیارد تومان و فصل آب و فاضلاب ۳ هزار و ۱۱ میلیارد تومان پیش بینی شده است. و به منظور تکمیل طرح های در دست اجرا و تعهدات دولت به سرمایه گذاران خصوصی، حدود ۱۵ هزار میلیارد تومان اعتبار هزینه ای، یارانه ای و عمرانی دیگر از محل عوارض آب و برق، ردیف های یارانه ای و ردیف های متفرقه برای وزارت نیرو شرکت های زیرمجموعه آن اختصاص داده است. در همین حال برای طرح های اولویت دار صنعت آب و برق، ۱۷۰ میلیون یورو از محل صندوق توسعه ملی اختصاص پیدا کرده است.

از دیگر سو آن گونه که محسن بختیار معاون برنامه ریزی و امور اقتصادی وزیر نیرو گفته است: نظریه تکلیفی بودن تعرفه های آب و برق و فاصله قابل توجه این تعرفه ها با قیمت تمام شده، درآمدهای حاصل از فروش آب و برق سهمی در تأمین مصارف سازمان هدفمند سازی یارانه ها ندارد، بنابراین برای حمایت از صنعت آب و برق و به پیشنهاد دولت در لایحه بودجه سال آینده با اصلاح سازوکار تبصره ۱۴ درآمدهای حاصل از فروش آب و برق از فرایند گردش وجوه در سازمان هدفمند سازی یارانه ها و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور معاف بوده و منابع صنعت آب و برق بلافاصله و فوری به شرکت های ذی ربط برگشت داده می شود.

انرژی‌های تجدیدپذیر و بودجه

چه فکری برای بدهی‌ها شده است؟

چگونگی بازگشت منابع درآمدی صنعت برق

ردیف‌های هزینه‌ای و یارانه‌ای پیش‌بینی شده کدامند؟

۲ هزار و ۳۱۰ میلیارد برای تکمیل پروژه‌های اقتصادمقاومتی

یک هزار و ۱۶۴ میلیارد تومان برای تکمیل مصوبات سفر مقام معظم رهبری

از دیگر مشخصه‌های لایحه بودجه ۱۴۰۰ در حوزه توسعه انرژی‌های تجدید پذیر و شبکه برق روستایی تأمین منابع مالی مطمئن برای حمایت از آن‌هاست که با استفاده از ظرفیت‌های قانون حمایت از صنعت برق و قانون تشکیل سازمان ساتبا با اخذ ۱۰ درصد مبلغ برق مصرفی تا سقف یک هزار و ۹۸۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است.

همچنین انتشار اوراق مالی اسلامی به صورت ریالی با تضمین شرکت‌های دولتی برای اجرای طرح‌های عمرانی خود تا سقف ۶ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان در این لایحه پیش‌بینی شده است و برای انتشار اوراق مالی اسلامی به صورت ریالی و ارزی با تضمین دولت برای تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و پرداخت مطالبات پیمانکاران، مشاوران و تأمین‌کنندگان تجهیزات و همچنین سایر هزینه‌های طرح‌ها و پروژه‌ها ازجمله تملک اراضی تا سقف ۲۳ هزار میلیارد تومان در لایحه بودجه ۱۴۰۰ مجوز داده‌شده است.

به گفته معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزیر نیرو استفاده از ظرفیت اوراق تسویه خزانه تا سقف ۵ هزار میلیارد تومان برای تهاتر بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی (تعاونی، خصوصی) و نهادهای مؤسسات عمومی غیردولتی که در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال گذشته ایجادشده، با مطالبات قطعی معوق دولت از اشخاص مزبور در این لایحه در نظر گرفته شده است.

آن گونه که از گفت‌وگو با کارشناسان برمی‌آید در تبصره (۱۴) قانون بودجه سال جاری گردش نقدینگی ناکافی ناشی از فروش برق به قیمت تکلیفی با چالش‌های جدی روبرو بود و به خاطر گردش نقدینگی صنعت برق در منابع و مصارف سازمان هدفمند سازی یارانه‌ها، پرداخت‌های ضروری صنعت برق با مشکلات متعددی مواجه شد بنابراین یکی از مواردی که در بخش نیروی لایحه بودجه ۱۴۰۰ مدنظر قرار گرفته روند بازگشت منابع درآمدی صنعت برق است و لذا دولت در تنظیم تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ترتیبی اتخاذ کرده است که حداقل همین منابع اندک صنعت برق بلافاصله در اختیار شرکت‌های خدمات رسان برق قرار گیرد.

درباره ردیف‌های هزینه‌ای و یارانه‌ای پیش‌بینی شده در بودجه در حوزه نیرو می‌توان گفت که اعتبار خرید تضمینی آب و پساب از بخش غیردولتی در سقف یک هزار و ۸۲۵ میلیارد تومان، اعتبار تأمین و خرید برق جزایر جنوب کشور در سقف ۶۲ میلیارد تومان پیشنهادشده است.

علاوه بر این، بسته‌های مشارکت عمومی و خصوصی برای اجرای طرح‌های منتخب با اولویت طرح‌های نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری یا پروژه‌های تکمیل شده شامل ارائه تسهیلات بانکی با نرخ ترجیحی، خرید تضمینی محصول تولیدی، ارائه تضامین حاکمیتی برای تأمین مالی خارجی، موافقت با ترهین اموال و یا محل اجرای طرح توسط سرمایه‌گذار غیردولتی و غیره در تبصره ۱۹ لایحه مدنظر قرار گرفته است.

نکته مهم دیگری که با بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۰ می‌توان متوجه آن شد این است که برای ۶۰۴ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام وزارت نیرو ۱۱ هزار و ۲۷۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که این اعتبارات شامل فصول عمده ازجمله ۳۵۲ طرح در فصل منابع آب با ۷ هزار و ۶۲۶ میلیارد تومان اعتبار، ۴۸ طرح در فصل انرژی با ۵۸۹ میلیارد تومان اعتبار، ۱۹۶ طرح در فصل آب و فاضلاب با ۳ هزار و ۱۱ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. هم‌چنین با توجه به اولویت تکمیل پروژه‌ها و طرح‌های اقتصاد مقاومتی بیش از ۲ هزار و ۳۱۰ میلیارد تومان از اعتبارات وزارت نیرو در فصول آب و آب و فاضلاب برای تکمیل این طرح‌ها (۵۰ طرح) در سال ۱۴۰۰ توزیع شده است.

یکی دیگر از اولویت‌های توزیع اعتبارات وزارت نیرو در لایحه بودجه ۱۴۰۰ در نظر گرفتن بودجه‌ای برای تکمیل مصوبات سفر مقام معظم رهبری بوده است که به گفته معاون وزیر نیرو بیش از یک هزار و ۱۶۴ میلیارد تومان از اعتبارات فصول آب و آب و فاضلاب به‌طور ویژه به این طرح‌ها (۳۶ طرح) در سال ۱۴۰۰ اختصاص یافته است. ضمن این‌که برای تکمیل و بهره‌برداری ۱۵۰ طرح مصوب سفرهای استانی دولت تدبیر و امید در فصول آب و آب و فاضلاب این وزارتخانه بیش از ۴ هزار و ۱۴۶ میلیارد تومان در سال آینده اختصاص داده شده است.

تعیین منابع مالی برای طرح برق امید

ایرادات وارده به لایحه بودجه چیست؟

وزارت نیرو با همکاری دولت طرحی را به عنوان برق امید از ابتدای آبان امسال اجرایی کرد به طوری که این طرح شامل خوش مصرف‌ها و با تخفیفات ویژه‌ای در جهت فرهنگ سازی بهینه مصرف برق انجام و به تصویب رسید، در این طرح مشترکان به سه دسته کم مصرف، خوش مصرف و پرمصرف تقسیم می‌شوند به طوری که برای هر دسته متناسب با منطقه محل سکونت، نحوه‌ی الگوی مصرف برق تعیین می‌شود. مشترکان برق به تناسب مشارکت در این طرح از مزایای تشویقی شامل تخفیف تا ۱۰۰ درصد تعرفه برق بهره‌مند می‌شوند. این موضوع در بودجه ۱۴۰۰ هم مورد بحث و بررسی قرار گرفته و دولت برای اجرای آن منابع مالی خاصی را در اختیار وزارت نیرو قرار داده است. براساس این طرح مقرر شده از خانوارهایی که درصد مصارفشان پایین است هزینه‌ای دریافت نشود و برعکس از مشترکانی که جزو افراد پرمصرف هستند مبالغ بیشتری دریافت شود.

اما همین نکاتی که به زعم برخی بسیار مثبت است منتقدانی هم دارد که می‌گویند توجه کافی و عملی به حوزه نیرو و به ویژه صنعت برق در لایحه بودجه ۱۴۰۰ صورت نگرفته است.

فریدون اسعدی کارشناس حوزه انرژی در این زمینه با اشاره به این نکته که «در برنامه ششم توسعه مقرر شد سالیانه ۵ هزار مگاوات به ظرفیت تولید کشور اضافه شود اما این هدف بنا به دلایل متعدد ازجمله کاهش سرمایه‌گذاری، بازگشت تحریم‌ها در سال ۱۳۹۷، اقتصاد نامتوازن برق، ساختار عریض و طویل وزارت نیرو و... محقق نشده است و عدم تحقق این هدف نگرانی‌های جدی را برای صنعت برق و علی‌الخصوص تأمین پایدار برق در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ ایجاد کرده است»، با اشاره به بدهی بیش از ۴۵ هزار میلیارد تومانی صنعت برق در روزنامه دنیای اقتصاد نوشته است: «بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که در لایحه برعکس قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، بخش برق، کمتر مورد توجه دولت قرار گرفته است.» بر همین مبنا وی پیشنهادهایی هم چون: «تعیین تکلیف بدهی کلان وزارت نیرو به بخش‌های مختلف صنعت برق؛ تعیین رابطه مناسب بین شرکت ملی گاز، شرکت ملی پالایش و پخش و شرکت توانیر در مورد قیمت‌گذاری سوخت تحویلی به نیروگاه‌ها؛ در نظر گرفتن منابع مناسب برای اصلاح و بهسازی زیرساخت‌های زنجیره تأمین برق؛ برق‌رسانی به شهرک‌های صنعتی؛ توجه به نیروگاه‌های خود تأمین؛ اصلاح قیمت برق برای آن دسته از کالاهایی که صادراتی هستند و مشمول قیمت‌گذاری نمی‌شوند؛ احتساب قیمت برق به صورت تکلیفی و یارانه‌ای برای مشترکین خانگی در یک منطقه جغرافیایی از کشور و اجرای دقیق ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق مصوب سال ۱۳۹۴ در خصوص پیش‌بینی اعتبار لازم جهت پرداخت مابه‌التفاوت قیمت فروش تکلیفی انرژی برق و انشعاب با قیمت تمام‌شده در بودجه ۱۴۰۰ توسط سازمان برنامه و بودجه کشور» را مطرح کرده است.

اما با بررسی دیگر نگاه‌های مطرح‌شده در این زمینه به نظر می‌رسد یکی دیگر از نکاتی که در بودجه ۱۴۰۰ باید به صورت جدی مدنظر قرار گیرد، لزوم ایجاد فرصت‌های قانونی برای بهسازی و نوسازی شبکه‌های انتقال و توزیع است. این امر نه تنها در کاهش چشمگیر تلفات برق و عرضه برق امن تر و با کیفیت‌تر تأثیری انکارناپذیر دارد، بلکه می‌تواند جایگزینی مناسب و کم‌هزینه برای سرمایه‌گذاری‌های کلان در حوزه احداث نیروگاه باشد.

چراکه عمر برخی از این تجهیزات از ۵۰ سال نیز فراتر رفته و ۱۶ درصد کل تجهیزات صنعت برق در سراسر کشور هم فرسوده است. برآوردها حاکی از آن است که بهسازی و نوسازی شبکه به حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد و در صورتی که امکان تأمین مالی این طرح از طریق مولدسازی دارایی‌های صنعت برق و تخصیص صد درصدی عواید آن به این صنعت در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ فراهم شود، گام مؤثری در راستای بهینه‌سازی و نوسازی شبکه‌های فرسوده برداشته خواهد شد.

از طرفی یکی دیگر از ایرادات مطرح‌شده به لایحه ۱۴۰۰ در بخش مالی صنعت برق منابع حاصل از فروش برق است. با توجه به آن‌که نیازهای مالی صنعت برق، در دو بخش جاری و سرمایه‌ای قابل تفکیک است و عمده نیروگاه‌ها با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی احداث می‌شود. منابع حاصل از فروش برق در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ حدود ۲۶ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که حتی تکافوی خرید برق از نیروگاه‌های کشور و بهره‌برداری و نگهداری از شبکه‌های انتقال، فوق توزیع و توزیع نیروی برق را نمی‌دهد.

در هر حال لایحه بودجه ارائه شده است و البته مجلسان اصلاروی خوشی به آن نشان نداده‌اند. اما آن چه مشخص است این است که صنعت برق برای پاسخگویی به نیازهای جدید و اتصال متقاضیان برق به شبکه سراسری، اجرای به‌موقع طرح‌های در دست اقدام برای توسعه ظرفیت تولید نیروگاه‌ها و رفع محدودیت‌های شبکه به تزریق منابع نقدی به پیمانکاران و تولیدکنندگان تجهیزات برقی نیازمند است و در این راه توجه به ظرفیت‌های قانونی برای تهاتر بدهی‌ها و همچنین بازگشت فوری و مستقیم تمامی وجوه دریافتی از فروش برق به صنعت برق و حذف فرآیند گردش سازمان هدفمند سازی یارانه‌ها و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور که به تأیید دولت رسیده است، برای تأمین نیازهای مالی راهگشا خواهد بود.

اما باید دید مجلس نوپا آیا فارغ از مسایل سیاسی به این موضوع نگاه خواهد کرد و لایحه بودج ۱۴۰۰ را بررسی می‌کند یا خیر؟ باید دید یازدهمین مجلس چه نقشه راه مالی را برای صنعت برق در نظر خواهد گرفت. ■

بودجه به عنوان سند دخل و خرج سال ۱۴۰۰ کل کشور اوایل آذر ماه با رویکرد غیرمنطقی و غیرمستندی در خصوص درآمدها و هزینه‌ها راهی مجلس شورای اسلامی شد. بودجه‌ای که بنا بود بر پایه کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی بسته شود، در حالی فروش ۲.۳ میلیون بشکه نفت در روز را پیش‌بینی کرده است که در شرایط تحریم به سرنمی‌بریم و تحقق چنین برنامه‌ای جای نگرانی دارد. پیش‌بینی رشد بالای ۴۵ درصدی حجم مالی کل بودجه کشور با این استدلال که گشایش‌های اقتصادی به زودی از راه می‌رسند و فرایند فروش نفت کشور از سر گرفته می‌شود، کسری بودجه به دنبال خواهد داشت و اقتصاد را با آسیب‌های جدی مواجه خواهد کرد و تمام صنایع از این آسیب‌ها متأثر خواهند شد. در گفتگو با «حمیدرضا صالحی، رئیس کمیسیون انرژی اتاق ایران و عضو هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران» به بررسی بودجه ۱۴۰۰ و وضعیت صنعت برق در این بودجه پرداخته‌ایم.

حرکت بودجه ۱۴۰۰ با دنده عقب!

حمیدرضا صالحی

رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

بودجه ۱۴۰۰ با درآمدها و هزینه‌های تعریف شده، بودجه متوازن و قابل دفاعی نیست. این بودجه پایه‌های مستحکمی ندارد و دچار نقصان است. در بخش درآمدهای نفتی با فرض بازگشت آمریکا به برجام و برداشته شدن تحریم‌ها، فروش ۲.۳ میلیون بشکه نفت در روز پیش‌بینی شده که رویکرد خوش‌بینانه‌ای است و با توجه به شرایط موجود به سختی می‌توان تحقق این میزان فروش نفت را پذیرفت. موسسه بین‌المللی فیچ هم در گزارشی که بعد از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا منتشر کرده، فروش نفت ایران را در بهترین حالت یک میلیون و ۲۰۰ بشکه در روز پیش‌بینی کرده است.

در بخش مالیات‌ها نیز با توجه به مشکلات ناشی از شیوع ویروس کرونا و رکود حاکم در کشور، صاحبان بنگاه‌های اقتصادی متحمل فشار زیادی خواهند شد که امکان فعالیت آنها را سخت کرده و در برخی موارد به تعطیلی خواهند کشاند. لذا یکی از دغدغه‌های اصلی در مورد بودجه ۱۴۰۰، مربوط به بخش درآمندی است که از توازن و استحکام برخوردار نیست و منجر به کسری خواهد شد و همانطور که همه می‌دانیم کسری بودجه دولت را مجبور به استقراض و چاپ اسکناس می‌کند که تورم‌زا بوده و تورم شدیدی در اقتصاد ایجاد خواهد کرد.

اقتصاد ایران با توجه به تکیه بر درآمدهای نفتی بیماری با سابقه‌ای را به ارث برده و با خود حمل می‌کند، این بیماری همیشه در اقتصاد وابسته به نفت وجود داشته است اما چون تحریمی در کار نبود، خود را بروز نداده بود. اما امروز و در شرایطی که ایران تحت تحریم‌های یکجانبه آمریکا قرار دارد، میراث اقتصاد نفتی با میراث بیماری این اقتصاد همراه شده است و عدم تحقق برنامه‌های بودجه و ایجاد کسری، قطعاً اقتصاد کشور را با مشکلات جدی مواجه می‌کند که بسیاری از اثرات آن غیرقابل جبران است. اقتصاد بیمار و بودجه وابسته

به نفت نتایج ناگواری در پیش دارد که از همین امروز دولت باید با اصلاح سیاست‌های خود و استفاده از سایر منابع درآمدی برای این مشکل چاره‌ای اندیشیده و تدابیری اتخاذ کند. انتشار اوراق قرضه، استفاده از دارایی‌هایی دولتی و فروش آن به بخش خصوصی از راهکارهایی است که می‌تواند مورد توجه باشد. دولت با فروش شرکت‌های بزرگ خود در بورس علاوه بر کسب درآمد، به سمت کوچک شدن و چابک‌سازی حرکت می‌کند که این مورد کاهش هزینه‌های دولت را به دنبال دارد. هر چه دولت به بخش خصوصی اجازه حضور بیشتری بدهد، کیک اقتصاد کشور بزرگتر می‌شود که در نهایت هم خود دولت و هم بخش خصوصی از بزرگ شدن این کیک مستفید خواهند شد.

کسری بودجه در حوزه انرژی به خصوص صنعت برق که یک صنعت زیرساختی است و طی سال‌های اخیر به خاطر کمبود نقدینگی سرمایه‌گذاری درستی در آن نشده است، نگرانی‌هایی جدی درباره عبور از پیک تابستان و خاموشی‌ها به وجود می‌آورد. **پیش‌بینی صنعت برق برای سال آتی خاموشی‌هایی است که در پی عدم توجه به بازسازی، تعمیرات و سرمایه‌گذاری در این صنعت اتفاق می‌افتد و همه صنایع را تحت تأثیر قرار خواهد داد.**

روند اصلاح و واقعی شدن قیمت برق قبل از بودجه و با مصوبه هیات وزیران مبنی بر اینکه مشترکین صنعتی برق با مصرف بالای ۵ مگاوات موظف هستند، برق مورد نیاز خود را از طریق قراردادهای دوجانبه و یا سایر روش‌های متداول در بورس انرژی تامین کنند، آغاز شده است. فروش برق در بورس انرژی یعنی کلید خوردن فرایند آزادسازی قیمت برق که قدم خوبی است و در بودجه هم ملاحظات لازم دیده شده است. درباره طرح برق امید نیز که با هدف حمایت از اقشار ضعیف و ایجاد انگیزه برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی برق در حال اجراست، می‌توان گفت که رقم اجرای این طرح در برابر درآمد ۲۵ هزار میلیارد تومانی وزارت نیرو، رقم بالایی نیست و شاید حدود ۵ درصد این درآمد باشد. البته برای معاف شدن از پرداخت هزینه برق، ۸۰ کیلووات و ۱۰۰ کیلووات در دو مقطع تابستان و زمستان تعیین شده است که تعداد خانوارهایی که این میزان مصرف داشته باشند، محدود است و مردم حدود ۴۵۰ کیلووات مصرف دارند. این طرح در کشورهایی مثل ترکیه نیز اجرا شده و موفقیت‌هایی هم داشته است که امیدواریم در ایران نیز نتیجه خوبی داشته باشد. در بودجه ۱۴۰۰ با توجه به تکلیفی بودن تعرفه‌های آب و برق و فاصله قابل توجه این تعرفه‌ها با قیمت تمام شده، درواقع درآمدهای حاصل از فروش آب و برق سهمی در تامین مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها ندارد، به پیشنهاد دولت در لایحه بودجه سال آینده با اصلاح ساز و کار تبصره ۱۴ درآمدهای حاصل از فروش آب و برق از فرایند گردش وجوه در سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور معاف بوده و منابع صنعت آب و برق بلافاصله و فوری به شرکت‌های ذی‌ربط برگشت داده می‌شود. با تصویب این پیشنهاد درآمدهای برق در سال جدید مستقیماً به حساب وزارت نیرو واریز خواهد شد.

کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران قبل از اینکه لایحه بودجه ۱۴۰۰ از سوی دولت به مجلس تقدیم شود، پیشنهادات بخش خصوصی و تشکل‌های مختلف حوزه انرژی را که حدود ۵۰ مورد بود، جمع‌آوری و پس از بررسی و جمع‌بندی ۲۳ مورد از این پیشنهادات به کمیسیون انرژی مجلس ارسال شد. با توجه به در پیش گرفتن سیاست درهای باز از سوی کمیسیون انرژی مجلس، اقدامات اتاق در ارائه پیشنهاد در کمیسیون انرژی بررسی و امروز حدود ۹۰ درصد این پیشنهادات مورد توجه قرار گرفته است که در صورت تصویب در صحن علنی مجلس، تهاثر بدهی‌ها، وصول مطالبات و سرمایه‌گذاری در صنعت برق وضعیت روشن و امیدوارکننده‌ای خواهد داشت.

یکی از مهمترین نکاتی که در تدوین بودجه سالانه باید در نظر گرفته شود، اصلاح ساختارها و فاصله گرفتن هر چه بیشتر از اقتصاد نفتی است. در واقع بودجه باید بر پایه واقعیت‌های اقتصادی باشد. سیری که سال گذشته در بودجه برای فاصله گرفتن از اقتصاد نفتی در پیش گرفته شده بود، تا حدودی امیدبخش بود و باید ادامه پیدا می‌کرد. اینکه امروز با پیش‌بینی فروش دو میلیون بشکه در روز، اقتصاد و بودجه را به نفت متکی کنیم، منطقی و کارشناسی شده نیست. برگشت به سیاست‌های قبل در تدوین بودجه شاید بتواند برای مقطع کوتاهی مُسکن و نسخه درمان برخی مشکلات باشد اما برای اینکه اقتصاد گریبانگیر بحران‌های بزرگ نشود، باید مسائل اقتصادی را به صورت ریشه‌ای حل کنیم. متأسفانه امروز رانت نفس تحرک اقتصادی و رقابت‌پذیری در کشور را گرفته است. برای خروج از این وضعیت و گرفتار نشدن در عقب ماندگی اقتصادی، باید تا دیر نشده اقدامات اساسی صورت بگیرد تا در سایه این اقدامات بتوانیم قدرت خرید مردم را بالا ببریم. اگر فکری برای خروج از این شرایط نشود و مسیر را اشتباه طی کنیم، اقتصاد به سمت ویرانگری سوق داده خواهد شد. ■

**کسری بودجه چه تأثیری بر
فعالیت صنایع به خصوص
در حوزه صنعت برق خواهد
داشت؟**

**کمیسیون انرژی اتاق ایران
برای درباره بودجه سال آتی
چه اقداماتی داشته است؟**

**به نظر شما برای تدوین
بودجه سالانه کشور چه
راهکارهایی باید مدنظر
باشد؟**

اعداد و ارقام لایحه بودجه ۱۴۰۰ را که مرور می‌کنیم، یاد مجلات فکاهی و طنز افتاده و در تمام مدت، لبخندی گوشه‌ی لبمان نشسته است. از بودجه پنج میلیون تومانی برای نگهداری آثار ثبت شده ملی مانند تخت جمشید گرفته تا پیش‌بینی خوشبینانه افزایش فروش حدود سه برابری نفت پس از انتخاب پیرمرد سیاستمدار آمریکایی برای تشکیل دولت آینده آن هم در شرایطی که صحبت استقلال بودجه از نفت، همچنان مطرح است!

بودجه تنظیمی و تقدیمی سال ۱۴۰۰، چند نکته شاخص دارد؛ همانطور که اشاره شد، نخستین و پررنگ‌ترین آن را می‌توان در اعلام نتایج انتخابات آمریکا ملاحظه کرد، نتایجی که پس از مدت‌ها چالش و درگیری داخلی، هنوز هم قطعیت نیافته است. اکنون پس از حدود هشت سال تکیه زدن حسن روحانی بر صندلی ریاست جمهوری، پس از تمام بدعهدی‌ها، شکست و ناکامی‌های پی در پی که البته بخشی از آن ناشی از تفاوت سلیقه دولت رسمی و دولت در سایه شکل گرفت، نگاه حاکم در بودجه ۱۴۰۰، همان نگاه روزهای اول پیش از توافقات ژنو و لبخندهای ظریف است!

یکی از شعارها و نقاط تمرکز دولت یازدهم و دوازدهم، حرکت به سمت جدایی نفت از بودجه بود؛ در این میان، شعارهایی که هر سال مقام معظم رهبری تعیین و اعلام فرمودند، می‌توانست اهرم قدرتمندی برای تحقق این امر محسوب شود. تمرکز بر تولید و توجه به آن، اقدامات زیرساختی در این حوزه و رویکردی منسجم، می‌توانست در عرض هشت سال استمرار، اکنون تا حدودی به باروری نشسته و کمتر شاهد این موضوع بودیم که آیا نفتکش به سلامت رسید و آیا بهای آن به سلامت بازگشت؟!

در لایحه بودجه ۱۴۰۰، پیش‌بینی شده است که ایران می‌تواند مانند روزهای پیش از تحریم، روزانه دو میلیون و سیصد هزار بشکه نفت بفروشد و نرخ تسعیر دلار نیز، ۱۱۵۰۰ تومان در نظر گرفته شده است. همچنین، در شرایطی که بحران کرونا و تحریم، یکی از سخت‌ترین گلوگاه‌های قرن را تشکیل داده‌اند، دولت دوازدهم تصمیم گرفته است تا در لایحه بودجه ۱۴۰۰، هزینه‌های جاری را حدود ۴۷ درصد افزایش دهد.

نکته جالب دیگری که بر چاشنی طنز بودجه می‌افزاید، سهم ۶۲ درصدی شرکت‌ها و بانک‌های دولتی از بودجه ۲۴۳۵/۷ هزار میلیارد تومانی است در حالیکه صنعت و بخش خصوصی، یک مرحله فراتر از بحران پیش رفته و در حال تجربه سخت‌ترین روزهای خود هستند. طنز تلخ ماجرا اینجاست، دولت که گویا شعار سال را فقط در سربرگ و روی صفحات سایت خود اعمال کرده، بخش خصوصی و صنایع را، به چشم فرزند خواندگانی نگاه می‌کند که اگر روزی به بلوغ و توسعه دست یابند، پدر خوانده را کنار زده و بخشی از منابع قدرت را از وی باز پس می‌گیرند! این نگاه فرزند خواندگی به صنعت و بخش خصوصی را، در دو حوزه می‌توان به وضوح یافت. حوزه اول، لایحه بودجه ۱۴۰۰ و حوزه دوم، بروکر اسی‌های پیچیده دولتی است که مجموع این دو، خیال رئیس دولت را در چند ماه باقیمانده از عمر ریاست، آسوده نگه خواهد داشت.

از این موضوعات که گذر کنیم، به یک واقعیت تلخ و دردناک خواهیم رسید و آن اینکه، دولت محترم دوازدهم، فقط برای ۳۸ درصد هزینه‌های خود، پیش‌بینی درآمد کرده است و مابقی باید از طریق فروش دارایی یا استقراض، تأمین بودجه شود. خوب است مخاطب ارجمنند بدانند که در لایحه بودجه ۱۴۰۰، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای که شامل فروش نفت و دارایی می‌شود نسبت به بودجه امسال، ۱۱۰ درصد و تملک دارایی‌های مالی که همان استقراض از صندوق توسعه ملی، فروش اوراق یا شرکت‌هاست، حدود ۷۰ درصد رشد یافته است.

دولت حتی تلاش کرده در این لایحه، نشانه‌های دلجویی از معاون اول خود را نیز بگنجاند و مقرر گردیده همچنان برای کالاهای اساسی، خوراک دام و تجهیزات، حدود ۸ میلیارد دلار از درآمد نفتی را به نرخ ارز ۴۲۰۰ تومانی (معروف به دلار جهانی‌گیری)، توزیع کند که از توجه خاص به پهن ماندن سفره رانت و فساد در این لایحه حکایت دارد.

کوتاه کلام اینکه، لایحه بودجه ۱۴۰۰، یک جو واقع‌بینی و اصلاح می‌خواهد تا تمرکز از «جو بایدن»

برداشته شود. در شرایطی که هنوز بحث تحریم‌ها بلا تکلیف است و حتی اگر فرض را بر این بدانیم که رئیس جمهور جدید آمریکا، در نخستین روز کاری خود و حتی قبل از صرف صبحانه، فرمان لغو تحریم‌ها را صادر کند، حداقل شش ماه تا اجرایی شدن آن زمان لازم خواهیم داشت. این در شرایطی است که در حال حاضر، عرضه نفت در جهان روزانه معادل ۹ میلیون بشکه در روز بیش از تقاضا وجود دارد که مجموع این رویدادها، این زنگ هشدار را به صدا در می‌آورد که با این لایحه بودجه، آخرین عیدی دولت دوازدهم به مردم، آن هم به پاس همراهی، تحمل و نجابت، رکود عمیق‌تر، فشار بیشتر و اقتصادی فروپاشیده خواهد بود. ■

تجدیدپذیرها...

تجدیدپذیرها
در بودجه ۱۴۰۰

علی تیبانیان

دبیر کمیته‌های تخصصی سندیکا

روزهای پایانی فصل پاییز و ابتدای زمستان شاید برای برخی یادآور آلودگی هوا و سوزاندن سوخت و سرما باشد اما برای فعالان صنعت تجدیدپذیر، بیش از هر چیز یادآور بودجه است. فصل بودجه از این نظر برای تجدیدپذیرها اهمیت دارد که به دلیل تزریق یارانه عظیم برای تولید برق فسیلی، یارای رقابت با قیمت برق حاصل از این نیروگاه‌ها را ندارد و شاید تنها منبع در دسترس جهت خرید برق تجدیدپذیر، عوارض برق مندرج در بودجه سالیانه باشد.

از ابتدای سال ۹۲ که بحث دریافت مبلغی مازاد بر روی قبوض برق مصرفی به عنوان عوارض مطرح شد، تا به امروز بیش از ۸۰۰ مگاوات انواع نیروگاه‌های تجدیدپذیر در کشور نصب و براین اساس صدها شرکت در حوزه پیمانکاری، ساخت و تامین تجهیزات، مشاوره و سرمایه گذاری در این حوزه فعال شده است. البته مطابق با برنامه ششم توسعه بنا بود این عدد تا سال ۱۴۰۰ به ۵۰۰۰ مگاوات برسد اما آنچه به عنوان توسعه تجدیدپذیرها در سال‌های اخیر شاهد بودیم عملاً مرهون همان بند از بودجه است که به عوارض تجدیدپذیر اختصاص دارد.

وضعیت فعلی تجدیدپذیرها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

اما با نگاه به بودجه سال ۱۴۰۰ که در روزهای پایانی پاییز سال جاری از سوی دولت تقدیم مجلس شد، می‌توان دریافت که موضوع تجدیدپذیرها در بند «ج» تبصره ششم لایحه بودجه مطرح شده است:

«عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۰ به میزان ده درصد مبلغ برق مصرفی در سقف نوزده هزار و هشتصد میلیارد ریال (۱۹.۸۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال) تعیین می‌شود و مشترکان برق روستایی و عشایری مجاز و برق چاه‌های کشاورزی مجاز از شمول حکم این بند معاف می‌باشند. منابع حاصله به صورت کامل تا سقف هشت هزار و نهصد و ده میلیارد ریال (۸.۹۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) به حساب شرکت توانیر نزد خزانه داری کل کشور و تا سقف ده هزار و هشتصد و نود میلیارد ریال (۱۰.۸۹۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) به حساب ساتبا نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور، به ترتیب صرف حمایت از توسعه و نگهداری شبکه‌های برق روستایی و تولید برق تجدیدپذیر و پاک شود.»

با بررسی بند فوق و مقایسه آن با بند مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، می‌توان دریافت که سقف عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور، از مبلغ بیست و یک هزار و پانصد میلیارد به نوزده هزار و هشتصد میلیارد ریال کاهش یافته است. این کاهش ۸ درصدی احتمالاً ممکن است به خاطر پیش‌بینی دولت از کاهش وصولی‌های خود از محل قبوض برق به واسطه طرح برق امید باشد. به هر حال نکته کلیدی این است که اعدادی که در این پیشنهاد ذکر شده به هیچ عنوان پاسخگوی نیاز صنعت تجدیدپذیر نیست و همین امر بخش خصوصی را جهت اصلاح آن به تکاپو واداشت.

پیشنهاداتی که حذف شدند

با این وجود اما جای دو پیشنهاد دیگر در قانون بودجه امسال خالی بود. اولی بخش پنجم بند «و» تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۹۹ بود که مطابق با آن مبلغ چهار هزار میلیارد ریال از منابع عادی بانک‌ها برای پرداخت به ده هزار نفر متقاضی ایجاد نیروگاه خورشیدی پنج کیلوواتی به ازای هر نفر چهارصد میلیون ریال با بازپرداخت شصت ماهه با یک سال تنفس و نرخ سود حداکثر ۸ درصد در نظر گرفته شده بود که

مابه‌التفاوت نرخ سود آن نسبت به نرخ مصوب شورای پول و اعتبار از محل منابع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه پرداخت می‌شد.

پیشنهاد دوم مربوط به بندی تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۹۸ است که در آن بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف شده بود از طریق بانک‌های عامل با هماهنگی و معرفی بسیج سازندگی نسبت به اختصاص مبلغ پنجاه هزار میلیارد ریال از محل منابع سپرده‌های قرض الحسنه و عادی بانک‌ها برای پرداخت به تعداد یکصد هزار نفر جهت ایجاد نیروگاه خورشیدی پنج کیلواتی در روستاها و حاشیه شهرها و مناطق محروم به ازای هرنفر پانصد میلیون ریال با بازپرداخت شصت ماهه و نرخ چهار درصد (۴٪) اقدام کند. قرار بود مابه‌التفاوت نرخ سود نسبت به نرخ مصوب شورای پول و اعتبار از محل منابع بند «الف» تبصره (۱۸) قانون بودجه پرداخت شود.

البته در بودجه ارائه شده توسط دولت برای سال ۱۴۰۰ هیچ کدام از پیشنهادات بالا وجود ندارد. پیشنهاد اول با اینکه در قانون بودجه سال ۹۹ مصوب شده بود اما به دلیل عدم پیگیری‌های مناسب سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) و عدم تخصیص سازمان برنامه و بودجه عملیاتی نشد. پیشنهاد دوم نیز علیرغم پیگیری‌های مجدانه سازمان بسیج مهندسیین و سندیکای صنعت برق و تشکیل جلسات متعدد در سال ۹۸ و اوایل ۹۹، با افزایش نرخ ارز و برهم خوردن توازن مالی نیروگاه‌های خورشیدی ۵ کیلواتی، توفیق چندان‌ی نیافت. حذف این پیشنهادات در قانون بودجه، عملاً اندک امید به تحقق اهداف تعیین شده در آن را از بین برد.

امید بخش خصوصی به پیشنهادات جدید

مطابق با روال سال‌های گذشته مجلس برای اصلاح بندهای مختلف لایحه ارائه شده فرصتی اندکی در اختیار دارد. فرصت محدودی که تمامی ذی نفعان اعم از نمایندگان دولت، مجلس شورای اسلامی و بخش خصوصی در تلاشند تا حداکثر تأثیرگذاری را بر آن داشته باشند. فعالان حوزه تجدیدپذیر نیز از این قاعده مستثنی نبوده و با توجه به تجربه کسب شده در سال‌های اخیر و وضعیت اقتصادی حاکم بر صنعت، در تلاشند پیشنهادات مناسبی را ارائه کنند. راهروها و اتاق‌های کمیسیون‌های مختلف مجلس در این روزها گواه این تکاپو و تلاش‌های تجدیدپذیرها هستند.

اما مهم‌ترین و شاید بدیهی‌ترین پیشنهاد ارائه شده از سوی بخش خصوصی تجدیدپذیر و کمیته تخصصی انرژی‌های تجدیدپذیر سندیکای صنعت برق ایران به عنوان یکی از تشکل‌ها و بازیگران اصلی بخش خصوصی، افزایش بودجه مربوط به بند ج تبصره ششم قانون بودجه و عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور است. با توجه به افزایش نرخ ارز در ماه‌های گذشته، تعدیل در قراردادهای خرید تضمینی برق تجدیدپذیر که در سال‌های گذشته منعقد شده، ضرورت دارد. از سوی دیگر با توجه به هدف گذاری قانون ششم توسعه و لزوم افزایش ظرفیت فعلی نیروگاه‌های تجدیدپذیر که باعث رونق کسب و کار پیمانکاران، سازندگان تجهیزات، تأمین کنندگان و شرکت‌های مهندسی مشاور می‌شود، بایستی جذابیت برای ورود سرمایه گذاری جدید به این عرصه فراهم آید. بدون شک بودجه پیشنهاد شده توسط دولت پاسخگوی نیاز برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته در حوزه‌های مذکور نیست.

براین اساس مقرر شد تا در پیشنهادات ارائه شده به کمیسیون انرژی مجلس مبلغ کل بودجه به سی و سه هزار میلیارد ریال افزایش یابد و منابع حاصله به نسبت ۷۰ درصد برای ساتبا و ۳۰ درصد برای شرکت توانیر تخصیص یابد.

تسهیلات ۷۰۰ میلیون ریالی

از زمان تصویب بخش پنجم بند «و» تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۹۹ تا امروز نرخ ارز و تورم ناشی از آن با افزایش چشمگیری مواجه بوده است. بطوریکه هزینه سرمایه گذاری جهت احداث نیروگاه ۵ کیلوواتی از رقم ۴۵۰ میلیون ریال در زمان تصویب قانون به رقم ۸۵۰ میلیون ریال رسیده است. براین اساس کمیته تخصصی انرژی‌های تجدیدپذیر سندیکا ضمن طرح مجدد موارد اشاره شده در بند فوق الذکر قانون بودجه سال ۹۹، تغییراتی را متناسب با شرایط فعلی اقتصادی ارائه کرده و پیشنهاد کرده تا مبلغ هفت هزار میلیارد ریال از منابع عادی و قرض الحسنه بانکها برای پرداخت به ده هزار نفر متقاضی ایجاد نیروگاه خورشیدی پنج کیلواتی به ازای هرنفر ۷۰۰ میلیون ریال با بازپرداخت شصت ماهه با یک سال تنفس و نرخ سود حداکثر هشت درصد پرداخت شود.

الزام صنایع پرمصرف به تأمین یک درصد برق مصرفی از انرژی‌های تجدیدپذیر

جدیدترین پیشنهاد بخش خصوصی برای قانون بودجه سال ۱۴۰۰ طرحی است که در آن صنایع پرمصرف را ملزم می‌کند تا یک درصد از برق خود را از طریق انرژی‌های تجدیدپذیر تأمین کنند. به طوریکه صنایع پرمصرف که سهم بسزایی در آلودگی‌های زیست محیطی ناشی از مصرف بالای انرژی دارند، از طریق احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر و یا خرید برق از نیروگاه‌های فعلی ضمن جبران بخشی از صدمات وارد آمده به محیط زیست، در توسعه کسب و کار تجدیدپذیرها و افزایش بودجه تزریق شده به این صنعت اثرگذار باشند. شیوه خرید برق از نیروگاه‌های تجدیدپذیر نیز قرار است با ایجاد سازوکاری در بورس انرژی و ایجاد تابلوی سبز، امکان پذیر شود. البته سندیکا در ارائه این پیشنهاد تمام تلاش خود را به کار بست تا کلیه صنایع کوچک و متوسط را که ممکن است اجرای این قانون هزینه مضاعفی را بر کسب و کارشان تحمیل نماید، مستثنی کند. بنابراین در پیشنهاد ارائه شده بر معافیت کلیه مشترکین صنعتی با دیماند کمتر از ۵ مگاوات تأکید شده است. این بازه کلیه شرکت‌های خصوص فعال در صنعت برق را از شمولیت این قانون خارج می‌سازد.

امید به فصل جدید، پس از بودجه

آنچه مسلم است تمامی پیشنهادات فوق سه هدف اصلی را دنبال می‌کند. هدف نخست افزایش بودجه ساتبا به عنوان متولی اصلی و نماینده دولت برای خرید تضمینی برق از نیروگاه‌های تجدیدپذیر از منابع مختلف است. بطوریکه سرمایه گذاران از بازگشت سرمایه‌هایی که عمدتاً به صورت ارزی و از طریق منابع خارجی انجام شده اطمینان خاطر داشته باشند.

دومین هدف ایجاد جذابیت جهت سرمایه گذاری و احداث نیروگاه‌های جدید و افزایش ظریب نفوذ انرژی‌های پاک در کشور از طریق ارائه تسهیلات بانکی و الزام مصرف کنندگان عمده به احداث نیروگاه و ... است. هدف سوم نیز کمک به زیرساخت‌های فنی و مهندسی و رشد فناوری‌های مرتبط با صنعت تجدیدپذیر از طریق ساخت آزمایشگاه‌های مرجع، کمک به شرکت‌های سازنده تجهیزات و توسعه شتاب دهنده‌ها و استارت‌آپ‌ها در این حوزه است.

با این حال فصل بودجه در حال سپری شدن است و دیریا زود نتیجه تکاپوی ذی نفعان تجدیدپذیر در راهروهای مجلس مشخص می‌شود. اما نتیجه هرآنچه باشد فعالان صنعت تجدیدپذیر امیدوارند کودک نوپای تجدیدپذیر در ابتدای مسیر خود در راه رشد و بالندگی زمستان پیش رو را به سرآورد و با آمدن بهار و بهارهای دیگر تحقق اهداف و آرمان‌های خود را شاهد باشد. ■

رئیس هیات مدیره فدراسیون صادرات انرژی
محمدپارسا
و صنایع وابسته ایران

یکی از کارکردهای اصلی بودجه‌بندی سالانه انطباق منابع مالی موجود و پیش‌بینی شده با اهداف و برنامه‌های پیش‌روی دولت است. هر رقم از ارقام بودجه سالانه، جزئی از درآمدهایی است که به نحوی در طول یک سال از گروهی از شهروندان گرفته شده و این درآمدها در بین گروه‌های دیگر توزیع می‌شود. بر همین اساس بیشترین تعارض منافع را می‌توان از این جهت دانست که چارچوب بودجه توسط دولت و مجلس قانونگذار تهیه و تصویب می‌شود. از آنجا که بودجه به عنوان بخشی از درآمد جامعه، متعلق به تمامی آحاد جامعه است، چگونگی ترکیب و توزیع ارقام و ردیف‌های آن باید به گونه‌ای شفاف به اطلاع آن‌ها برسد؛ چه بسا نحوه هزینه‌کرد ردیف‌های بودجه یکی از مهم‌ترین تصمیمات اقتصادی مشترک میان دولت و مردم است. به همین دلیل در کشورهای توسعه یافته در هنگامه بودجه‌بندی سالانه بیشترین مجادله‌ها و سازش‌ها میان احزاب و سازمان‌ها و گروه‌های گوناگون اجتماعی صورت می‌گیرد. در این مجادله‌ها و سازش‌ها هرگروهی خواستار پرداخت کمترین مالیات است به طوری که در بودجه، بیشترین هزینه‌ها برای این گروه‌ها صرف می‌شود. با وجود این تعارض‌ها و آشتی‌ها میان گروه‌های گوناگون اجتماعی درباره بودجه، عدم وجود کسری یکی از فاکتورهایی است که همگی متفق‌القول به آن معتقدند. تجربه نشان داده در کشورهایی که نهاد دولت از نظر قدرت بسیار بالاتر از بخش خصوصی و خانواده‌ها قرار دارد، در بیشتر سال‌ها مسیر تامین کسری بودجه، باعث افزایش روند صعودی نرخ تورم و تحمیل هزینه‌های ناشی از آن بر اقتصاد ملی می‌شوند. در سال‌های اخیر کشور ما نیز پس از چندین دهه کش‌وقوس با مقوله کسری بودجه، اهمیت آن بیش از پیش مطرح شده و گروه‌های گوناگون اجتماعی نسبت به این موضوع توجه خاص یافته‌اند. این مجادله درباره بودجه‌های سالانه در ایران به ویژه در سال جاری به این دلیل افزایش یافته که دولت در لایحه بودجه رقم بزرگی برای درآمد حاصل از صادرات نفت و یا فروش آن در داخل پیش‌بینی کرده است؛ همچنین یکی دیگر از راه‌های کسب درآمد، اتکای قابل توجه به فروش اوراق قرضه و نیز فروش سهام شرکت‌های دولتی در نظر گرفته شده است. در ماه جاری ارقام و اعداد لایحه بودجه ۱۴۰۰ برای بررسی‌های بیشتر منتشر شد. به طوری که در حال حاضر فعالان اقتصادی و علاقه‌مندان به اقتصاد سیاسی به خوبی می‌دانند که درآمدهای لایحه بودجه بر اساس تجارب سال‌های اخیر شامل شرایط سیاست‌های داخلی و خارجی و انگیزه‌های سرمایه‌گذاران داخلی، درآمدهای لایحه به نحوی که به رشته تحریر درآمده است، محقق نخواهد شد. از سوی دیگر دولت باور دارد که حدود ۳۵ درصد از هزینه‌های بودجه را به هزینه‌های حقوق و دستمزد و تقریباً به همین میزان به عنوان هزینه‌های رفاهی در نظر گرفته است. از طرف دیگر نزدیک به ۱۲ درصد این هزینه‌ها متعلق به هزینه‌های عمرانی است، کاهش هر کدام از این موارد به خودی خود موجبات بروز مسائل پیچیده‌ای را فراهم می‌کنند. به بیان دیگر دولت به طور غیرمستقیم خواهان انتقال این مفهوم است که سیاست خارجی باید به گونه‌ای باشد که راه برای صادرات نفت خام فراهم شود و از این طریق امکان انتقال منابع ارزی مهیا شود که این به معنی قبول عضویت ایران در FATF است.

در ادامه با توجه به اهمیت مساله مطرح‌شده و لزوم قرارگیری کشور در مسیر سازگاری با برنامه‌های پیشرفت و توسعه، با توجه به تجاربی که به واسطه فعالیت‌های طولانی در بخش‌های گوناگون اقتصاد و آشنایی با ساختار سیاست‌های تصمیماتی در این حوزه، قصد دارم برخی راه‌های افزایش درآمد را به طور خلاصه یادآور شوم:

واقعیت این است که در ایران به دلایل گوناگون، تور مالیاتی که به دریای مالیات انداخته می‌شود نسبت به استعدادی که برای مالیات‌گیری وجود دارد به کرات کوچک‌تر است. در توضیح این موضوع می‌توان گفت برخی از نهادها و بنیادها می‌توانند با دادن مالیات بیشتر، سهم بزرگتری در تعادل بخشی به بودجه داشته باشند؛ به نظر می‌رسد هیچ کاری به این اندازه جوانب مثبت عمومی را به دنبال نداشته باشد. همان‌طور که همواره به این موضوع اشاره شده است، در اقتصاد ایران فرار مالیاتی قابل اعتنائی وجود دارد که با بزرگتر کردن تور مالیاتی می‌توان انتظار داشت میزان آن به طور چشمگیری کاهش یابد.

تجربه نشان می‌دهد چنانچه پایه‌های خصوصی‌سازی با استواری بنا شود، بهانه‌های گوناگون نقض غرض اعمال نشده و با عدم قرارگیری دولت در فشار سیاسی می‌توان با تجمیع سرمایه‌های همگن، تاسیس شرکت‌های بزرگ و با مشارکت دادن ایرانیان خارج از کشور درآمد واقعی به دست آورد. این اتفاق الزام‌هایی دارد که مدارا جویی سیاسی و اجماع نظر همه نهادهای قدرتمند را باید به مثابه تضمین پایداری آن قرار دهیم.

تجارت خارجی ایران به عنوان موتور محرک چرخه اقتصاد و ارتباط با صنایع سایر کشورها دارای پتانسیل لازم جهت برون‌رفت از محدودیت‌هاست و تنها راه، اتکاء به این پتانسیل برای رشد و توسعه تجارت خارجی است. با بررسی شرایط و مزیت‌های صادراتی، کسب درآمد از مسیر گشودن راه ترانزیت میان شرق و غرب جهان در ایران وجود دارد که لازمه آن تعامل با همسایگان، برداشتن موانع ارزی، روی آوردن به توسعه صادرات با پرداخت مالیات بیشتر و ایجاد درآمد واقعی برای کشور به دست می‌آید. ■

آب پایی در درخت خشک

نگاه‌مان را
به ماده فورس ماژور
تغییر دهیم

مهدی مسانلی | عضو هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

فورس ماژور که در فارسی به قوه قاهره یا قوه قهریه ترجمه شده، اصطلاحی در حقوق فرانسه است که نخستین بار در قانون مدنی فرانسه (کد ناپلئون) به کار رفته و سپس در کشورهای دیگر، همین لفظ یا ترجمه آن معمول شده و در حقوق بین‌الملل نیز همین اصطلاح حتی در حقوق و کتاب‌های انگلیسی مورد استفاده قرار گرفته و رایج است. فورس ماژور به هر حادثه خارجی (خارج از حیطه قدرت متعهد) گویند که غیرقابل پیش‌بینی و غیرقابل اجتناب و مانع اجرای تعهد باشد. قاعده فورس ماژور نه فقط در حقوق داخلی بلکه در حقوق بین‌الملل عمومی در روابط دولت‌ها، به ویژه در باب مسئولیت بین‌المللی دولت نیز مطرح است.

در حقوق فرانسه «فورس ماژور» دارای معنای عام و معنای خاص است. فورس ماژور به معنای عام عبارت است از هر حادثه خارجی (خارج از حیطه قدرت متعهد) غیرقابل پیش‌بینی و غیرقابل اجتناب که مانع اجرای تعهد باشد. فورس ماژور به این معنا شامل عمل شخص ثالث و عمل متعهدله که واجد دو صفت مذکور باشند نیز خواهد شد. اما فورس ماژور به معنای خاص، حادثه‌ای است بی‌نام (یعنی غیر منتسب به شخص معین و صرفاً ناشی از نیروهای طبیعی) غیرقابل پیش‌بینی و غیرقابل اجتناب.

در ایران بخش خصوصی (فعالین کسب و کار) از جمله مقاطعه‌کاران (سازندگان، مشاوران، پیمانکاران) به حاکمیت در مقابل داشتن امنیت اقتصادی و در یک کلام محیط کسب و کار پایدار برای سرمایه‌گذاری هزینه‌هایی چون بیمه، انواع مالیات و غیره به دولت، عوارض به شهرداری، هزینه‌های ثبت و غیره به قوه قضاییه پرداخت می‌کند. فعالان این بخش حتی از بابت ایجاد اشتغال و استفاده از نیروی انسانی بایستی تابع قوانین حاکمیتی چون قانون کار و قانون تأمین اجتماعی باشند. به شکل معمول و منطقی، در مقابل حاکمیت نیز بایستی در مقابل فعالان کسب و کار مسئولیت پذیر و پاسخگو باشد. حاکمیتی پاسخگو و مسئولیت‌پذیر است که می‌تواند پایداری و استحکام را برای محیط کسب و کار ایجاد کند. در شرایطی که در صنایع احداث، انرژی و برق مشتری عمده و دائمی خود دولت (شرکت‌های دولتی و عمومی) است، وجود چنین حاکمیتی یک الزام برای ادامه حیات شرکت هاست.

این نگاه‌ست به یافتن پاسخ به چالش‌های بخش خصوصی با مشتریان دولتی خود از بابت عبور قراردادهای فیما بین از محیط کسب و کاری است که تقریباً از دولت دهم به بعد ناپایدار و در طول یکسال گذشته نیز از بابت شیوع کرونا و تلاطمات نرخ ارز شکننده‌تر شده؛ پرداخته است.

پیش از هر چیز نباید فراموش کنیم که قرارداد یک تعهد دو طرفه است که بر پایه شرایط اولیه‌ای مبادله می‌شود. در تمامی قراردادها در صورت عدم تغییر شرایط اولیه و عدم قصور احدی از طرفین بایستی

هم‌سرنوشتی حاصل شود؛ یعنی یا هر دو می‌برند یا هر دو می‌بازند چرا که اصولاً بایستی قرارداد یک معادله باشد اما متأسفانه سال‌هاست که این معادله به نامعادله تبدیل شده است و در بروز اتفاقاتی مانند نوسانات نرخ ارز، بیماری کرونا و بی‌پولی طرف دولتی و فقدان انضباط مالی وی گپ‌های بی‌عدالتی یا آثار شدت عدم تساوی طرفین در قرارداد بیشتر نمایان شده است.

قرارداد بستن با شرکت‌های دولتی و عمومی دو پاشنه آشیل دارد؛ یکی مدیریت ریسک‌ها و نحوه پوشش آنها و دیگری که شاید مهم‌تر از اولی هم باشد، عدم تعیین تکلیف زمان پرداخت مطالبات از سوی طرف دولتی است، در هر حال هر دو مورد ذکر شده کل زنجیره تأمین و حتی خود کارفرمای دولتی را با بلا تکلیفی مواجه کرده که برای برون‌رفت از آن بایستی از بین ضوابط موجود راهکار یا راهکارهایی یافت.

در شرایط کرونا که یک بیماری همه‌گیر نه در ایران و کل جهان است و از مصادیق بارز تحقق فورس ماژور محسوب می‌شود؛ متأسفانه در تحقق این ماده قانونی که علاوه بر درج در متن اکثر قراردادهای خرید در قراردادهای PC و EPC هم به واسطه تسری شرایط عمومی پیمان بر قرارداد بند فورس ماژور وجود دارد، ناکام ماندیم. مضاف بر اینکه مواد ۲۲۷ و ۲۲۹ قانون مدنی هم به این مهم پرداخته است؛ شوربختانه دستگاه‌های اجرایی دولتی و عمومی کشور از عمل به این بند قراردادی سرباز زده و اجرای آن را منوط به ابلاغ دستور از بالادست اعلام کرده‌اند. جالب اینکه در متن ماده ۴۳ شرایط عمومی پیمان نشریه ۴۳۱۱ با شماره بخشنامه ۵۴/۸۴۲-۱۰۲/۱۰۸۸ مورخ ۱۳۷۸/۳/۳ هیچ‌کجا به وجود و نقش نفرت‌الث اشاره نشده است به عبارتی ملاک «طرفین» قرارداد است. همچنین در ماده ۷۳ شرایط عمومی EPC نشریه ۵۴۹۰ با شماره بخشنامه ۵۴/۷۱۰۵-۱۰۵/۱۸۹۲۹-۱۰۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ و ماده شرایط عمومی پیمانهای PC که در ۱۳۸۳/۱۰/۵ با شماره ۱۰۱/۱۸۳۴۰۶ از طرف سازمان برنامه و بودجه ابلاغ شده، هیچ‌کجا برای استفاده از ماده قوه قهریه الزام به ورود و ابلاغ دستگاه‌های بالادستی نشده است. آنچه مسلم است در صورت استفاده از ماده فورس ماژور نه خسارتی داده و نه ستانده می‌شود، اما به‌راستی تداوم قراردادها در شرایط نامعلوم اقتصادی، مالی و عدم تعیین تکلیف نرخ ارز و روش‌های پرداخت تعدیل و مابه‌التفاوت آیا به نفع بخش خصوصی است؟ ادامه حرکت در شرایط مه‌آلود و رفتن به دنبال سراب آیا منطقی است؟

یکی از دلایل عدم پیگیری بخش خصوصی بابت تحقق فورس ماژور همین عدم دریافت خسارت است، اما آیا ادامه دادن قراردادها با دستورالعمل‌های جبرانی در نهایت برای بخش خصوصی نفعی به دنبال داشته است؟ اینجاست که بخش خصوصی باید تکلیف خود را در برابر به‌دست آوردن متاعی در آینده از طریق دستورالعمل‌های جبرانی و مکانیزم شورای عالی فنی و یا خروج از بازی مرگ و زندگی مشخص کند. قطعاً یکی از دلایل عدم خروج فورس ماژور از با یگانگی

کارفرمایان دولتی همین بی‌انگیزگی بخش خصوصی در پیگیری برای اجرای آن بوده است.

از طرفی استناد به ماده فورس ماژور برای کارفرمای دولتی نیز به‌عنوان ابزار قانونی موجود، کمکی در راستای غربالگری قراردادها و سپر دفاعی در برابر دستگاه‌های نظارتی از جمله سازمان بازرسی و دیوان محاسبات خواهد بود. هر ساله گزارش تفریغ بودجه موید عدم تحقق بودجه و مهرتاییدی بر وجود کسری بودجه دولت بوده است و بودجه سال ۱۴۰۰ نیز حدود ۲۵ درصد بودجه معادل ۲۰۰ هزار میلیارد تومان بر اساس استقراض دولت و استفاده از اوراق خزانه در لایحه پیشنهاد شده است، اوراقی که در سال‌های اخیر به شرکت‌های کوچک و متوسط آسیب‌های بعضاً جبران‌ناپذیری وارد کرده و علت پذیرش آنها از طرف بخش خصوصی عمدتاً طولانی شدن زمان تادیه مطالبات از طرف کارفرمای دولتی و فشار طلبکاران حقیقی و حقوقی بر پیکره بنگاه خصوصی بوده است.

این در حالیست که یکی از راهکارهای جلوگیری از افزایش بدهی دولت و کاهش میزان کسری بودجه، کاهش هزینه‌ها و مدیریت آن و اولویت‌بندی کارها از طرف دولت است. وجود ده‌ها هزار پروژه نیمه تمام مهرتاییدی است بر عدم اولویت‌بندی قراردادهای پروژه‌های نیمه تمام که چیزی جز اتلاف بیت‌المال نبوده و نخواهد بود.

لذا عدم توجه به بند فورس ماژور در قراردادهای شرایط سیل (گلستان) و زلزله (کروماتشاه) و بروز کرونا سوال بزرگی است که مقتضی است سه قوه حاکمیتی به آن بپردازند و در صورتی که این ماده (فورس ماژور) یک ماده تزئینی و دکوری در قراردادهاست حداقل در حذف آن از متن شرایط عمومی پیمان، قانون مدنی و متن قراردادها اهتمام ورزند که از این بابت امیدواری موهومی برای بخش خصوصی ایجاد نشود. در مقابل اگر سه قوه وجود و قابلیت استفاده از ماده فورس ماژور را میسر می‌دانند، باید فکری به حال اجرایی شدن آن کنند.

آن‌هم در شرایطی که شیوع بیماری کرونا بیش از شش ماه در کشور وجود داشته، دولت کسری بودجه معنی‌داری دارد که هر سال مانند یک هنجاز پذیرفته می‌شود و بعداً مردم ناگزیر می‌شوند تاوان آن را از طرق گوناگون در قالب تورم‌های ریالی و ارزی بدهند و البته دستورالعمل‌های جبرانی و مکانیزم‌های تعدیل اگر چه نقش مهمی را در این دهه اخیر برای نجات قراردادها بازی کرده‌اند اما به نوعی بار هزینه‌های دولت را نیز سنگین‌تر کرده است.

بنا به سه دلیل مشهود و ملموس فوق‌ضروری است که دستگاه‌های اجرایی در بستری که با همراهی سه قوه ایجاد شده، با استفاده از فورس ماژور در گام اول قراردادها را غربال کرده و با کمک دستورالعمل‌های تعدیل و مابه‌التفاوت برای ادامه قراردادهای اولویت‌دار استفاده کنند و خلاصه آب پای درخت خشک نریزند. به نظر می‌رسد فورس ماژور در پایان به معنی تورا به خیر و همه را به سلامت خواهد بود. ■

جالش‌های حقوقی - قراردادی	مصاحبه‌مکتوب	{ درین بست فورس ماژور }	جالش‌های حقوقی - قراردادی
اعضا؛ روی خ			
۱. مهمترین چالش‌هایی که در حال حاضر در حوزه قراردادهای جاری خود با آن مواجه هستید چیست؟	۲. شیوع بیماری کرونا تا چه حد بر روند اجرای پروژه های صنعت برق موثر بوده است؟ همچنین افزایش اخیر نرخ ارز تا چه میزان بر روند اجرای پروژه های صنعت برق تأثیر گذاشته است؟	۳. آیا متن قراردادها و ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق توان جبران و مدیریت تغییرات ناشی از محدودیت های کرونایی و افزایش قیمت ارز را دارد؟	۴. تنفس چند ماهه قراردادهای با پیگیری های سندیکا اعلام و اجرایی شد تا چه حد در جلوگیری از اعمال اقدامات سختگیرانه کارفرمایان موثر بوده است؟
۵. اگر قرارداد تیپ در قراردادهای صنعت برق پیاده سازی شده بود، آیا باز هم نوسانات نرخ ارز تا این حد به فعالان این صنعت آسیب می‌رساند؟ چرا؟	۶. از دیدگاه شما اصلی ترین راهکار برای مدیریت قراردادهای صنعت برق با وجود نوسانات شدید قیمت ارز و سایر نهادهای تولید و نیز شرایط ناشی از شیوع بیماری کرونا چیست؟ در این حوزه و در این شرایط انتظارات شما از سندیکای صنعت برق چیست؟		

قراردادها

در برابر موج نهیب فسخ و توقف

ابتدایی ترین نیاز برای انجام فعالیت‌های اقتصادی و اجرای قراردادها ثبات نرخ ارز است. نوسانات غیرقابل پیش بینی نرخ ارز در کشور، عملیات‌ادل اولیه «مالی» و «زمانی» قراردادها را مختل و اجرای بسیاری از پروژه‌ها را با مشکل مواجه کرده و صنعت برق نیز از این قاعده مستثنی نیست به طوری که اجرای بسیاری از طرح‌های این حوزه از صرفه اقتصادی خارج شده است.

از سویی شیوع بیماری کرونا در کنار تشدید مشکلات نقدینگی و شدت زنجیره بدهی‌ها از جمله مصائب تحمیلی صنعت برق است؛ در این میان نیز نبود یک ساختار حقوقی مستحکم و اصولی در قراردادهای صنعت برق به مشکلات یاد شده دامن زده و تمام ریسک قراردادها را بردوش پیمانکاران صنعت برق انداخته است.

اکنون نفس زنجیره تأمین صنعت برق به شماره افتاده و عبور از بحران کنونی اقتصادی کشور بدون همکاری و برخورد متناسب از سوی کارفرمایان ممکن نخواهد بود. از این رو سندیکا به نمایندگی بیش از ۵۶۰ شرکت سازنده، پیمانکار، مهندسی مشاور و تأمین‌کننده کالا و خدمات صنعت برق کشور از مدیرعامل شرکت توانیر درخواست کرد با اعلام تنفس در قراردادها، تا به سرانجام رسیدن مدیریت نرخ ارز از سوی بانک مرکزی و بازگشت آرامش نسبی بر بازار و فراهم شدن امکان تصمیم‌گیری برای نحوه پیشبرد قراردادها (حداقل تا آذرماه ۱۳۹۹) از هرگونه اقدام قراردادی توسط شرکت‌های تابعه و زیرمجموعه شرکت توانیر جلوگیری شود. البته این دوران تنفس تنها زمانی می‌تواند کارساز واقع شود که وزارت نیرو و توانیر علاوه بر غربالگری و اولویت بندی قراردادها، منابع مالی لازم را برای قراردادهای زیربنایی و اولویت دار فراهم آورد. همچنین اعلام شرایط فورس ماژور برای قراردادهای جاری به دلیل شرایط حاکم بر اقتصاد و همچنین شیوع بیماری کرونا هم می‌تواند صنعت برق را از موج مخرب و مهیب توقف و فسخ قراردادها نجات دهد.

در همین راستا شرکت‌های عضو سندیکا به سوالاتی پیرامون مشکلات یاد شده در صنعت برق و تأثیر اعلام تنفس درخواستی سندیکا بر قراردادها، نظرات خود را در قالب سوالات زیر بیان کرده‌اند:

- مهمترین چالش‌هایی که در حال حاضر در حوزه قراردادهای جاری خود با آن مواجه هستید چیست؟
- شیوع بیماری کرونا تا چه حد بر روند اجرای پروژه های صنعت برق موثر بوده است؟ همچنین افزایش اخیر نرخ ارز تا چه میزان بر روند اجرای پروژه های صنعت برق تأثیر گذاشته است؟
- آیا متن قراردادها و ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق توان جبران و مدیریت تغییرات ناشی از محدودیت های کرونایی و افزایش قیمت ارز را دارد؟
- تنفس چند ماهه قراردادها که با پیگیری های سندیکا اعلام و اجرایی شد تا چه حد در جلوگیری از اعمال اقدامات سختگیرانه کارفرمایان موثر بوده است؟
- اگر قرارداد تیپ در قراردادهای صنعت برق پیاده سازی شده بود ، آیا باز هم نوسانات نرخ ارز تا این حد به فعالان این صنعت آسیب می‌رساند؟ چرا؟
- از دیدگاه شما اصلی ترین راهکار برای مدیریت قراردادهای صنعت برق با وجود نوسانات شدید قیمت ارز و سایر نهادهای تولید و نیز شرایط ناشی از شیوع بیماری کرونا چیست؟ در این حوزه و در این شرایط انتظارات شما از سندیکای صنعت برق چیست؟

مبناتیرو | مسعود سعادت | مدیرعامل

شهامت اعلام شرایط فوق العاده قراردادی در دولت وجود ندارد

۱. یکی از مهمترین چالش‌های موجود در حوزه قراردادهای صنعت برق جهش قیمت ارز از سال ۹۷ تاکنون و بلا تکلیف بودن نحوهٔ جبران آن است. این افزایش در سال ۹۷ با قیمت ۴۲۰۰ تومان و با تعهد دولت و بانک مرکزی برای تأمین ارز مورد نیاز پروژه ها با این ارز شروع شد اما در کوتاه مدت مشخص شد که نه دولت و نه بانک مرکزی توان اجرای این تعهد را ندارند. در حال حاضر با نرخ بالای ۲۵ هزار تومانی حتی تأمین ارز پروژه‌ها هم با مشکلات زیادی مواجه است. علاوه بر مشکل تأمین تجهیزات وارداتی، تأمین تجهیزات تولید داخل نیز به دلیل جهش قیمت مواد اولیه نظیر فولاد، مس و سایر فلزات و اقلام پتروشیمی که در تولید محصولات ساخت داخل کاربرد دارند موجب تغییر قابل توجه قیمت تجهیزات ساخت داخل شده است که با بندهای قراردادهای جاری این تغییرات به هیچ‌وجه قابل جبران نیست.

در این میان مشکل تأمین تجهیزات انحصاری ساخت داخل باید به طور جداگانه مورد رسیدگی قرار گیرد، زیرا تولیدکنندگان تجهیزات انحصاری با روش‌های تعدیل خاص خود و شرایط پرداختی که تابع هیچ کدام از بخشنامه‌های سازمان برنامه و وزارت نیرو نیست، نسبت به افزایش قیمت کالا و تعیین شرایط فروش اقدام می‌کنند. متأسفانه با توجه به انحصاری بودن این دست از تجهیزات عملاً تأمین آنها با شرایط قراردادها میسر نیست و پروژه با خطر توقف مواجه می‌شود.

تحریم و تغییر مکرر قوانین واردات از طرف بانک مرکزی و عدم ثبات در رویه‌ها، عملاً تأمین تجهیزات وارداتی را که ساخت داخل هم ندارند را به یکی از معضلات بزرگ در اجرای قرارداد تبدیل کرده و عدم هماهنگی بخش کارشناسی وزارت صمت با بخش کارشناسی سایر وزارتخانه‌ها موجب سردرگمی شرکت‌ها شده است. از طرفی ادعای ساخت داخل برخی از محصولات موجب تأیید نشدن درخواست واردات از طرف وزارت صمت شده و از طرف دیگر آن کالاییکه ادعای ساخت داخل در مورد آن وجود دارد مورد تأیید فنی کارشناسان سایر وزارتخانه‌ها نیست و این بلا تکلیفی خود یکی دیگر از عوامل توقف قراردادها است.

یکی دیگر از مشکلات پیش روی فعالان صنعت برق عدم به روزرسانی متن قراردادهای مورد استفاده در دستگاه‌های اجرایی است. این مساله موجب شده که عملاً امکان رفع مشکلات در شرایط پیچیده فعلی و تحریم وجود نداشته باشد که این امر نیز از عوامل مؤثر در توقف قراردادها است. وجود انواع تعهدات و جریمه‌ها برای يك طرف قرارداد و فقدان هرگونه تعهد (حتی تعهد پرداخت به موقع صورت وضعیت‌ها) برای طرف دیگر قرارداد که معمولاً شرکت دولتی یا به طرقی وابسته به دولت هستند ـ راه را برای هرگونه تعامل و توافق در حل مشکلات قرارداد بسته است. از طرفی وجود بندهای غیر عادلانه نظیر برکناری و اختیار کامل برای فسخ قرارداد، اهرم فشاری بر روی شرکت‌های پیمانکار است.

۲. در این میان شیوع ویروس کرونا و تردید در اعلام شرایط فوق‌العاده برای قراردادها از طرف سازمان برنامه از دیگر معضلات جدی در شرایط کنونی است. شیوع بیماری‌های مسری یکی از شرایط اعلام فورس ماژور در قراردادها است؛ اما بنظر می‌رسد شهامت اعلام شرایط ویژه و قبول تبعات آن از طرف کارفرمایان دولتی وجود ندارد. از يك طرف در شهرهای مختلف شرایط ویژه و انواع جرائم برای نقض مقررات اضطراری، وضع می‌شود و انواع محدودیت‌ها و مسئولیت‌ها برای تردد و حضور پرسنل در محل کار در نظر گرفته می‌شود و از طرف دیگر کارفرمای

صفحه

۶۳ | **ستبان ۳** | پاییز ۹۹، دوره جدید

صفحه

۶۲ | **ستبان ۳** | پاییز ۹۹، دوره جدید

جالش‌های حقوقی - قراردادی	مصاحبه‌مکتوب	درین بست فورس ماژور	جالش‌های حقوقی - قراردادی
اعضا؛ روی خ			
۱. مهمترین چالش‌هایی که در حال حاضر در حوزه قراردادهای جاری خود با آن مواجه هستید چیست؟	۲. شیوع بیماری کرونا تا چه حد بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق موثر بوده است؟ همچنین افزایش اخیر نرخ ارز تا چه میزان بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق تأثیر گذاشته است؟	۳. آیا متن قراردادهای و ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق توان جبران و مدیریت تغییرات ناشی از محدودیت‌های کرونایی و افزایش قیمت ارز را دارد؟	۴. تنفس چند ماهه قراردادهای با پیگیری‌های سندیکا اعلام و اجرایی شد تا چه حد در جلوگیری از اعمال اقدامات سختگیرانه کارفرمایان موثر بوده است؟
۵. اگر قرارداد تیپ در قراردادهای صنعت برق پیاده‌سازی شده بود، آیا باز هم نوسانات نرخ ارز تا این حد به فعالان این صنعت آسیب می‌رساند؟ چرا؟	۶. از دیدگاه شما اصلی‌ترین راهکار برای مدیریت قراردادهای صنعت برق با وجود نوسانات شدید قیمت ارز و سایر نهادهای تولید و نیز شرایط ناشی از شیوع بیماری کرونا چیست؟ در این حوزه و در این شرایط انتظارات شما از سندیکای صنعت برق چیست؟		

سه سال پیش باز می‌گردد، با اعمال تعدیل‌های متناسب با وضعیت ارزی ریالی کشور پرداخت کرد. عدم تناسب شاخص تعدیل‌های سه ماهه با واقعیت بازار تأمین مواد اولیه و هزینه‌های دستمزد و سربار واقعی شرکت‌ها از بزرگترین چالش‌های حوزه قراردادهاست.

به‌طور کلی یکی از علت‌هایی که قراردادهای جاری به اتمام نمی‌رسد این است که شاخص‌های تعدیل تعیین شده، تکافوی افزایش بهای تمام شده خدمات و محصولات این قراردادها را ندارد. به این ترتیب اگر موضوعات را با فیلتر قراردادهای اولویت‌دار، قراردادهای نزدیک به خاتمه و سایر قراردادهای سیاست‌گذاری شود، مجالی برای حل مشکلات موضوع قراردادهای جاری به وجود می‌آید.

۲. واقعیت این است که در شرایط حاضر و با وجود چالش‌های متعدد برای شرکت‌های سازنده، پیمانکار و مشاور، شیوع بیماری کرونا تیر خلاصی بر پیکر نیمه‌جان صنعت برق زد. اکنون نیز افزایش مداوم نرخ ارز و مواد اولیه، امکان تولید و تحویل محصول را طولانی و از طرفی حجم سرمایه در گردش را بسیار کوچک کرده و میزان گردش نقدینگی را در هر سال مالی صنعت برق را به زیر یک مرتبه (۷ دهم بار در یک سال مالی) تقلیل داده است.

این در حالیست که در سال ۸۸ (حدود ده سال پیش) در یک سال مالی تعداد گردش پول چهار و هفت دهم مرتبه در سال بوده است. در حال حاضر سازندگان و پیمانکاران صنعت برق با بیش از ۱۱۰۰ قرارداد باز و متوقف شده و از آن مهم تریلا تکلیف دست و پنجه نرم می‌کنند. قراردادهایی که کارفرما با تهدید به ضبط ضمانتنامه، اشاعه لیست سیاه هماهنگ و بدنامی، در کنار افزایش اخیر نرخ ارز کام صنعت برق را تلخ کرده است. اجرای پروژه‌های صنعت برق نیاز به اقدام عاجل دارد که مهمترین این اقدامات تخصیص بودجه به آن است تا بتوان تکلیف ۳۰ هزار میلیارد ریال قرارداد متوقف را در اسرع وقت مشخص کرد. امید است با تلاش‌های مجدانه سندیکا امکان تعدیل دو موضوع بیماری کرونا و افزایش نرخ ارز با برداشتن بار سنگین قراردادهای گذشته از روی دوش صنعت برق فراهم آید.

۳. حقیقتاً به هیچ وجه، زیرا اگر اینطور بود، نتیجه آن این نابسامانی در موضوع قراردادها نبود. چرا این همه قرارداد باز داریم؟ آیا زنجیره تأمین صنعت برق تمایلی به ایجاد ارزش افزوده ندارد، قطعاً که دارد، اما متون قراردادهای و ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق، تکافوی اتفاقات گذشته را ندارد و اگر مشکلی هم مانند بیماری کرونا به صورت غیر قابل پیش بینی به وجود آمده و هیچ گونه تمهیدی برای آن در قراردادهای تعبیه نشده است.

این در حالیست که شرایط فورس ماژور دارای تعابیر و تعاریف متعددی در ساختار حقوقی وزارت نیرو است. این روزها جنگ اقتصادی برای تک تک مردم کشور قابل لمس است و شرایط عسرو حرج بر قراردادهای حاکم شده است. این شرایط از موجبات سقوط تکلیفی قراردادهای محسوب می‌شود که امروز صنعت برق به آن مبتلاست و نمی‌دانیم که چطور ساختار حقوقی حاکم در صنعت برق از این موضوع تفسیرهای دیگری می‌سازد. عسرو حرج ریشه شرعی دارد و تکلیف را از فرد متعهد ساقط می‌کند.

یکی از شرایط اعسار در متون حقوقی انفساخ و فسخ قرارداد است. انفساخ قرارداد به معنای بهم خوردن تعهدات قراردادی به علت عدم امکان اجرای تعهدات در شرایط جدید و عموماً این شرط برای هر دو طرف

دولتی حاضر به پذیرش تأثیر این محدودیت‌ها در اجرای قراردادهای نیست و برای جبران آن نسبت به تعیین تکلیف هزینه‌هایی که این محدودیت‌ها بوجود آورده؛ اقدامی نمی‌کنند و حتی مسئولان در خصوص تأثیر زمانی این بیماری در اجرای پروژه‌های نیز به وضوح تعیین تکلیف نمی‌کنند؛ هزینه‌های مالی هم که جای خود را دارند.

۳. متن قراردادهایی که در حال حاضر مورد استفاده است ظرفیت حل مشکل جهش قیمت ارز، تحریم و جبران خسارت‌های شیوع بیماری کرونا را ندارد که این خود حل مشکلات فیمابین طرفین قرارداد را با چالش‌های جدی مواجه کرده است.

۴. در اعلام تنفس چند ماهه فرصتی بدست می‌آمد تا برای حل مشکلات چاره اندیشی شود. متأسفانه این فرصت از دست رفت و مشکلات موجود مجدداً و با شدت بیشتری به جولان دادن ادامه می‌دهند.

۵. چنانچه قرارداد تیپ که با پیگیری سندیکا و مسئولین وزارتخانه‌ها تهیه شده بود اجرایی می‌شد؛ مسلماً بخش عمده‌ای از این مشکلات قابل رفع بود. باید توجه داشت که در هیچ قراردادی نمی‌توان برای مشکلات غیر مترقبه راهکاری تدوین کرد اما می‌توان روش‌هایی را در نظر گرفت که در صورت وقوع مشکلات غیر قابل پیش بینی با لحاظ منافع طرفین، امکان یافتن راه حل «مرضی الطرفین» وجود داشته باشد.

۶. هرگونه کار کارشناسی در خصوص قراردادهای باید مبتنی بر دواصل باشد:

حل مشکل قراردادهای جاری که در این خصوص باید با تعامل وزارت نیرو و سازمان برنامه و انجام کار کارشناسی از زیان بالاتقصیر طرف قرارداد با دولت جلوگیری شود. به عنوان مثال با تهیه و ابلاغ سریع بخشنامه‌های جبرانی برای حل مشکل ارز و تحریم و قوانین و مقررات جدید و ارزیابی سریع و بررسی فوری تأثیرات منفی بیماری کرونا و تهیه روش‌هایی برای جبران این عوامل .

در مرحله بعد با آینده نگری باید متن قراردادهای آتی به نحوی اصلاح شود تا در صورت وقوع اتفاقات مشابه بدون آنکه اجرای قرارداد دچار مشکل و وقفه شود دو طرف با اطمینان از جبران ضرر و زیان ناخواستهً بالاتقصیر به انجام تعهدات خود ادامه دهند.■

رهشاد الکتریک	حامد گرشاسی	مدیرعامل
		
۱. افزایش بی‌سابقه نرخ ارز، تحریم‌های حداکثری و وضعیت نابسامان شرکت‌های تابعه وزارت نیرو در پرداخت تعهدات خود از مهمترین چالش‌های قراردادهای جاری است. همچنین یکی دیگر از چالش‌های پیش روی صنعت برق لایحه بودجه ۱۴۰۰ است که هیچ چشم انداز مثبتی در خصوص قراردادهای جاری در آن گنجانده نشده است.		
صنعت برق با انبوهی از مشکلات مالی و کمبود رشد نقدینگی، ناامید از بودجه ۱۴۰۰ در انتظار متمم بودجه برای رفع برخی خلاءهای موجود است. این مهم که هر ساله مبلغ تقریبی ۵ هزار میلیارد تومان کسری بودجه در صنعت برق را به وجود می‌آورد، عملاً به رسوب مطالبات اعضای سندیکا و به‌طور کلی ذینفعان زنجیره تأمین صنعت برق اضافه می‌کند؛ نیازمند ایجاد یک نظام عادلانه و برابر در توزیع یارانه‌ها است.		
به نظر می‌رسد با یک ردیف بودجه اختصاصی می‌توان مطالبات قراردادهایی را که زمان بعضی از آنها به بیش از		

تنفس چند ماهه؛ آتش بس موقت

صفحه					
۶۴	ستبان ۳	پاییز ۹۹، دوره جدید	ستبان ۳	پاییز ۹۹، دوره جدید	۶۵

جالش‌های حقوقی - قراردادی	مناخیه‌مکتوب	دربین بست فورس ماژور	جالش‌های حقوقی - قراردادی
اعضا؛ روی‌خ			
۱. مهمترین چالش‌هایی که در حال حاضر در حوزه قراردادهای جاری خود با آن مواجه هستید چیست؟	۲. شیوع بیماری کرونا تا چه حد بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق موثر بوده است؟ همچنین افزایش اخیر نرخ ارز تا چه میزان بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق تأثیر گذاشته است؟	۳. آیا متن قراردادهای ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق توان جبران و مدیریت تغییرات ناشی از محدودیت‌های کرونایی و افزایش قیمت ارز را دارد؟	۴. تنفس چند ماهه قراردادهای بایبگیری‌های سندیکا اعلام و اجرایی شد تا چه حد در جلوگیری از اعمال اقدامات سختگیرانه کارفرمایان موثر بوده است؟
۵. اگر قرارداد تیپ در قراردادهای صنعت برق پیاده‌سازی شده بود، آیا باز هم نوسانات نرخ ارز تا این حد به فعالان این صنعت آسیب می‌رساند؟ چرا؟	۶. از دیدگاه شما اصلی‌ترین راهکار برای مدیریت قراردادهای صنعت برق با وجود نوسانات شدید قیمت ارز و سایر نهادهای تولید و نیز شرایط ناشی از شیوع بیماری کرونا چیست؟ در این حوزه و در این شرایط انتظارات شما از سندیکای صنعت برق چیست؟		

تنفس، فقط تاخیر چند ماهه در ضبط ضمانتنامه‌هاست

۱. مهمترین چالش‌های موجود در حوزه قراردادهای جاری، تغییرات نرخ ارز و نیز عدم پابندی کارفرمای دولتی به بخشنامه‌های مصوبه سازمان برنامه و بودجه است. در خصوص تغییرات نرخ ارز، علیرغم تأثیرات سوء ناشی از افزایش چشمگیر قیمت ارز، طی مذاکرات حضوری مورد تأیید کارفرماها قرار می‌گیرد، اما متأسفانه به دلیل سخت‌گیری واحدهای بازرسی به صورت رسمی پذیرفته نمی‌شود. این تغییرات ضرر و زیان‌های کلانی به شرکت‌های سازنده و تأمین‌کننده تحمیل و در روند خرید مواد اولیه، تولید و اجرای قرارداد زیان‌های قابل توجهی را ایجاد کرده است.

۲. شیوع بیماری کرونا عموماً در عملکرد و فعالیت شرکت‌های خصوصی تأثیر مستقیمی نداشته، اما ادارات دولتی شدیداً تحت تأثیر این موضوع قرار گرفته‌اند و عدم حضور پرسنل شرکت‌های کارفرما باعث توقف چرخ صنعت، تولید و اقتصاد کشور شده است. علاوه بر تعطیلات اجباری، حضور پنجاه درصدی کارکنان دولتی نیز میزان بوروکراسی و تکرار مراجعات به کارفرمایان را به شدت افزایش داده است.

۳. علیرغم تلاش‌های سندیکا برای اصلاح ساختار و متن قراردادها، همچنان پیش‌نویس قراردادها که از نوع تحمیلی و یک طرفه است در زمان مناقصه به عنوان بخشی از اسناد مناقصه ارائه می‌شود و پیمانکاران و تولیدکنندگان امکان هیچگونه اعمال نظری در قراردادها را ندارند.

۴. تنفس چند ماهه، به هر میزانی، تأثیر چندانی بر روی خروجی پروژه که تحویل کالا و محصول به کارفرما است، نخواهد داشت. ضمن اینکه ضرر و زیان ناشی از تحریم‌ها با تنفس قابل رفع نیست و می‌بایست در قیمت قراردادها تعدیل لازم انجام تا با کمک تنفس از اعمال جریمه‌های تحمیلی و اقدامات حقوقی نظیر فسخ قرارداد و ضبط ضمانت نامه‌ها جلوگیری شود. در واقع با روند فعلی تنفس فقط تاخیری چند ماهه در ضبط ضمانتنامه‌ها ایجاد می‌کند.

۵. پیاده‌سازی قراردادهای تیپ، قطعاً بهترین راهکار قابل اجرا برای جلوگیری از آسیب‌های ناشی از نوسانات نرخ ارز است و به نظر می‌رسد کارفرمایان تا به امروز کوچکترین نگاه مثبتی به این امر نداشته‌اند. به گونه‌ای که هنوز، علیرغم وضعیت بی‌ثبات نرخ ارز مدت اعتبار درخواستی کارفرما در برخی مناقصات شش ماه و بعضاً بیشتر است.

۶. اصلی‌ترین راهکار برای مدیریت قراردادهای صنعت برق متاثر شدن قراردادها از نرخ ارز و فلزات و نیز اصلاح مدت زمان اجرای آنهاست. بدین ترتیب، کیفیت خروجی پروژه از نوسانات نرخ ارز و... متاثر نمی‌شود، شرکت‌ها دچار بحران نمی‌شوند و کارفرما نیز از اجرای بهینه قرارداد بهره‌مند می‌شود.

به خصوص در شرایط فورس ماژور پیش‌بینی شده است. حال آنکه حق فسخ عموماً برای طرفی که از عدم اجرای تعهدات قراردادی متضرر شده، در قرارداد پیش‌بینی می‌شود. یک موضوعی که در صنعت برق بسیار آزار دهنده است، تفسیرهاست. یعنی متن قراردادها هم در بعضی موارد مبین موضوع است، ولی تفسیر و برداشت ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق به سمت و سویی است که کارفرمای ذینفع و سازندگان و پیمانکاران آسیب‌پذیر می‌شوند.

۴. به هر صورت تا حدودی این موضوع توانست از فشارهای سختگیرانه کارفرمایان جلوگیری کند. با این وجود کارفرمایان متعددی هم در این مدت تهدید می‌کردند که در فردای پایان مدت استمهال، ضمانت نامه‌های همکاران ما را به اجرا خواهند گذاشت.

این موضوع شبیه یک آتش بس موقتی است در حالی که در طول همین دوران هم کماکان پیام‌های جنگ طلبانه از یک طرف به طرف دیگر مخابره می‌شود!

پیشنهاد این است که مدت استمهال برای شش ماه دیگر هم تمدید شود به امید اینکه امکان تصمیم‌گیری درستی بعد از انتخابات ریاست جمهوری و در دولت جدید فراهم آید.

۵. همواره در شرایط خاص آسیب دو طرفه است، اما بدیهی است که اگر قرارداد تیپ پیاده‌سازی می‌شد، میزان آسیب به حداقل می‌رسید. عدم توان تولید به علت مشکلات تأمین مواد اولیه، معطل ماندن خط تولید، تعطیلی طولانی مدت در کشور و کاهش ساعت تولید به علت شیوع بیماری کرونا، عدم امکان برنامه‌ریزی برای تولید، افزایش هزینه‌های دستمزد و سربار، کاهش اثربخشی و کارایی نیروی انسانی، افزایش مداوم نرخ ارز و افزایش هزینه‌های تأمین مالی با وجود قرارداد تیپ می‌توانست تا حدودی تعدیل شود اما به دلیل عدم اجرایی شدن قرارداد تیپ، عوامل فوق و خیلی از پارامترهای دیگریبه شدت بر پیکره صنعت برق آسیب زده است با این اوصاف صنعت برق اعتقاد دارد که هنوز هم امکان اجرایی شدن قرارداد تیپ وجود دارد و به قول معروف «جلوی ضرر را هرجا بگیری منفعت»

۶. خاتمه قراردادهایی که اولویت کمتری نسبت به سایر قراردادهای صنعت برق دارند این موضوع۸۰ درصد قراردادها را شامل می‌شود.

– تعدیل قراردادهای اولویت‌دار که تقریباً ۲۰ درصد قراردادها را شامل می‌شود.

– تجدید نظر در بخش صنعت برق لایحه بودجه ۱۴۰۰

– تخصیص ردیف بودجه مشخص در سال ۱۴۰۰ جهت تسویه مطالبات رسوب کرده زنجیره تأمین برق.

سندیکا همواره تلاش‌های فراوانی را برای حل مشکلات اعضا خود کرده و به نظر می‌رسد اگر سندیکا در مدیریت منابع خود، اولویت‌ها را در نظر بگیرد، زودتر به نتیجه مطلوب اعضا می‌رسد. در پایان برای همه عزیزان در سندیکای صنعت برق ایران آرزوی سلامتی و عبور از بیماری کرونا و شرایط فعلی را دارم. ■

اعضا؛ روی‌خ

۱. مهمترین چالش‌هایی که در حال حاضر در حوزه قراردادهای جاری خود با آن مواجه هستید چیست؟

۲. شیوع بیماری کرونا تا چه حد بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق موثر بوده است؟ همچنین افزایش اخیر نرخ ارز تا چه میزان بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق تأثیر گذاشته است؟

۳. آیا متن قرارداده‌ها و ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق توان جبران و مدیریت تغییرات ناشی از محدودیت‌های کرونایی و افزایش قیمت ارز را دارد؟

امیرحسین طاهرزاده

توان گستر دقیق

مدیرعامل و نایب رئیس هیات مدیره

۱. مهمترین چالش، عدم توجه دولت و مجلس به مشکلات و بحران‌هایی است که برای بخش خصوصی به وجود آمده است. البته افزایش نرخ ارز، قیمت فلزات و تورم به صورت غیرقابل پیش‌بینی، پاندومی کرونا، برخی مفاد قراردادهای یک‌طرفه (تحمیلی) کارفرمایان، سازمان تأمین اجتماعی، سازمان امور دارایی و مالیاتی، کمبود شدید نقدینگی کارفرمایان، واردات (ثبت) سفارش، تأمین ارز و ... و اقساط معوقه بانکی از دیگر مشکلات و چالش‌های عمده در حوزه قراردادهاست.

متأسفانه به جای آنکه دغدغه اصلی شرکت‌ها در شرایط فعلی، انجام به موقع تعهدات قراردادی باشد، ناگزیرند بیشتر وقت خود را برای مذاکره و پیگیری وصول مطالبات، جذب نقدینگی از بانک‌ها، حضور در هیات‌های تجدیدنظر تأمین اجتماعی (که دستش در جیب بخش خصوصی است) و سازمان مالیاتی، رفع تنش‌های سازمانی به دلیل عقب‌افتادگی حقوق ماهیانه، مذاکره با تأمین‌کنندگان و پیمانکاران جهت تأخیر انداختن مطالبات ایشان و غیره صرف کنند.

در واقع فعالان صنعت برق به جای وزارت نیرو با بسیاری از مشکلات دست و پنجه نرم می‌کنند و به نمایندگی این وزارتخانه بهره‌بانکی پرداخت کرده و اعتبار مادی و معنوی خود را روز به روز از دست می‌دهند. در نهایت می‌بینیم که فعالیتی که ارزش افزوده برای صنعت برق ایجاد کند، صورت نمی‌پذیرد.

در صنعت برق ورشکسته که بانک‌ها آمادگی اعطای وام و یا امکان گشایش اعتبار اسناد ریالی (LC ریالی) را برای کارفرمایان ندارند، بخش خصوصی به جای وزارت نیرو تسهیلات می‌گیرد و بهره و جراثمش را پرداخت می‌کند، درازای این اقدام، وزارت نیرو نه تنها به خود زحمت اولویت‌بندی قراردادها را نمی‌دهد، بلکه در خصوص تأمین نقدینگی، مجاز کردن تاخیرات و استفاده از حداکثر اختیارات قراردادی نیز کوتاهی می‌کند.

۲. شیوع ویروس کرونا در ابتدا به دلیل غیرعادی بودن، مشکلاتی را در روند اجرای پروژه‌ها به وجود آورد، اما به مرور زمان با فراگیری نسبی، آشنایی چگونگی برخورد با آن، افزایش آگاهی و تا حدودی پذیرش همراهی ویروس با زندگی روزمره، مشکلات کمتر شد.

شیوع کرونا آثار جانبی زیادی داشت که مهمترین آن رونمایی بیشتر از ضعف و مشکلات اقتصادی بود. در این میان افزایش ناگهانی نرخ ارز و کند بودن نهادهای مرتبط مخصوصاً سازمان برنامه و بودجه در خصوص چگونگی مواجهه با مشکلات پیش رو هم مزید علت شد. هنوز داغ تغییرات نرخ ارز طی یک دهه جاری، بدنمان را می‌سوزاند که داغ جدیدی بر آن نشسته است.

افزایش نرخ ارز و فلزات، اکثر پروژه‌های صنعت برق را متوقف کرده و هزینه‌های ثابت پروژه‌های متوقف بردوش طرف دوم قرارداد (پیمانکاران، تولیدکنندگان و تأمین‌کنندگان) گذاشته است.

۴. تنفس چند ماهه قرارداده‌ها که با پیگیری‌های سندیکا اعلام و اجرایی شد تا چه حد در جلوگیری از اعمال اقدامات سختگیرانه کارفرمایان موثر بوده است؟

۵. اگر قرارداد تیپ در قراردادهای صنعت برق پیاده‌سازی شده بود، آیا باز هم نوسانات نرخ ارز تا این حد به فعالان این صنعت آسیب می‌رساند؟ چرا؟

۶. از دیدگاه شما اصلی‌ترین راهکار برای مدیریت قراردادهای صنعت برق با وجود نوسانات شدید قیمت ارز و سایر نهادهای تولید و نیز شرایط ناشی از شیوع بیماری کرونا چیست؟ در این حوزه و در این شرایط انتظارات شما از سندیکای صنعت برق چیست؟

در این شرایط آنها ناگزیرند جرائم تاخیرات را بپردازند. در مقابل این امکان وجود دارد که ضمانتنامه‌هایشان ضبط شده و اعتبارشان از بین برود. اما کارفرمایان به این مخاطرات توجهی ندارند، چرا که سابقاً پروژه‌ها را خودشان انجام می‌دادند و مباحث فوق برایشان به عنوان یک معضل تلقی نمی‌شد و می‌توانستند با یک بخشنامه و دستورالعمل مساله را حل کنند.

وقتی کارفرمایان قراردادهای یک طرفه را به فعالان صنعت برق تحمیل می‌کنند، نقدینگی ندارند و اثرات مشکلات اشاره شده مستقیماً بر فعالیت آنها تأثیری ندارد. در نتیجه عکس‌العمل مناسبی در برابر مشکلات و معضلات طرف دوم قرارداد نیز نخواهد داشت.

۳. قاعدتاً در متون قرارداده‌ها و یا پیوست‌های آنها، می‌توان با توجه به ماده شرایط فورس‌ماژور (با اتکا به موضوع بیماری‌های واگیردار) اقدامات موثری انجام داد، اما متأسفانه در این ماده نوشته شده که طرف دوم قرارداد احساس نکند همه چیز به نفع کارفرماست. سوال این است که آیا در زمان تحریم که جنگ اقتصادی است، کارفرمایان شرایط فورس‌ماژور را پذیرفتند که در خصوص بیماری واگیردار بپذیرند؟ اصولاً در اکثر قرارداده‌ها، کارفرمایان چه وظیفه یا تکلیفی دارند، چه ضرر و زیانی را متحمل می‌شوند و یا چه ریسکی متوجه آنهاست؟ از آنجا که بخش اعظمی از اقتصاد در اختیار دولت است، اصولاً دولت چه ریسکی را برای خود پیش‌بینی کرده است؟

پاسخ روشن است؛ دولت همواره توقع دارد که تجزیه و تحلیل ریسک که در این شرایط بیشتر به نوعی قمار شبیه است، در کنار پذیرش آثار آن بردوش طرف دوم قرارداد یعنی بخش خصوصی باشد.

۴. این اقدام باعث شد که کارفرمایان فعلاً از ضبط ضمانتنامه‌ها خودداری کنند، اما در این خصوص نکاتی حائز اهمیت است:

تاخیرات این دوره سه ماهه و احتمالاً بیشتر، چگونه مجاز خواهد شد؟

هزینه‌های ثابت این دوره به اصطلاح تعلیق، چگونه برآورد و پرداخت می‌شود؟

اگر دولت در خصوص این سه موضوع تصمیم درستی اتخاذ نکند، عملاً مشکل قراردادهای متوقف حل نخواهد شد و دود آن به چشم بخش خصوصی خواهد رفت.

۵. نکته مهم این است که مفاد قرارداد تیپ چگونه نهایی می‌شود؟! قطعاً وجود قرارداد تیپ می‌تواند بخشی از مشکلات را کاهش دهد اما نمی‌تواند به تنهایی حلال مشکلات باشد. لازم است تا اختیارات دستگاه‌های اجرایی افزایش یابد و مدیران این دستگاه‌ها به مفاد قراردادها پایبند باشند.

به عنوان نمونه طبق تعاریف، بیماری واگیردار و یا مشکلاتی که خارج از اختیار و عهده طرف دوم قرارداد باشد (مانند تحریم) فورس‌ماژور محسوب می‌شود، اما آیا قراردادی وجود دارد که

ط

مشمول این بند شده باشد؟ کارفرما بایستی حداکثر ظرف مدت مشخصی نسبت به پرداخت صورت‌حساب‌ها اقدام کند، آیا با این شرایط ادامه کار امکان‌پذیر است؟

۶. اصلی‌ترین راهکار این است که بحران و مشکلات موجود در صنعت برق به رسمیت شناخته شود و دولت و مجلس برنامه‌ای عملیاتی برای حل آنها تدوین کنند. دولت می‌خواهد به فرهنگ مدیریت مصرف کمک کرده و آن را نهادینه کند، اما نمی‌داند چگونه اقدام کند. نهایتاً وزارت نیرو اعلام می‌کند برق عده‌ای رایگان می‌شود. اما سوال این است که بودجه معادل آن از چه ردیفی تأمین می‌شود؟

با این کار بیش از پیش عدم توازن درآمدها و هزینه‌های وزارت نیرو بردوش بخش خصوصی قرار می‌گیرد. اگر این نوع مدیریت مصرف صحیح است چرا وزارت نفت، گاز و بنزین عده‌ای را رایگان نمی‌کنند؟ چرا وزارت ارتباطات، اینترنت و مکالمه را رایگان نمی‌کند؟ متأسفانه دولت، دیواری کوتاه‌تراز صنعت برق پیدا نکرده و مسئولین این وزارتخانه هم کاملاً مطیعند.

باور و دیدگاه دولتمردان باید نسبت به صنعت برق اصلاح شود و بپذیرند که یک فعال اقتصادی حق دارد به تناسب فعالیتش رشد کند و دولت مکلف به ایجاد بسترهای لازم برای توسعه فضای کسب و کار است. یکی از زیان‌هایی که نظام اقتصادی کشور از این عدم پذیرش متحمل می‌شود، این است که نتوانسته‌ایم یک شرکت کاملاً خصوصی با اندازه بزرگ ایجاد کنیم و این بزرگترین ضربه به صنعت کشور است. دولت و مجلس شواری اسلامی باید برق را به عنوان یک محصول (کالا) بپذیرند و در تصمیم‌گیری‌های خود به کیفیت، اقتصاد و میزان اشتغالزایی این صنعت توجه کنند. ■

صفحه

صفحه

چالش‌های حقوقی - قراردادی	مصاحبه‌مکتوب	{درین بست فورس ماژور}	چالش‌های حقوقی - قراردادی
اعضا؛ روی خ			
۱. مهمترین چالش‌هایی که در حال حاضر در حوزه قراردادهای جاری خود با آن مواجه هستید چیست؟	۲. شیوع بیماری کرونا تا چه حد بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق موثر بوده است؟ همچنین افزایش اخیر نرخ ارز تا چه میزان بر روند اجرای پروژه‌های صنعت برق تأثیر گذاشته است؟	۳. آیا متن قراردادهای ساختار حقوقی حاکم بر صنعت برق توان جبران و مدیریت تغییرات ناشی از محدودیت‌های کرونایی و افزایش قیمت ارز را دارد؟	۴. تنفس چند ماهه قراردادهای که با پیگیری‌های سندیکا اعلام و اجرایی شد تا چه حد در جلوگیری از اعمال اقدامات سختگیرانه کارفرمایان موثر بوده است؟
۵. اگر قرارداد تیپ در قراردادهای صنعت برق پیاده‌سازی شده بود، آیا باز هم نوسانات نرخ ارز تا این حد به فعالان این صنعت آسیب می‌رساند؟ چرا؟	۶. از دیدگاه شما اصلی‌ترین راهکار برای مدیریت قراردادهای صنعت برق با وجود نوسانات شدید قیمت ارز و سایر نهادهای تولید و نیز شرایط ناشی از شیوع بیماری کرونا چیست؟ در این حوزه و در این شرایط انتظارات شما از سندیکای صنعت برق چیست؟		

قانونی برای ایجاد امکان تعدیل قیمت قراردادهای به دلیل افزایش بی‌رویه نرخ ارز، امکان توقف و خاتمه قراردادهای بدون ضبط تضامین و ایجاد سابقه منفی برای شرکت‌ها به دلیل افزایش نرخ ارز و در نهایت عقد قراردادهای برپایه پیش‌بینی نوسان نرخ ارز مهمترین و موثرترین راهکارهای پیش‌روی صنعت برق برای حل چالش‌های قراردادهایست.■

آلومتک	مهدی سهرابی	مدیرعامل
۱. به دلیل نوسانات غیرقابل پیش‌بینی قیمت ارز و فلزات، تمام قراردادهای صنعت برق زیان‌ده شده و تعدیل قراردادهای نیز جبران خسارات وارده را نمی‌کند. از طرفی رسوب مطالبات معوق نیز باعث شده تا ارزش مطالبات به کمتر از یک سوم آن نسبت به ۶ ماهه اول سال برسد. به عنوان مثال: ۴۵۰ میلیارد ریال مطالبات شرکت آلومتک در سه ماهه اول سال معادل ۲ هزار تن آلومینیوم بوده که اکنون این مطالبه به ارزش ۸۰۰ تن آلومینیوم نزول قیمت داشته است. افزایش نرخ ارز و در نتیجه آن افزایش قیمت کامودیتی‌ها باعث کاهش ارزش پیش‌پرداخت‌ها و قدرت خرید شده و از طرفی ریسک تأمین‌کنندگان را نیز افزایش داده است. همچنین این موضوع باعث شده حاشیه سود تولیدکنندگان بسیار پایین‌تر از نوسانات نرخ ارز باشد. ۳. مفاد جبران خسارت معمولاً برای مواد اولیه‌ای است که در بورس معامله می‌شود در صورتی که همه این مواد از بورس تأمین نمی‌شوند و گاهی لازم است خارج از بورس نیز مواد اولیه لازم را تهیه کرد. این مورد هیچگاه مد نظر نبوده و مبنای تعدیلات قرار نگرفته و به همین دلیل ممکن است هزینه‌های تولید و تعمیرات اصلاً جبران نشود. ۵. از نظر بنده طولانی شدن مدت اجرای قراردادهای باعث زیان ده شدن آن‌ها می‌شود اما قرارداد تیپ از نظر قراردادی و زمان‌بندی می‌تواند بسیار موثر باشد. ۶. متأسفانه کارفرمایان صنعت برق انتظار دارند تولیدکنندگان بدون دریافت مطالبات معوق خود نسبت به ایفای قرارداد متعهد باشند. آنها مطابق با قراردادهای یک طرفه با تولیدکنندگان برخورد می‌کنند و نهایت لطف خود را عدم اعمال جریمه تأخیر در اجرای قراردادهای می‌دانند و از پرداخت هرگونه خسارت بابت تأخیر قابل توجه‌شان در پرداخت مطالبات شرکت‌ها امتناع می‌ورزند. در واقع مدیریت پروژه و تأمین نقدینگی از سوی کارفرمایان صنعت برق باعث ایفای تعهد در دوره مجاز و عدم بروز ضرر و زیان خواهد شد.■		

سقوط شرکت‌ها

روی سرازیری کاهش

ارزش مطالبات معوق

فقدان نقدینگی؛

ریشه مشکلات قراردادهای

صنعت برق

۱. افزایش بی‌رویه نرخ ارز، تورم، شیوع بیماری کرونا، نبود نقدینگی و بودجه کافی نزد کارفرمایان دولتی، ارائه مناقصات تجمیعی و بزرگ توسط توانیر بدون در نظر گرفتن حضور شرکت‌های کوچک‌تر و تقسیم بازار بین دو یا سه شرکت بزرگ و غلبه کمیت بر ارائه پروژه‌های با کیفیت از جمله مشکلاتی است که شرکت‌های فعال در حوزه صنعت برق در این روزها با آن مواجه هستند. با شیوع بیماری کرونا و با اجرای محدودیت‌های تردد و حضور پرسنل کارفرمای دولتی، پروژه‌ها به صورت نیمه تعطیل درآمد و از سوی دیگر با اجرای محدودیت‌ها از سوی ایران و کشورهای مبدا کالاهای مورد نیاز پروژه‌ها به کندی وارد و این موضوع نیز باعث تأخیر در اجرای قراردادهای و در برخی موارد موجب توقف آنها شده است.

از سوی دیگر افزایش نرخ ارز و تورم مرتبط با آن باعث افزایش قیمت تمام شده محصولات و قراردادهای سال‌های قبل که با نرخ ارز پایین‌تری منعقد شده بود را به زیان رسانده و شرکت‌ها را با چالش‌های فراوانی مواجه کرده است. همچنین افزایش بی‌رویه نرخ ارز باعث شد پیش‌بینی مناسبی از افزایش هزینه‌های پروژه‌ها نشود و لاجرم توانایی ارائه قیمت منطقی در مناقصات را از شرکت‌ها گرفته است.

نوسان نرخ ارز نیز باعث عدم پایداری در عرضه و تقاضا شده و تصمیم‌گیری برای خریدار و فروشنده بسیار سخت شده است. به دلیل نبود نقدینگی و بودجه ناکافی نزد کارفرمایان، مطالبات نقدی تولیدکنندگان از کارفرمایان دولتی به شدت بالا رفته و نبود نقدینگی کافی، شرکت‌های پیمانکار را با مشکلات جدی مواجه کرده است. این شرایط به نحوی استمرار یافته است که بسیاری از شرکت‌های توزیع برق عملاً با تکیه بر توان مالی تولیدکنندگان و پیمانکاران اقدام به اجرای پروژه‌های خود بدون پشتوانه مالی می‌کنند.

۳. خیر؛ قراردادهای کاملاً یک طرفه و به نفع کارفرمایان دولتی تنظیم می‌شود و اصل دو طرفه و برد برد در آن‌ها رعایت نمی‌شود.

به عنوان مثال ماده بسیار ضروری تعدیل در قراردادهای گنجانده نمی‌شود.

۴. بله؛ با اعلام تنفس چند ماهه از طرف سندیکا که برای شرکت‌های عضو پیگیری و ایجاد شد وضعیت موجود کمی سرو سامان داده شود.

۵. متأسفانه به دلیل نبود بودجه در کشور، حمایت لازم جهت افزایش مبلغ قراردادهای و تعدیل مناسب صورت نمی‌پذیرد. ریشه مشکلات نبود بودجه و نقدینگی در کشور است. شاید به همین دلیل است که کارفرمایان دولتی زیر بار قرارداد تیپ نمی‌روند و با این امر هر روز به انباشت مطالبات افزوده می‌شود.

۶. اعلام وضعیت فورس‌ماژور از سوی نهادهای بالا دستی به شرکت‌ها و کارفرمایان، بسترسازی

صفحه			
۷۱	ستبران ۳	پاییز ۹۹، دوره جدید	صفحه

سندیکای صنعت برق ایران
Iran Electrical Industry Syndicate

- آرکا انرژی سورین کاویان
- توسعه برق ایران
- نیرو توان آیریک
- کیا الکترونیک فراز
- صنایع پرسوالکترونیک
- صنعت انرژی نیروآتیه
- ایستاقوان اتصال
- نیروپرداز انرژی
- فرصت کیش
- گوهرتابان البرز

خیرمقدم به اعضای جدید

به گزارش کمیته عضویت سندیکای
صنعت برق ایران در پاییز سال جاری،

شرکت جدید به اعضای سندیکا پیوسته‌اند:

روابط عمومی
سندیکای صنعت برق

در جمع برگزیدگان ملی

در پانزدهمین جشنواره ملی انتشارات روابط عمومی، از روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران به عنوان یکی از روابط عمومی‌های برتر ملی با اهدای تندیس جشنواره و لوح افتخار، تقدیر به عمل آمد.

پانزدهمین جشنواره ملی انتشارات روابط عمومی (سوم دی ماه ۱۳۹۹) به همت انجمن متخصصان روابط عمومی و با همکاری روابط عمومی‌های وزارتخانه‌ها، نهادها، سازمان‌ها و شرکت‌های خصوصی و دولتی در دو بخش رقابتی و آموزشی در دو سطح ملی و استانی در مرکز همایش‌های سازمان مدیریت صنعتی با اهدای جوایز به روابط عمومی‌های برتر برگزار شد.

سندیکای صنعت برق ایران با ارائه مستندات فعالیت‌های انجام شده به دبیرخانه جشنواره، موفق شد در سطح ملی در بخش‌های کتاب رتبه اول، سرمقاله رتبه اول، صفحه‌آرایی نشریه رتبه دوم و بخش مقاله رتبه سوم را کسب کند. سندیکا همچنین در بخش‌های مستندسازی، اینفوگرافی و مصاحبه نیز شایسته تقدیر شناخته شد.

الکترونیک افزار آزما Electronic Afzar Azma

تأسیس ۱۳۵۹

دانش بنیان

JAM3000 CTPT
کنتور سه فاز
هوشمند اتصال اولیه
کلاس 0.2 S

JAM2000
کنتور تک فاز
هوشمند

JAM300
کنتور سه فاز
پیشرفته
چند تعرفه

JAM200S
کنتور تک فاز
پیشرفته
چند تعرفه
ویرایش ۴ توانیر

پیشرو در طراحی و تولید
کنتورهای مورد نیاز صنعت برق کشور
با دانش ۱۰۰٪ ایرانی

انجمن هیدروژن و پیل سوختی ایران

پژوهشگاه نیرو

فراخوان مقاله

انجمن هیدروژن و پیل سوختی برگزار می کند

پنجمین کنفرانس (مجازی)

هیدروژن و پیل سوختی

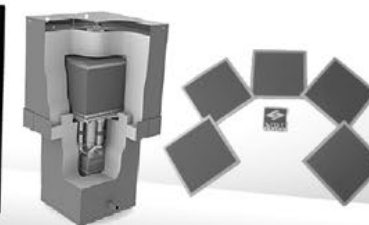
HFCC5

● محورهای همایش:

- طراحی، ساخت و یکپارچه سازی پیل سوختی
- تولید، خالص سازی، ذخیره سازی و توزیع هیدروژن
- مدلسازی و شبیه سازی سیستم های هیدروژن و پیل سوختی
- کاربردهای هیدروژن و پیل سوختی
- ایمنی، مقررات و استانداردهای هیدروژن و پیل سوختی
- موانع، چالش ها و راهبردهای توسعه فناوری پیل های سوختی و هیدروژن در ایران و جهان
- کارگاههای آموزشی
- انتخاب پایان نامه برتر تحصیلات تکمیلی

آخرین
مهلت ارسال مقاله
۳۰ دی ۱۳۹۹

زمان برگزاری همایش
۲۸-۲۹
بهمن ۱۳۹۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

جمهوری اسلامی ایران
وزارت نیرو

سندیکای صنعت برق ایران

Islamic World Science Citation Center

We Respect the Science

انجمن هیدروژن و پیل سوختی ایران

info@hfcc.ir

نشانی: تهران، شهرک قدس، فاز ۶، انتهای بلوار شهید دادمان، پژوهشگاه نیرو، صندوق پستی: ۱۴۴۶۶۵/۵۱۷

www.hfcc.ir

SIMCO

با افتخار میزبان شما هستیم

در بیستمین نمایشگاه بین المللی صنعت برق ایران

مکان : نمایشگاه بین المللی تهران سالن ۳۸ غرفه ۴۴۲

زمان : ۲۳ لغایت ۲۶ دی ماه ۱۳۹۹

20th
International Exhibition
12-15 Jan 2021 Tehran - Iran

www.simcocable.com

[simco.cable](https://www.instagram.com/simco.cable)

آدرس: تهران، خیابان شریعتی، خیابان بهارشیراز، شماره ۱۳

تلفن: ۰۲۱-۷۷۵۲۹۶۹۰